

NAPLÓ

Hazaérkezett Brnóból megyénk pártküldöttsége

Szeptember 7-én pénteken az éjszakai órákban hazaérkezett Debrecenbe az MSZMP Hajdú-Bihar megyei Bizottságának küldöttsége Csehszlovákiából, Dél-Morvaország kerületi központjából, Brnóból. A delegáció — melyet Sikula György, a megyei pártbizottság első titkára vezetett, s tagjai voltak Gál István, a Hajdú-Bihar megyei Tanács elnökhelyettese, valamint Orosz László, az MSZMP Központi Bizottságának munkatársa — a brnói kerületi pártbizottság elmúlt évi hajdú-bihari baráti látogatását viszonozta. A küldöttség az ötnapos látogatás során megismerkedett a kétféle lélekszámú kerület életével, munkájával, gazdasági és társadalmi eredményeivel, és tárgyalásokat folytatott a vendéglátó pártbizottság vezetőivel a megyék közti kapcsolatok fejlesztéséről, kiépítéséről. A tárgyalások eredményeként pénteken a felek együttműködési megállapodást rögzítettek, irtak alá, melyben hangsúlyozottan a munkakapcsolatok fejlesztését, a tapasztalatcsere jellegű látogatásokat tűzték ki célul.

BETAKARÍTJÁK A SILÓKUKORICÁT

Megkezdték a silókukorica betakarítását megyénkben. A Hajdúságban ezekben a napokban 15 ezer hektáron vágják a fontos takarmánynövényt. Felvételünk a derecskei Petőfi Termelőszövetkezetben készült.

Az ÁÉV propagandistáinak továbbképzése

A propagandista munka során levő feladatainak tanulmányozására a propagandisták számára Hajdúszoboszlón az Építők üdülőjében kétnapos továbbképzést rendezett az MSZMP Hajdú megyei Állami Építőipari Vállalat pártbizottsága. A péntek délutáni és szabad szombatra tervezett továbbképzésen a propagandisták az agitációs és propagandamunka időszerű feladatairól, a gazdasági helyzetéről, a vállalat további feladatairól, módszertani tudnielvárásokról és a pártoktatás szervezési kérdéseiről hallgattak előadásokat. Péntek este a propagandisták kulturális és sportvetélkedőn is részt vettek.

Napirenden

az agrárértelmség helyzete

KISZ-titkárok tanfolyama

Megyénkben szinte már hagyomány, hogy évente megrendítjék a mezőgazdaságban és élelmiszeriparban dolgozó KISZ-titkárok részére a fel-

készítést. Az idén erre szeptember 8-tól 13-ig a hajdúszoboszlói KISZ-táborban került sor. A felkészítő tanfolyamokon, előadásokon mintegy 160 ifjúsági vezető vesz részt.

A szoboszlói táborban részt vevő fiatalok több témát dolgoznak fel a felkészítés időszaka alatt. Megismerkednek többek között a vezetői alapismeretekkel, az időszerű gazdasági feladatok módszertanának szükségességével. De megbeszéljük a tennivalók egységes értelmezéséről szóló intézkedéseket is, és összehangoljuk a különböző akciókat. A konzultációkon és az előadásokon szó lesz az élelmiszeripar jelenlegi helyzetéről, a gazdaságfejlesztés időszerű kérdéseiről. Megbeszélhetik a KISZ-vezetők a fiatal agrárértelmségek helyét és szerepét társadalmunkban. Az előadásokon a kongresszusi munkaversenyyel és a különféle ifjúsági versenyekkel kapcsolatos feladatokról is tájékoztatják a fiatalokat.

Kedden a megye párt-, állami és társadalmi vezetőinek részvételével tartanak fórumot, amelyen a fiatal agrárértelmségek a társadalomban elfoglalt helyéről értekezhetnek a tábor lakói.

(Folytatás a 2. oldalon)

Barátsági fórumok, honismereti munka, olvasómozgalom

Molnár Béla titkár nyilatkozata a Hazafias Népfrent tevékenységéről

A népfrentmozgalom művelődéspolitikai munkája, amely ma már szerves része társadalmunk alkotó tevékenységének, egyre több lehetőséget nyit meg a közelgő XII. pártkongresszusnak és a felszabadulásunk 35. évfordulójának tiszteletére szülő kezdeményezések számára is — mondotta Molnár Béla, a Hazafias Népfrent Országos Tanácsának titkára Melykúti Attilának, az MTI munkatársának adott nyilatkozatában. — A mozgalom műveltséget gazdagító, önművelési igényt ébresztő akciói, eseménysorozatai elválaszthatatlanok a korszerű műveltség olyan alapterületeitől, mint amilyen a politikai, a közgazdasági és a pedagógiai kultúra, a szocialista életmód. Sokrétű közművelődési tevékenységünkben megkülönböztetett figyelmet kap a politikai ismeretterjesztés, amelynek fórumai évről évre félmillió résztvevőt vonzanak a lakóterületeken. Az őszi-téli időszakban az idén is mintegy kétezer propagandista készül arra, hogy az új ismeretterjesztési évadban hozzájáruljon az érdeklődőket a gazdaság, a jog, a termelés és az életszínvonal, a társadalmi és az egyéni érdek kapcsolata, a szabadság és a felelősség, az erkölcs és az életmód kérdéseiben való tájékozódáshoz.

— A lakóterületeken, köztük a tanyákon, az aprófalvas településeken — nem ritkán a szocialista közélet szinte egyedüli létesítményeiként — hozzá kívánunk járulni a lakosság politikai és gazdasági ismereteinek gyarapításához, gyorsan változó korunk kérdéseinek megértéséhez. Nemcsak egyszerűen információkat adunk például a világgazdaság és a hazai helyzet közötti összefüggésekről, hanem kendőzetlen vitákkal, a nyílt véleménycserékkel a szocialista demokrá-

cia általános fejlesztését is szolgáljuk.

— A vázolt törekvéseinket bizonyítja a népfrentmozgalom folyamatos és tervszerű barátsági munkája is. Az idén mintegy 700 barátsági fórumot, ezen belül több mint 400 barátsági napot rendeztünk a szocialista országok budapesti kulturális központjaival és nagykövetségeivel karöltve. A népek közötti megértést, a barátság erősítését szolgáló rendezvényekre sok százezer résztvevőt várunk.

— A közelmúltban új akció indult a honismereti mozgalomban is: a XII. pártkongresszusnak és hazánk felszabadulása 35. évfordulójának a tiszteletére az ország mintegy 4500 honismereti szakkörében kezdődött meg a tárgyi és írásos emlékek gyűjtése, illetve kiállítások anyagának rendszerezése. Ez az akciónak, amely több ezer aktivistát, iskolai, munkahelyi és lakóhelyi köröket egyaránt hív múltunk és jelenünk korjelzőinek kutatói, rendszerezőire és közkinccsételére, a tisztelgéstől más is jelez. Bizonyítja a népfrentmozgalom határozott célját: forradalmi munkásmozgalomunk történelmi formáló eseményeit, tanulságait még szervesen kívánjuk beilleszteni nemzeti tudatunk szüntelenül formálódó építményébe.

— A történelmet, a szociológiát, az életmódkutatást egyaránt érintő, szerteágazó munkánk nem akarjuk átvenni egyetlen múzeum vagy kutatóintézet feladatát, szerepét sem. Semmi más nem teszünk, mint folytatjuk a népfrentmozgalom születésében gyökerező hagyományokat. A felszabadulás előtt Magyarországot a haladás útjára kívánták segíteni, s 1945-óta ezt tesszük azokkal, akik párttagként vagy pártönkív-

Pályakezdők

Az új tanév, az iskolai évnnyitók fénye ezekben a napokban akarva-akaratlanul is magához vonzza a tekintetünket. A legkisebbek tévoma mozdulatai, az első éves egyetemisták meghatót esküvétele szinte el is feledtetik velünk, hogy ez csak egyik mozzanata az oktatás, a képzés nagy mechanizmusának, hogy mindez valójában csak előkészület, ha úgy tesszük, tanoncúó a majdani, a tulajdonképpeni ideához. Mert végső célunk a fiatalokkal mégis csak az, hogy tanulmányai végeztével munkába álljon, beilleszkedjen a társadalom szerkezetébe, s mivel így természetes, egyszer átvége a stafétabotot, s kis- sé irodalmiasan fogalmazva ő játssza a szerepet az élet színpadán.

Nagyobb részt a pályakezdők is szeptember elsőjével lépnek munkába, szeptember elsőjével foglalják el a számukra adatott munkahelyeket. Van, aki örömmel; van, aki kényszerűségből. Attól függően, hogy elképzelési hogyan realizálódtak. Persze a tény az érzelmi motívumoktól függetlenül is tény marad, s az iskolát elvégző fiatal egyik pillanatról a másikra más közegben, más minőségben találja magát.

Sokszor leírtuk, de hát ez az igazság: a pályakezdők indulása, helyzete nem is olyan egyszerű dolog. Érzelmileg különösen is kiélezett pillanatok teremt, mondhatni: drámai szituációt. A dramaturgia szabályait ez esetben a várakozás irányítja, mely az alkalmazott részéről ugyanúgy fennáll, mint az alkalmazóé. Bár a végcél azonos, a különbség — legalábbis az első időkben — a két fél státuszát tekintve óriási. A különbséget természetesen az idő elmosza, de hogy az minél előbb bekövetkezzék, abban a munkahely teheti a leg-többet. Megértéssel, bátorítással, ösztönzéssel, befogadással.

Gondoljuk csak bele magunkat a pályakezdők helyzetébe. Az „almater” egyszer csak messzeszakadt tőlük, addigi védettséjük odalett, s egy teljesen más közegben kell önmaguk megvalósítását elkezdniük. S ez a közeg, még ha a legideálisabb is, a legmegértőbb is: nem biztos hogy olyan, mint amelyet megálmodtak maguknak. S aztán: mivel a kialakult és megszokott baráti közösségek felbomlottak, a fiatal úgy érzi, hogy egyik pillanatról a másikra magára marad, hogy esőn veszi körül.

Nos a jó s a fiatalokat megértően váró közösségek tudják a módját, hogy miben és miként segítsenek. A beilleszkedés első mozzanata a közeledés. Mindkét fél részéről, hogy a távolság minél inkább le- rövidüljön.

Feladatuk az érdekvédelem

A szakszervezeti társadalombiztosítási bizottságok munkájáról

Több éve eredményes tevékenységet fejt ki a Szakszervezetek Hajdú-Bihar megyei Tanácsának és Elnökségének Társadalombiztosítási Bizottsága.

A társadalombiztosítási bizottság éves munkaprogram szerint dolgozik. Ez többek között tartalmazza a szakszervezetek megyei bizottságai mellett működő munkabizottságok és üzemi társadalombiztosítási tanácsok sokoldalú segítségét, a vállalati szociálpolitikai tervek időarányos teljesítésének ellenőrzését, a társadalombiztosítási törvény gyakorlati érvényesülésének támogatását, a megyei táppénzes helyzet kedvezőbbé tételét, a szakszervezeti tagság társadalom-

biztosítással és egészségügygel összefüggő érdekeinek következetes védelmét.

A bizottság tevékenységére a tervszerűség és a törvényszerű betartása a jellemző. A tennivalók eredményes végzését segíti a MEDOSZ, az Építők, a KPVD SZ és a többi szakmai központ illetékes osztályaival kialakított jó kapcsolat. Ennek keretében közös akcióra, többek között orvos-műszaki találkozókra, tapasztalatcserekre, tájékoztatók kerülnek sor.

Az üzemi társadalombiztosítási feladatokat a megyében — az albizottsági aktivisták számát is figyelembe véve — 4500-an oldják meg. Az üzemi és intézményi társadalombiztosítással összefüggő

tevékenységét százan segítik. Többek között az aktivisták munkájának köszönhető, hogy az elmúlt három évben az ilyen feladatkört ellátók oktatása, tájékoztatása tervszerűen, az igényekkel összhangban folyt.

Az üzemi, intézményi és egyéb szakszervezeti bizottságok a területükön működő társadalombiztosítási tanácsok irányítását is egyre jobban látják el, azonban a be-számoltatás és ellenőrzés módszere számos helyen még mindig kiforratlan. Az utóbbi időben fejlődött az egyes albizottságok munkájának színvonala is. Különösen a nyugdíj előkészítési és a kifizetőhelyi ellenőrzést ellátó albizottságok közreműködését

illeti dicséret. Hasonló mondható el az egészségügyi területen tevékenykedőkről is.

A megyei társadalombiztosítási bizottság megkülönböztetett figyelmet fordít a vitás segélyigényekkel kapcsolatos feldolgozásokra, a különböző visszatérítési kötelezettségek eldöntésére. Csak a be-teljesítési segély és családi pótlék intézkedések elleni felszólamlások száma 1977-78-ban 139 volt. Méltányossági kérelmek elbírálására is két év alatt 87 esetben került sor. A TB-hez beadott panaszok, segítségigények száma 1977-78-ban 1808-ra rúgott. Legtöbbször nyugdíj-elő-készítési ügyekben kértek segí-

NAPTÁR

1979. szeptember 14-én, 1774. szeptember 15-én, 1533-ban Ariosto világhírű lovagi epikája komédiáival vigyáztek egyes alakjainak

ának, az Esztergom szolgálatában polito Estei ér-arországra ké-atta Ariostót, e, 5 nem volt erre az útra. igen fontos Fő műve and (Orlando): Halhatatlan lovagi eposzt esekelményhez gelica szerelmi zódó számos ábrázolja zines udvari

szódik az író-nyolódás is a sságai szem-ékai mind-enezsász leg-vei közé tar-

LETES KESZTŐ

szló
12-144

rőszámai
52, 74

ASTIANBAN
an kezdődő
mfesztiválon
riában szere-
filmalkotá-

Gál Mátyas
kiállítását
8-án 17 óra-
Masits László
hajdúnánási
pont kisgalé-
szeptember 17-ig
litást napon-
vételével —
—18 óra kö-
eg az érdek-

FIGYEL-
ttesen kezelt
bályok értel-
ber 15-ig le-
sen befizetni.
adókát adó-
amelynek
házalék, s ké-
esen az
összamenőleg
megfizetni.

nyfejtők nébe!

augusztus 25-i
ent keresztjei-
jtése: A KOR
VIZS VAGY
A, NEM VEZE-

nyertek: Kass
Nyár u. 25., Tó-
ebrecen, Gyer-
Tóth Tihamér-
lő János u. 7.
József, Debre-
10., Lukács Má-
fi u. 68., Szas-
es, Nap u. 10 B,
Berettyóújfal-
Dankó Anikó,
tca 3., Berényi
mosior, Szabad-
Balázs, Komá-

TÉNYEK

megyei Tanács
sztyála a Pénz-
Főiskola 1980-
teli vizsgáira
amot szervez-
apcsolatos tájé-
sleges nyomtat-
tar megyei Tan-
tyi osztály II.
258-as sz. szo-
zerezni. (Fen-
s tudnivalókat
y 1979. augusz-
szletesen közli.
ok leadásának
szeptember 15.

szülés-nőgyó-
delését Buda-
ki út 34/B ma-
z. alatt meg-
eden 17-19-ig.
x)

Munkaközössé-
lehet előkép-
és gitár tár-
pénteken dél-
elután 3-5-ig.
I. em. (x)

ség: Debrecen,
2-144 — Felelős
int, egy évre

Egy hét a világpolitikában

HÉTFO: Havannában megnyílt az el nem kötelezett országok 6. csúcserkeztele — Az iráni kormánycsapatok elfoglalták Mahabadot — Mondale amerikai alelnök Pekingből hazatérően Tokióban eszmecsere-t folytatott Ohira japán kormányfővel.

KEDD: Budapestre érkezett Helmut Schmidt, az NSZK kancellárja és megkezdte tárgyalásait Kádár Jánossal — Szovjet cáfolat azokra az iráni vádakra, amelyek szerint a Szovjetunióhoz tartozó kurdisztáni eseményekben — Washingtonban bejelentették, hogy Carter elnök 1980-ban Kinába látogat.

SZERDA: Leonyid Brezsnyev és Enrico Berlinguer, az Olasz KP főtitkára Moszkvában találkozott — Vance külügyminiszter Washingtonban sajtóértekezleten nyilatkozott „a Kubában levő szovjet csapatok” ügyéről — Qum városában Khomeini ajatollah Bazargan miniszterelnökkel tanácskozott.

CSÜTÖRTÖK: Befejezte budapesti tárgyalásait Schmidt kancellár — Rhodesiai támadás helikopterek és harci repülőgépek bevetésével Mozambik ellen — Szadat és Begin haifai tárgyalásai végeztével egyiptomi—izraeli együttműködési tervek láttak napvilágot.

PENTEK: Tokióban bejelentették a parlament feloszlását — Agostinho Neto angolai államfő, az MPLA elnöke a Szovjetunióban tárgyal — A londoni aranypiacon újabb aranyláz tört ki, egy unca arany már 337 dollár.

SZOMBAT: A viták elhúzódása miatt a havannai csúcserkeztelet az eredeti határidőn túl folytatta munkáját — Edward Gierak Párizsban tárgyal Giscard d'Estaing elnök vendégeként.

A HÉT 3 KÉRDÉSE

1 MILYEN EREDMÉNYEKET HOZOTT SCHMIDT KANCELLÁR BUDAPESTI LÁTOGATÁSA?

Helmut Schmidt személyében először látogatott el Magyarországra az NSZK egy kormányfője. A bonni kancellár — mint ezt többször hangsúlyozta maga is — nem először találkozott Kádár Jánossal, hiszen már 1975-ben Helsinkiben, az összeurópai értekezlet záróközgyűlésén aláírásuk megismertették, az MSZMP Központi Bizottságának első titkára pedig két éve már járt Bonnban, akkor már mélyreható eszmecsereket és eredményes tárgyalásokat folytattak. Schmidt a mostani tárgyalások végén megrendezett sajtóértekezletén nagy nyomatékkal jelentette ki, a Magyar Népköztársaság fontos és jó partner...

Miben mutatkozhatik meg ez? Politikai téren abban, hogy a két ország társadalmi rendszerének különbözősége és más szövetségi rendszerhez való tartozása ellenére tévkenyven hozzájárul az európai enyhüléshez, a földrészek békéjének fenntartásához, a biztonsághoz szükséges bizalmi légkör kialakításához. Valószínűleg a bécsi haderőcsökkentési tárgyalásokon mutatkozik meg a kedvező hatása a budapesti magas szintű eszmecsereinek. Egy év múlva pedig Madridban, az újabb összeurópai értekezlet eredményességében jelentkezhetnek a közös szándékok.

Ugyancsak politikai-diplomáciai sikon konkrét eredményként könyvelhető, hogy a két ország közötti párbeszéd magas szinten folytatódik (Kádár János meghívást fogadott el, a bonni kormány külön meghívta Lázár

György miniszterelnököt is), a szakminiszterek, különböző bizottságok találkozásai rendszeresebbé válnak.

Rendkívül nagy jelentőségű — különösen a mai gazdasági helyzetben —, hogy fejlesztési kívánják a gazdasági együttműködést, az árucserre fokozását és a vállalatok kooperációjának kezdve egészen a „magyar hetek” szervezéséig. (Schmidt kancellár kíséretében ott volt a gazdasági minisztérium államtitkára, a hamburgi kikötő igazgatótanácsának elnöke, egy nagy kohómű igazgatótanácsának elnöke...)

2 MILYEN JELZÉSEKEL SZOLGÁL AZ ELNEM KÖTELEZETEK MOZGALMÁNAK HELYZETÉRŐL, ERŐVISZONYAIKÓRÓL, A HAVANNAI CSÜCSERTEKEZLET?

Amint az már az előkészítő nagyköveti, majd külügyminiszteri tanácskozások során megmutatkozott, főleg Washingtonból és Pekingből „zavaró akciók” indultak el az el nem kötelezettek anti-imperialista vonalának megmáskosítására, a mozgalom megosztására. Fidel Castro a csúcserkeztelet megnyitó ülésén messzehangzó módon utasította vissza az el nem kötelezettek ellenségeinek próbálkozásait.

Kínai és amerikai nyomásra az el nem kötelezett országok közül többen a Pol Pot-rezsim képviselőjét fogadták volna el a csúcserkezteleten Kambodzsa helyén, Kuba, Vietnam és számos más ország viszont a kambodzsi nép küldötteit. A csúcserkeztelet végül is úgy döntött, hogy egyelőre betöltetlen hagyja Kambodzsa helyét, majd a mozgalom egy későbbi, külügyminiszteri

szintű értekezletén fognak határozni, annak a jelentőségét ismeretében, amelyet egy, a kambodzsi kérdés vizsgálatára kiküldött bizottság tesz meg majd.

Az el nem kötelezett országok soraiban a fejlődő országok egy csoportja (Jamaica kezdeményezésére) az olajexportálókkel szemben követelésekkel lépett fel, mondván, hogy az olajár emelése főként a szegény, és olajbehozatalra szoruló fejlődő országokat sújtja leginkább.

Több arab ország az olajellenérté miatt nem tudta megszerezni egyes fejlődő országok támogatását ahhoz, a javaslatot, hogy zárják ki vagy függeszték fel Egyiptomot, megtorlásul az Izraellel megkötött különbéké miatt.

Mindenek ellenére a havannai csúcserkeztelet — mégha korai is a végső mérlegét megvonni — megállapíthatóan eredményes volt. Már az is jelentős, hogy a világ figyelmét felhívja az el nem kötelezett mozgalomra, azon belül az antiimperialista törekvésekre, lehetőségeit adott Kubának, hogy az el nem kötelezettek elvonulása kerüljön, s ott is maradjon. (A legközelebbi csúcserkezteletig Kuba látja el az elnöki tisztet az el nem kötelezettek különböző fórumain.) A különböző pekingi, washingtoni kísérletek nem érték el céljukat, ellenkezőleg, az el nem kötelezettek nagy világviszonylatú kiváltó csúcserkezteletén le is lepleződött ez a kínai—amerikai összjáték.

3 MI BÁTORIZTOTTÁ FEL RHODESIÁT A MOZAMBIK ELLENI TÁMADÁSRA?

Miközben a londoni konzervatív kormány a zimbabwei kérdés rendezéséről szónokol, Muzorewa püspöknek, a salisbury-i kormány névleges vezetőjének a bevonásával tárgyalásokat kezdeményez, a rhodesiai hadsereg szabályos harci cselekményekbe kezdett a szomszédos Mozambik ellen.

A Limpopo völgyében roppognak a fegyverek, robbannak a légi bombák, a rhodesiai kormány csapatai — igen, most már Muzorewa katonái — gyilkolják a mozambiki lakosokat, meg akarják semmisíteni az öntözőműveket, szét akarják rombolni a lakóházakat, iskolákat...

Honnan a bátorság, hogy ilyen gyilkos támadást intézzenek egy szuverén ország, Mozambik ellen? S mi a bűne egyáltalán Mozambiknak? Fő bűne az, hogy haladó, antiimperialista politikát folytat a maputoi kormány, amely az egykori portugál gyarmati területen a népiuralmat valósította meg. Mozambik már kiszakadt a nemzetközi nagytöke birodalmából.

A maputoi kormány vitathatatlanul támogatást nyújt a zimbabwei menekülteknek, befogadja őket, födelet ad feljükk fölé, élelmet az éhezőknek. És nem tiltja meg, hogy a zimbabwai fiatalok ne készüljenek fel a fegyver-

harca, amely majd hazájukat szabaddá teszi.

Alighanem azoknak a hírmagyaroknak van igazuk, akik összefüggést látnak a rhodesiai hadsereg agressziója és a londoni „békétárgyalások” között. Vagy úgy, hogy Salisbury eleve kudarcra akarja ezeket kárthoztatni, vagy pedig úgy, hogy a rhodesiai fehértelpek meg akarják törni a zimbabwei nép ellenállását és így szeretnék előnyökre szert tenni. Bizonyos, hogy Salisburyban éppúgy, mint Londonban számosan szurkolnak (vagy Muzorewára gondolva: imádkoznak) a konferencia kudarcáért.

Pálty József

Tollhegyen

Kissinger ismét hallat magáról. A volt amerikai külügyminiszter a napokban Brüsszelben egy

NATO-tanácskozáson, amolyan nem hivatalos, konzultatív jellegű összejövetelen síkra szállt az atlanti fegyverkezés fokozása mellett. Erve nem volt új. Epp eleget hallottuk a világ az utóbbi években amikor már nem Kissinger az USA külügyének intézője. „A szovjet veszély”, „a szovjet fenyegetés” régi lemezt külügyminiszter korábban Kissinger kevesebb-szer tette fel a maga „politikai gramofonjára”, mint elődjei, most viszont Brüsszelben csatlakozott az utódjaihoz.

Ő is azt recsegteti, hogy „a Szovjetunió olyan mértékben fegyverkezik, ami már veszélyt rejt magában az USA-ra nézve”. Ezzel pedig beáll azok sorába, akik nem elégszenek meg az Egyesült Államok hadi kiadásának évi 3 százalékos növelésével, hanem már 5 százalékos többletkiadást sürgetnek.

Érdekes: ez a Kissinger volt a SALT—I. megsejtesztője amerikai részről, ő nyilatkozott úgy, hogy igenis, megállapodásra kell jutni a Szovjetunióval.

Valami megváltozott volna? Vagy inkább valaki, az mindenesetre igen elgondolkodtatott, hogy Kissinger egyes lapértékelések szerint 1980-ban szenátorjelöltként akar indulni. Talán a választási kampányának költségeit kívánja előteremteni mostani nyilatkozataival. Mert a hadiipari monopóliumok minden bizonnyal hálásak mindenkinek, aki az önotójukat fújja. A régi lemezen.

Emlékszünk a régi képre: „His master's voice”. „A gazdája hangja” — egy kutya ült a gramofon tölése elé és hallgatta gazdája hangját.

(p. j.)

Magyar vezetők üdvözlő távirata Bulgária nemzeti ünnepe alkalmából

Todor Zsivkov elvtársnak,
a Bolgár Kommunista Párt Központi Bizottsága első titkáranak,
a Bolgár Népköztársaság Államtanácsa elnökének,

Sztanko Todorov elvtársnak,
a Bolgár Népköztársaság Minisztertanácsa elnökének

SZÓFIA

Kedves Elvtársak!

A Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottsága, a Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsa és Minisztertanácsa, az egész magyar nép és a magunk nevében elvtársi üdvözlőnk és szívvelyes jókívánásainkat küldjük Önöknek és a testvéri bolgár népnek nemzeti ünnepük, Bulgária felszabadulásának 35. évfordulója alkalmából.

Népünk nagy érdeklődéssel és rokonszenvvel kíséri figyelemmel a bolgár nép szocialista építőmunkáját. Jól ismeri a munkáseregető bolgár nép kiemelkedő eredményeit, amelyeket a harcokban edzett Bolgár Kommunista Párt vezetésével elér a fejlett szocialista társadalom építésében, hazája felvirágoztatásában. Öszintén örülünk nagyszerű vívmányainknak, amelyekkel a néphatalom 35 éve során a bolgár nép fejlett ipari-agrár országává változtatta országát, szüntelenül gyarapítja népgazdaságát, sokoldalúan fejleszti kulturális és tudományos életét.

A Bolgár Népköztársaság sikerei, bolgár testvértársunk és a bolgár kormány dimitrovi hagyományokat követő politikáját, amely hozzájárul a kommunista és munkáspártok egységének erősítéséhez, a testvéri szocialista országok együttműködésének bővítéséhez, a nemzetközi béke és biztonság megszilárdításához, méltán vívta ki a békeszerető és haladó erők elismerését és megbecsülését. Következetes tevékenységük az enyhülés és a társadalmi haladás szolgálatában szüntelenül növeli Bulgária nemzetközi tekintélyét.

Megelégedéssel állapítjuk meg, hogy pártjaink, kormányaink és népeink hagyományos barátsága töretlenül fejlődik, s a marxizmus—leninizmus, a proletár internacjonalizmus elvei alapján szüntelenül gazdagodik országaink kölcsönösen előnyös együttműködése az élet minden területén. Szilárd meggyőződésünk, hogy párt- és kormánykötődésünk ez évi szófiai találkozásán létrejött közös elhatározások újabb lendületet adnak sokoldalú együttműködésünknek, népeink javára, a béke és a társadalmi haladás, a szocializmus ügyének szolgálatában. Megbontathatlan barátságunk fontos tényezője, hogy országaink aktív tagjai a Varsói Szerződés szervezetének és a Kölcsonos Gazdasági Segítség Tanácsának, közösen munkálkodunk a szocializmus eszméjének valóra váltásán.

Nemzeti ünnepükön további nagy sikereket kívánunk Önöknek és az egész bolgár népnek szocialista hazájuk felvirágoztatásában, a békéért, a nemzetközi biztonságért és az enyhülésért vívott küzdelmükben.

Kádár János,

a Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottságának első titkára,

Losonczy Pál,

a Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsának elnöke,

Lázár György,

a Magyar Népköztársaság Minisztertanácsának elnöke

Apró Antal, az országgyűlés elnöke a bolgár nemzeti ünnep alkalmából táviratban üdvözölte dr. Vladimir Bonenet, a Bolgár Népköztársaság nemzetgyűlésének elnökét. Táviratban köszöntötte bolgár partnerszervezetét a Szakszervezetek Országos Tanácsának elnöksége, a KISZ Központi Bizottsága, a Hazafias Népfőnt Országos Tanácsa, az Országos Békatanács és a Magyar Nők Országos Tanácsa is. (MTI)

Magyar vezetők üdvözlő távirata a KNDK nemzeti ünnepén

Kim Ir Szen elvtársnak,

a Koreai Munkáspárt Központi Bizottsága főtitkáranak,
a Koreai Népi Demokratikus Köztársaság elnökének,

Li Dzong Ok elvtársnak,

a Koreai Népi Demokratikus Köztársaság
Közigazgatási Tanácsa elnökének.

PHENJÁN

Kedves Elvtársak!

A Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottsága, a Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsa és Minisztertanácsa, egész dolgozó népünk nevében szívvelyes üdvözlőnk és jókívánásainkat küldjük Önöknek, a Koreai Munkáspárt Központi Bizottságának, a Koreai Népi Demokratikus Köztársaság Közigazgatási Tanácsának és a testvéri koreai népnek nemzeti ünnepük, a Koreai Népi Demokratikus Köztársaság megalakulásának 31. évfordulója alkalmából. Országaink együttműködésének bővítése — a marxizmus—leninizmus elvei alapján, a proletár internacjonalizmus szellemében a testvéri szocialista országok gyümölcsöző kapcsolataira támaszkodva — egyaránt szolgálja népeink érdekeit és a szocializmus építő népek közös ügyét, segíti a társadalmi haladás előmozdítását, a nemzetközi biztonság és az egyetemes béke megszilárdítását.

Nemzeti ünnepükön elvtársi érzésekkel üdvözlöljük a koreai kommunistákat, a Koreai Népi Demokratikus Köztársaság minden dolgozóját, sikereket kívánunk Önöknek szocialista hazájuk további felvirágoztatásához, és támogatásunkról biztositjuk az ország békés úton és demokratikus alapokon történő egyesítéséhez szükséges feltételek kialakítására irányuló erőfeszítéseiket.

Kádár János,

a Magyar Szocialista Munkáspárt
Központi Bizottságának első titkára,

Losonczy Pál,

a Magyar Népköztársaság
Elnöki Tanácsának elnöke,

Lázár György,

a Magyar Népköztársaság
Minisztertanácsának elnöke.

Az évforduló alkalmából Apró Antal, az országgyűlés elnöke táviratban köszöntötte Hvang Dzang Jop-ot, a KNDK Legfelsőbb Népgyűlése Állandó Bizottságának elnökét. Üdvözlő táviratot küldött koreai partnerszervezetének a Hazafias Népfőnt Országos Tanácsa, a SZOT, a KISZ, az Országos Békatanács és a Magyar Nők Országos Tanácsa.

Feladatuk az érdekvédelem

(Folytatás az 1. oldalról)

seget. A benyújtott kérelmek jelentős részében kedvező döntések születtek. A legtöbb beadvány az egészségügyi döntésekkel függ össze. Az ilyen ügyeket a társadalombiztosítási bizottság — véleményével ellátva — több esetben továbbítja a felvetés szerkezhöz új-ból felülvizsgálatot kérve. A Szakszervezetek Hajdú-

Bihar megyei Tanácsának Társadalombiztosítási Bizottsága továbbra is feladatának tekinti a megyei szakszervezeti bizottságok és az üzemi társadalombiztosítási tanácsok széles körű támogatását, a törvényesség betartását, a társadalombiztosítással és az egészségüggyel összefüggő propagandatevékenység szélesítését, a rendszeres információit.

K. T.

Röviden a nagyvilágból

Dr. Kőmives Imre nagykövet, a Magyar Népköztársaság új állandó képviselője az ENSZ genfi hivatala mellett és a genfi leszerelési bizottságban, szeptember 7-én átadta megbízólevelét Luigi Cottafavi főigazgatónak.

Az el nem kötelezett országok havannai csúcserkeztelete szombaton este budapesti idő szerint valószínűleg csak a vasárnap hajnali órákban ér véget. A tanácskozás politikai és gazdasági bizottságában csak közvetlenül a zárülés előtt

fejeződött be a vita a csúcs által jóváhagyandó fő dokumentumokról.

Georges Marchais, az FKP főtitkára a L'Humanité ünnepén adott tv-interjújában élesen bírálta a Francia Szocialista Párt politikáját. A két párt küldöttségeinek szeptember 20-i találkozója „nem sokra vezethet” — jelentette ki a tv-nézőknek.

Jimmy Carter amerikai elnök november elején Kanadába látogat — jelentette be pénteken a kanadai miniszterelnök szóvivője.

Gazdasági életkörülmények jobb munkahétköznapi vben, a részvizsgálva ez érvényes ténnyire egysdalkodás lehugyanis, hognem azonos személyes szakértelem Ámbár ez v. külfözetellekeves. Az javításához, személyes pításhoz ar egy a szorglem és a fevalóban ér Kedvezőtlen megtörténne eladhatatlan fizetéses ternek, egyen szorgalmas A jó munkanősítő izdmélati gazdálga szervezeményessége Ebből viszik, hogy a már nemcs

U A pest- egykori indzad hetven átépült, me század nev szaki alkotó lyaudvar, híres franc tave Eiffel ték. 1874— a gyorsan az első igav ar (a Kel később ép évig az ere tartotta a tetőzetét. T gőzmozdony az acélt, a győzött az gyorsabban radt az an korszerű, n tervét vete rosi tanács Műemlékfe Nyugati pá ipari műem hely eredet felújítani a kezétét. A legfőbb ta, hogy ne szágban e

Ma még udvar nagy felvételei —

Kritika és cselekvés

Gazdasági alapigazság: az életkörülmények javítása a jobb munkától függ. Am a hétköznapi valóság közelségében, a részletek árnyalatait vizsgálva ez az általánosan érvényes tétel már korántsem ennyire egyszerű. Az ideai gazdálkodás lényegi újdonsága ugyanis, hogy a jobb munka nem azonosítható pusztán a személyes szorgalommal, szakértelemmel, fegyvellemmel. Ambár ez változatlanul nélkülözhetetlen, de önmagában kevés. Az életkörülmények javításához, konkrétan: a személyes jövedelem gyarapításához arra is szükség van, hogy a szorgalom, a szakértelem és a fegyvellem nyomán valóban érték termelődjék. Kedvezőtlen esetben az is megtörténhet, hogy netán az eladhatatlan készletek, a ráfizetéses termékek halmozód-
nak, egyenes arányban a szorgalmas munkálkodással. A jó munka meghatározó, minősítő ismérve tehát a vállalati gazdálkodás hatékonysága szervezetsége, piaci eredményessége.

Ebből viszont az következik, hogy a vállalatnak immár nemcsak a munka elemi

feltételeiről — szerszámról, anyagról — kell gondoskodnia, hanem arról is, hogy a dolgozónak lehetősége nyíl-
jék ilyen, társadalmi érte-
lember jó munkát végeznie, s ezzel személyes jövedelmét is gyarapítania. Könnyű be-
látni, hogy ez a követelmény minden dolgozót a közvetlen, egyéni érdek ösztönzésével is arra késztet, hogy részt ve-
gyen munkahelye közügyei-
ben, ha szükséges, bíráló köz-
reműködéssel.

Ugyanezt erősíti a közve-
tettebb, átfogóbb, társadalmi
érdekeltség is, amely az egyén boldogulását a nagyobb kö-
zösség, az ország fejlődésével,
gyarapodásával köti össze. Mindez együtt elegendő ok
arra, miért kerültek az utóbbi
hónapokban a társadalmi
érdeklődés reflektoriójába
gazdasági közügyeink, miért
hangzik el erről olyannyi
észrevétel, vélemény, bírálat
magánbeszélgetésekben csak-
úgy, mint a közélet fórumain

Ez az erőteljes közéleti ér-
deklődés, amit átszó a kriti-
kus álláspontok sokasága, a
bonyolult feladatok megoldá-
sa közepette nagy energia-
forrásunk is. Célszerű emlé-

keztetnünk a Központi Bi-
zottság márciusi ülésére, ahol
Németh Károly, a Központi
Bizottság titkára ily módon
értékelte a kritikus észrevé-
teleknek ezt a társadalmi
áramlatát: „... a közvéle-
mény érzékenyen reagál a
társadalmunk egyes terüle-
tein megmutakozó negatív
jelenségekre. Kritikusán szól
mindarról, ami nehezíti ter-
veink megvalósítását, akadá-
lyozza gazdasági és kulturális
építőmunkánkat, idegen élet-
felfogásunktól, eltér a szo-
cialista eszményektől. A ha-
nyag munkát, a rendtelensé-
get, a szerveztlenséget, a pa-
zarlást, a jogtalan haszon-
szerzést, az ügyeskedést, a
nagy lábon élést mind gyak-
rabban éri bíráló szó. A ne-
gativ jelenségek elleni harc-
ban bátrabban kell támasz-
kodnunk erre az egészséges
közvéleményre”.

Aligha kétséges, hogy az
egészséges közvélemény e jel-
zéseire akkor támaszkodhat-
unk bátrabban, s a kritikus
vélemények akkor válhatnak
fejlesztésünk energiaforrásai-
vá, ha mindezt — a vélemé-
nyek meghallgatásán túl — a
cselekvés serkentőinek te-

kintjük. Egész sor új jogsza-
bály, központi intézkedés jel-
zi, hogy társadalmi méretek-
ben kibontakozóban van ez a
folyamat, hogy tehát a köz-
élet fórumain elhangzó ész-
revételek cselekvésre, dönté-
sekre készítetnek. Mindez azt
a felismerést is kifejezi, hogy
a gazdasági nehézségek nem
csökkentik, hanem éppenséggel
fölerősítik a demokratiz-
mus — mindnyájunk közre-
működésére, véleményére
épülő — társadalmi igényt.

Valóban hatékonyá, a bo-
nyolult feladatok megoldásá-
nak kedvező közegévé akkor
válík ez a kritikus elemző,
értékelő társadalmi folyamat,
ha cselekvésre készítő hatá-
sai a vállalatok, a munkahely-
ek mindennapos tevékeny-
ségében is érvényesülnek. A
demokratizmus társadalmi
hajtóereje különösen nélkülö-
zhetetlen azoknál a vállala-
toknál — s ezek éppenséggel
nincsenek kevesen —, ahol a
piaci értékesítés átrendezése-
vel, merőben új követelmé-
nyekkel kell a kollektíváknak
szembenézniük.

Tábori András

KONGRESSZUSI MUNKAVERSENY

Kubikosok az árokparton

Valószínű, hogy nehéz dolga lett volna annak, aki ezen a héten a Közmű- és Mélyépítő Vállalat kelet-magyarországi rajonjában dolgozó Lenin Szocialista Brigád tagjaival szeretett volna találkozni. Mert ez a brigád a szélrózsának szinte minden irányában dolgozik. Talán szerencsém volt, hogy Fábian András, a brigádve-
zetőt és még két kubikost a Balmazújváros felé vezető út mentén találtam meg munka közben. A Keleti-főcsatornától a városba vezető vízvezetéket építik.

— A Lenin brigád tagjai mit ajánlottak fel a kongresszusi munkaversenyben? — kérdeztem a brigádve-
zetőt.

Fábian András akkurátus ember, mielőtt válaszolna, beszalad az „irodába”, majd kihozza az írásos brigádfejlajánlást.

— Itt van ezer minden. Vállaltuk, hogy a vízveze-
téket tíz nappal a határidő előtt átadjuk, elkészítjük. De lehet, hogy baj lesz ezzel a felajánlásunkkal, ugyanis a múlt héten nem volt cső, azért nem tudunk dolgozni, most meg gumigyűrű nincs hozzá, azért nem haladunk. De sok egyéb dolgot is vállaltunk. Olyanokat... no, szóval elsősorban a határidőket rövidítjük le. Ez pedig nálunk nagy szó, mert mi egyedül semmit nem tudunk tenni. Mi csak közösen tudunk felmutatni valamit.

— Hogyan tud egy kubikos brigád például anyagot megtakarítani?

— Mondjuk úgy, hogy ha egy aknát építünk, és a hozzá szükséges faanyagot nem csupán egyszer, hanem ötször-hatszor is felhasználjuk, már amíg lehet vele dolgozni.

— Az nem rontja az akna minőségét, ha a zsalu régi, használt deszkából készül?

— Akkor bizony rontaná, ha nem tisztítanánk le, de nálunk ilyesmi nem fordulhat elő. Mi olyan brigád vagyunk — már nem azért, hogy dícsérjem magam —, hogy nekünk semmit sem kell kétszer mondani. De csak azért, mert nem akarunk egy munkát kétszer megcsinálni. Az az elvünk, hogy egyszer, gyorsan és jól.

— Mit tud elrontani egy kubikos az árok ásásánál?

— Mi nemcsak árkot ásunk, azt már leginkább géppel csinálják. Mindenféle munkát vállalunk: a zsaluzástól a betonozásig. Már éppen csak, hogy hegeszteni nem tudunk. Szóval hogy mit tudunk elrontani? Hát ha nem figyelünk oda, akkor sok mindent. Itt van például ez az árok, ennek a „tükrét” nekünk kell megcsinálni. Mert az rendben van, hogy a gép kiassa, de oda még nem lehet csövet fektetni. Hát hol egyenes annak az alja? Aztán ott van a döngölés. Azt is úgy kell megcsinálni, hogy ha mintát veszünk belőle, amit aztán odaadunk a vizsgálóknak, meglegyen a keménysége. Ezért igyekszünk mi jól dolgozni. Meg milyen öröm az nekünk, ha előbb kész leszünk a vízvezetékekkel, és tudjuk, hogy mennyi embernek szerezünk örömet. Ha meg nem így lesz, a zsebünk is meg az a sok ember is csak bánja a dolgot.

— Tehát a jó munka itt is követelmény. Azt mondják, ez a brigád mindig

olyan jól dolgozott, hogy soha nem volt rájuk panasz. Ha kell szombat-vasárnapjukat is feláldozzák.

— Most is elvállaltuk a hét végére a munkát, sőt mi ajánlottuk fel, hogy kijö-
vünk dolgozni; ugyanis az anyagihiány miatt nehezen ment a héten a munka. Aztán ha jön az esős idő, meg-
nézhetjük magunkat ezen az agyagos terepen.

A brigádnak még két tagja áll a vezetékek kiásott végénél. Az egyik, Barna János, barátságos, összes há-
jú ember, éppen az árok falához támasztott létrán mászik fel a felszínre, mire odaértünk hozzájuk. Dörzsölgeti a tenyerét, bizonyára kikézdte az áso, a lapát nyele.

— Van munkájuk, úgy látom.

— Annak mindig van, aki talál magának.

— A kongresszusi munkaverseny-felajánlásról mit hallott?

— Már a mi brigádunk rendben van, annyi mindent ajánlottunk fel, hogy csak győzzük teljesíteni.

— Mit tud tenni azért, hogy a brigád ismét az élre kerüljön, mint már annyiszor?

— En egyedül semmit — mondja, mintha összebeszéltek volna a brigádvezetővel —, de mindnyájan már igen. Minden évben többen várnak tőlünk, így mi is többet vállalunk.

— Nálunk rendben van minden, akárcsak megmondja a vezetésből — kapcsolódik be a beszélgetésbe Uryán János is. — Mi csak olyat tartunk meg a brigádban, aki megérdemli. Most is van két új emberünk. Két év a próbaidő, aztán majd meglátjuk.

— Két év alatt bizony sok minden kiderül.

— Nem hinném, hogy sok kubikos brigád dicsekedhet azzal az országgal, hogy tizenegy kiváló dolgozója van, és ennél is több törzsgárdatagja — veszi át ismét a szót a brigádvezető.

— Szóval az iránt érdeklődik, hogy mit tud tenni a kubikos ember? — va-
karja meg a feje búbját Barna János. — Ismét csak azt mondom, sokat. Még a gépeknek is tudunk segíteni. Mármint úgy, hogy összehangoljuk a munkát a gép kezelőivel; így sokkal kevesebb az állásidő. De a közelünkben nem is lát gépet, ami munka nélkül vesztegel.

— Inkább még a zsiroszásba, olajozásba is besegítünk — magyarázza Uryán János.

— Ha azt mondom, hogy ezt várják tőlünk, akkor nagyítok, mert tőlünk csak jó munkát várnak a vezetőink — így a brigádvezető. — De minket érdekel más munkája is.

— Más brigádnak szoktak-e segíteni?

— Lám, ezt majd elfelejtettük. Segítünk is — fűzi tovább a gondolatot a brigádvezető —, meg szólunk is, ha hibát látunk.

A Lenin brigád tagjai az alakulás óta — ami lassan több mint tíz esztendeje volt — sok helyen dolgoztak már a megyében; azt mondják, alig van olyan hely, ahol ne fordultak volna meg. És nem érdemtelenül kapták meg már öt alkalommal az aranykoszorus jelvényt.

Iván Gizella

Újjászületik a Nyugati pályaudvar

A pest—váci vasútvonal egykori indóháza a múlt század hetvenes éveiben teljesen átépült, megszületett a XIX. század nevezetes hazai műszaki alkotása: a Nyugati pályaudvar. Vasszerkezetét a híres francia mérnök, Gustave Eiffel irodájában tervezték. 1874—77 között épült fel a gyorsan fejlődő fővárosban az első igazi nagy pályaudvar (a Keletit néhány évvel később építették), és 100 évig az eredeti vasszerkezet tartotta a csarnok hatalmas tetőzetét. Több mint 80 évig gőzmozdonyok füstje marta az acélt, amelyen végül is győzött az idő: évről évre gyorsabban rozsdásodott, fáradt az anyag. A MÁV egy korszerű, modern pályaudvar tervét vetette fel, de a fővárosi tanács és az Országos Műemlékfelügyelőség (a Nyugati pályaudvar 1952 óta ipari műemlék) úgy döntött, hogy eredeti formájában kell felújítani a csarnok tetőszerkezetét.

A legfőbb gondot az okozta, hogy nem akadt az országban egyetlen vállalat

Nem artisták. Úvegezők

sem, amely vállalkozott volna a hatalmas acél főtartók gyártására. Az idő sürgetett, a csarnokban sebtében felállított, ideiglenes perontók nem adtak elég védelmet az utasoknak. Végül a MÁV

Járműjavító Üzeme pácsonyi egységének feladata lett az acél főtartók gyártása. A munkások és mérnökök összefogása számtalan akadályon győzött: az eredetiekhez megtévesztésig

hasonló, de sokkal nagyobb teherbírási főtartók milliméteres pontossággal, határidőre elkészültek. Felépült a toronydaru, amely egyenként leemelte a régi tartókat, és emelte helyükre az újakat. Ezt a munkát egy év alatt végezték el. A munkálatokat összehangolták a Marx téren folyó metróépítéssel, a pályaudvar alatt keresztben egy utasaluljárót is építettek.

A tetőszerkezet építése a befejezéséhez közeledik. A csarnok óriási függőnyfalán az úvegezők dolgoznak, az új szerkezetet festik, tisztogatják. A tetőn a bádigosok kalapácsa csattog, és néhány hónap múlva, december 17-én begördül az első vonat a Nyugati pályaudvar új csarnokába.

A régi öt vágány helyett csak négy létesül, a széles, biztonságos peronok a kényelmebb le- és felszállást biztosítják.

A munka ezzel még nem ér véget. Ha a metró elkészül, az említett aluljáró egy földalatti pénztárcsarnokba nyílik majd, amely része lesz a Marx téri aluljáró-rendszernek.

Az elavult régi pénztárak, folyosók teljes felújítása még két évet vesz igénybe. Jövőre a Lenin körüli homlokzatot újítják fel.

A Marx téren épülő aluljáró-rendszer egy része háttérben a pályaudvar felállványozott homlokzatával

Ma még munkagépek dübörögnek a pályaudvar nagycsarnokában (Fotó: Hauer Lajos felvételei — KS)

kívánunk azazuk fel-
ágért és az

tságának

elnöke,

elnöke

emzeti ün-
er Bonevet,
ökét. Táv-
szakszerve-
zponti Biz-
Országos
(MTI)

virata
én

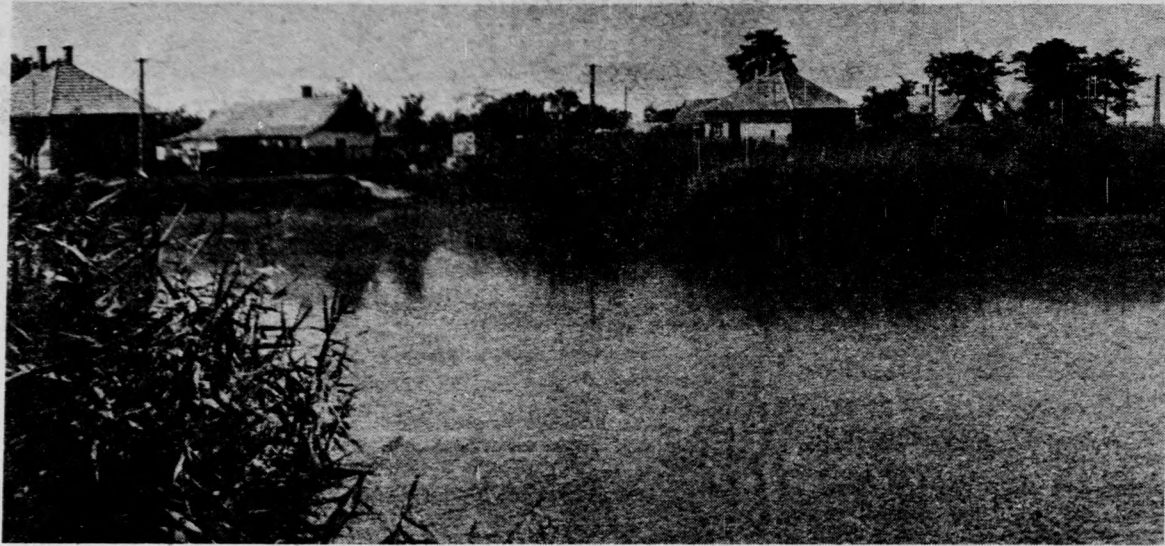
arának,
ökének,

NJÁN

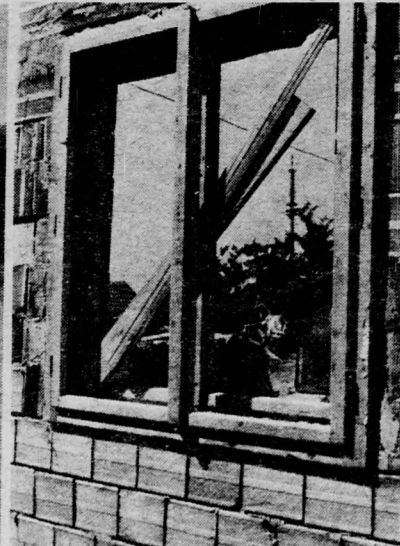
zottsága, a
ertanácsa,
etünket és
Munkapárt
ikus Köz-
ri koreai
okratikus
kalmából,
a marxiz-
acionaliz-
yumölcső-
a népeink
yét, segíti
biztonság

jük a ko-
Köztársas-
ek szocia-
gatásunk-
tikus ala-
kialakítá-

gyülés el-
a KNDK
ökét. Üd-
ek a Ha-
az Or-
Tanácsa.

A hetvenes évek elején még putrik sorakoztak az úgynevezett Cigánygödör szigetein. A nedves, egészségtelen viskókat azóta sorra felszámolták, s a tulajdonjoggal rendelkező családok új házakat építhettek. Ma már aligha tűnik fel, hogy itt cigányok laktak

Kilátás közre és távolra

Farkas Sándorék már benn e laknak új, kétszobás lakásukban. „A hitelen felül rám ent vagy ötven ezer forint, s akkor a saját munkát még fel sem számoltam” — mondja Farkasné, a család organizátora

EGY ORSZÁG A BOLT, MÉG SINCS ÉPÜLETFA

Sok gondal jár a lakásépítés Komádiban

Évek óta gyógyítgatja sebeit sáros Komádi, de igazán meggyógyítani máig sem tudta. Tavaly negyvenhét, azelőtt harminchét belvizes lakás építéséhez fogtak hozzá, több cigány család is sorra kerülhetett, megkapva a kőfalú hajlék fedezetül szolgáló 250 ezer forintos kölcsönt — ma mégis több az építkezés, mint a két korábbi évben együttvéve. A tavaszi belvizek szinte megzavarták a község lakóházait, megrogyasztva olyan épületeket is, amikben eddig nyugodtan éltek, háltak, gondolván, elég megbízható a vályog.

A községi tanács egy pillanatig sem télenkedett, kézbe vette s azóta is közvetlenül irányítja, szervezi, ellenőrzi az újjáépítést.

Kétszázkilenc komádi és magyarhomorogi belvízkár bejelentésből kilencvenkilencet fogadott el a döntésre jogosult bizottság — mondja Major János, a tanács műszaki ügyintézője, hozzátéve, hogy a kilencvenkilencből tizenhat magyarhomorogi, a többi komádi. Végül is összesen nyolcvanhat kérték építési engedélyt és hitelt. Az engedélyeket már áprilisban mindenki — soron kívül — megkapta. A nagy-községi tanács kétféle típus-tervet javasolt, egyben kidolgozott egy olyan költségvetést, amely összhangban áll a 250 ezer forintban maximált hitelkerettel. A hitel egy részét (130 ezer forintot) kamatmentesen, egy részét (120 ezer forintot) kétszázalékos kamatra adja az OTP. Ebben nincs is hiba. Nagyobb baj, hogy 250 ezer forintból ma már falun sem lehet túl messzire utazni. Hiszen Komádiban is mire elegendő ez a pénz? Egy sátorot, kétszobás lakás, fürdőszoba, kamrák, előszobák, 69 négyzetméter alapterületű családi házra. Ebben a lakásban azonban nemhogy berendezett fürdőszoba, csempe, de víz sincs. Parketta sincs. Mindez, állítólag, luxus.

Nem állítom, hogy minden esetben az illetékes pénztévező ügyintézői azok, akik e fajsúlytalan indoklással kerítkeznek. Ahogyan azt sem tagadom, hogy időnként fel-felbukkannak elmerített, indokolatlan költsé-

zésekkel járó igények. Azt viszont állítom, hogy a tegnap még vályogházban lakó ember a lehető legkritikább esetben lép elő luxusigényekkel.

Szeretném, ha jól megértenének. Nem lehet bűn azt mondani, hogy erre telik, erre nem, ezért a hitel csak ennyi; azt mondani, hogy aki szebbet, jobbat szeretne, az előbb takarítsa meg a rávalót, mert az ország pénztárából csak a minimális költségeket lehet megelőlegezni. A tévhit és előítélet szülte halandzsza a bűn. Lehet, hogy a többszintes családi ház luxus, de a parketta, a csempezett konyha semmi esetre sem az. Aki az ellenkezőjét állítja, rossz tanácsadóra hallgat.

Pár évvel ezelőtt országos felhajtás indult a sátorotós családi házak ellen. Most? Hovatovább a sátorotós az egyetlen, amit a tanács javasolni tud, természetes, jól oszkodván: nehogy fedezet-hiánya keletkezzék a kölcsönből építkező állampolgárnak. Egyébként az érvényben levő rendelet csak kétszobás lakás — hitelből való — építésére ad lehetőséget, nem tesz tehát kivételt a nagycsaládosokkal, sőt a tanyáról beköltözőkkel sem. Pedig például a komádi Nyésta-tanyáról tizenkét gyermekével beköltöző Varga Istvánnak aligha lenne luxus egy három-, uram bocsá' négy-szobás lakás...

A kisiparosoknak jól jön a munka, a téészeknek kevésbé

Az elmúlt években kisiparosok építették a belvízkárosultak házeit, az idén azonban két termelőszövetkezet, a komádi Bihar Népe és a magyarhomorogi Béke Tsz is vállalt kivitelezést: az előbbi huszonkét, az utóbbi hét lakást. (Az 1977., 1978. évi „belvizes” lakásokat négy kivételével kisiparosok építették, illetve építik fel, mégpedig időre, megfelelő minőségben, hiánypótlás nélkül.) Az öt magánkisiparoson és a két termelőszövetkezeten kívül egy úgynevezett működési engedélyes is kapott megbízást (négy lakásra), mint hírlík, a lakosság nagy elismerése mellett.

A Bihar Népe Termelőszövetkezetnek, mint az elnök, Szűcs József is mondja, erre s ideje egyformán van a munkára, több, mint eredetileg gondolták. Ennek ellenére a téészek csak a téésztárgyakat épít. Miért?

Abban az esetben, ha kisiparos az építő, az OTP-előre ad pénzt anyagvásárlásra. A téész maga kénytelen megvenni az anyagokat — ha nincs pénze, bankhitelből. Csak hogy erre a hitelre ki-

Mozgalmas egy esztendő: a Béke úton kilenc belvízkárosult épít házat az idén

A villany nem késht

Hiába van a szomszédban a kavicsbánya

Nézzük most már, hogyan látják a komádiak a belvízkárosultak építőanyagokkal való ellátását.

Szűcs József téészelőnk:

— Az első félévben kriminális volt az anyagellátás: tetőfához, cseréphez, falazóanyagokhoz egyszerűen nem lehetett hozzájutni. Azóta javult valamit a helyzet, bár most is sokat kell menni, különösen tégláért. A téglagyárakban nem lehet megbízni, hiába van nálunk a diszpozíció...

Szabó Lászlóné, a Bihar Népe Tsz építési ágazatának műszaki előkészítés-vezetője:

— Viszonylag kis mennyiségű betonacélért kell az országot bejárni. S persze meggyünk, nem tehetjük meg, hogy leadjuk a rendelést és várunk. A vasalás elkerülhetetlen, anélkül megrepedeznek a falak, olyan vacak itt a talaj.

Major János, a nagyközségi tanács műszaki ügyintézője:

— Olyan nagy az anyaghiány, hogy kétségessé válhat az építkezések határidőre való befejezése. Pedig, aki próbálta, az tudja, nem könnyű kihúzni másfél évet szükség-hajlékban. Eddig negyvenhárom lakás alapja készült el, s körülbelül tizenhárom tető alatt van. Ahhoz képest tehát, hogy az OTP alig több, mint egy hónapja adta ki a hitelleveleket, nem állnánk rosszul. Az anyaghiány az, ami tönkreteszi a tervszerűséget. A falazóanyag, a cement, a kavics, a faanyag, a nyílászárók, az égetett mészhánya. Hiába van a szomszédban a kavicsbánya, előfordul, hogy kétszer, háromszor is elmegy a építető, mire hozzájut a kavicshoz. A helyi ÁFÉSZ márciusban megkapta a tanácstól a „belvizes” lakásépítés pontos anyagigényét. Még sincs anyag. Nem tudom, mi az oka, de tény, hogy például

Szabó Sándoréknál is elkésztült már az új ház alapja, de még sok napot kell kihúzni a szükség-hajlékban

közvetlen szomszédunkban, Békésben ott van az anyag, ahol épp lennie kell. Természetes, saját szükségletükre.

Hudák Lászlóné építető:

— A férjem tegnap Sarkadig ment el csempéért, mert az nincs benne a keretben, de seholl semmi, nem is tudom, mikor kapunk...

Vekérdi Zoltán kőműves mester:

— Én már írtam a belkereskedelmi miniszternek, hogy valahonnét biztosítsanak anyagot. Azt válaszolták, hogy keressem a TÚZEP nyiregyházi, kelet-magyarországi központját. Meg is kerestem. Megkerestem az ERDERT igazgatóságát Budapesten, jártam Tuzséron, ott,

ahol jön be a fa. Kétszázötven kilométerrel, Mátrarecskéről hozom az Alfa kettes falazóanyagot, sőt a kis méretű téglát — a recski TÚZEP-en keresztül, tengelyen, TEFU-díjszabás szerint. Hát így valahogy. Nyolc házat vállaltam, hatot Komádiban, kettőt Magyarhomorogon, s héthez már megvan a falazóanyag. A tetőszerkezeti faanyagot viszont még egyhez sem tudtam megvenni. Az idő sürget. Három olyan családnak is építék, ahol tíznél többen várják a fedelést. A tél előtt legalább egy helyiséget át kellene nekik adni. Szerződésben van két nagycsaládos cigány építőtővel is. Munkásközben nincs hiány, az építetők biztosítják a segédereket, csak hát mondom, sehogy sem akar összejönni az építőanyag.

Furnérlakásban lassan múlnak a napok

Hudák Lászlóék már igen-csak túl vannak a nehezen. Persze a Bihar Népe Tsz zetorosának egyébként sem okozott sok fejfájást az építkezés, a téész kulcsátadásra vállalta a munkát. A zetorosnak így nem is nagyon kell itthon maradni.

— Ettől a férjem igazán nyugodtan dolgozhatna, ha nem kellene anyag után járni — mondja Hudák Lászlóné, miközben a már tető alatt levő új ház helyiségeit mérgetjük. Nem sok munka van már rajta.

— Márciusban bontottuk le a régit, egyszobás volt, azóta megy ez így. Ebben a vékony falú, furnér szükség-lakásban lakunk a két gyermekkel. Várjuk már, hogy beköltözhessünk. Lesz még mit csinálni utána is. A víz, a csempezés, a központi fűtés a mi dolgunk.

Szabó Sándorék is márciusban váltak meg a régi háztól, nekik azonban nem nagyon kellett bontani. Bontott, omlott az magától, ahogy Szabóné mondja.

— Én még olyat nem láttam. Csúnya egy víz volt. Jött az alulról, felülről, és úgy mosta szét a falat, egyszerűen. Ha nem látom, soha nem hittem volna. Amikor azután éjszaka a fél oldala kiborult, azonnal kiköltöztünk belőle. Mit is csinálhattunk volna? Nem maradtunk ott a négy gyerekkel. Most itt tartunk. Az alapozásnál. Körösszaká-li a kisiparos, aki vállalta, bár a férjem tsz-nyugdíjas. Magam a kendergyárban vagyok előkörtölő, ott dolgozok már vagy tíz éve. Jött volna ugyan Kardos Gyula, a Bihar Népe építész-vezetője, de a férjem akkorra meg-egyezett a kisiparossal. Nem gondoltuk, hogy majd a téész is csinálja. S kapkodni sem akartunk.

Farkas Sándorék már benne laknak új, Béke úti, kétszobás lakásukban. Megvan a fürdőszoba felszerelése (azóta, amióta ott jártunk, talán a helyére is került minden), a konyhában csempe díszlik. Farkasék maguk szer-veztek be minden építőanyagot, ők tehát tudják, hogy mi mennyibe kerül. Kár, hogy megunták, és abba is hagyták a költségek irkálását.

— Egy biztos — mondja Farkasné, a család legfőbb organizátora — 50 ezer forint mindenképpen ráment a hitelen felül, s akkor a saját munkát még fel sem számoltam. A meszelést, a festést és a mázolászt mi magunk csináltuk. De most már jó. Most már mi is be tudjuk fogadni azt a családot, ismerőseinket, egy néit a fiával, akiknél helyet kaptunk, míg tartott az építkezés. Az idén az ő házuk lett belvizes, így megkezdhetjük a „vissza-fizetést”.

Gulyás Imre (Fekete Gábor felvétele)

Kétszer fekete eb úton. Ha visszaford szeretnének. Másodszor reszteni u fut be az dony húzó összekötő zától Ohat

Ketten-tikos álló forgalom, megáll a alszik a fa

Bezzeg cig van f Onnan ind egymás u szinte az az 1150 le sainak eg szövetkeze Tiszai Vek nak valam ben keres

A vegye helyi isk üzente me a nyári e Jobb mód a tájékoz megfordu munkába vet. A bu duni, léve tes térség ra épült vezet át a a garázss negyvenk zül legalá zon fejtör esős időbe

Talics

— Esős szabb állr mondják nyok, az beljebb es tól, az Ac térére kite falu közp sora talál

Befelé a től most ily is kát tünődtem, mú.

— Seho laszt. — A velődési h tanács ki terre sincs mintha az

— A FÜ landó bes ja az egy kézbén, mindazt, a mek ellát élelmezés roságra fó háról, val mosdóbel ritő, ám csak nem úton. A m a pocsoló kélni. De tőautóval ha valak ni, a men az útig.

Zuhogn kerékpáro zsak dara járdán. H dégmagas a művelő már csak tente két embernek szót megé felújítják sem törté

A szer ebbén a

— Tisz het, Újtit kövesút, ott szính s ha bet gyalogol

Kérdés lottakkal tanácsi jában. A remnek v rom széb bársonny sdedos dolgaikat hangzóda nyugodta Istvánnal zős Taná zjével.

— Sok vélik, az községén

Befelé az úton

ÚJTIKOS NAPSÜTÉSSEN

Kétszer fékezünk. Először korcsok tekernek eb poroszkalát előttünk az úton. Ha macska lenne, bizonyára visszafordulnánk, mert szerencsével szeretnénk járni, jó híreket hallani. Másodszer a görögszállási vasút keresztelje utunkat. Modern vicinális fut be az állomásra, motoros mozdonny húzza a három kocsi. Ez az összekötő szárnyvonal Nyiregyháztól Ohatpusztaköcsig vezet.

Ketten-hárman szállnak le az újtikosi állomáson, nincs ilyenkor forgalom, a késő délelőtti csöndben megáll a levegő is, hőségétől kábán alszik a falu.

Bezzeg reggel!... Hajnaltól nyolcig van forgalom a bisztró előtt. Onnan indulnak a buszok, hét is egymás után. Leninvárosba jár el szinte az egész falu. Pontosabban: az 1150 lelkes község kereső lakosainak egynegyede a helyi termelőszövetkezetben dolgozik, a többiek a Tiszai Vegyi Kombínát hat gárárnak valamelyikében és a Hőerőműben keresik kenyerüket.

A vegyesbolt ajtaján hirdetés. A helyi iskola tanára ezen az úton üzente meg diákjainak, meddig tart a nyári építőlabor utolsó turnusa. Jobb módját aligha találhatta volna a tájékoztatásnak, hiszen mindenki megfordul itt, akár vásárolva, akár munkába menet avagy hazafelé jövet. A busz is csak itt tud megfordulni, lévén ez az egyetlen sármentes térség a mocsaras, lápos talajra épült faluban. Egyetlen kövesít vezet át a településen, e mellé épült a garázsos is, hogy a községben élő negyvenkét gépkocsi-tulajdonos közül legalább néhánynak ne okozzon fejtörést, hogyan is közlekedjék esős időben.

Talicskázó óvónők

— Esős idő, sáros idő! Legrosszabb álmunkban sem kívánjuk — mondják szinte kórusban az asszonyok, az óvoda dolgozói. Az épület beljebb esik a szilárd barkolatú úttól, az Ady Endre utcának azon a térére kiterjedő végén, ahol a falu központja, a középületek egész sora található.

Befelé az úton, a tűző napsütéstől most valamelyest szikkadt, de így is kátyus, rögös földúton azon tűnődtem, hogyan is jut be ide jármű.

— Sehogy — hallom aztán a választ. — Az iskola, az óvoda, a művelődési ház, az orvosi rendelő, a tanácsi kirendeltség másfél kilométerre sincs a kövesúttól, mégis, mintha az isten háta mögött lenne.

— A FÜSZÉRT kocsija nem hajlandó beszállítani az árut — mondja az egyik óvónő —, nekünk kell kézből, ölben, vállon cipelnünk mindazt, ami negyven óvodás gyermek ellátásához és a napköziszek ételmezéséhez szükséges. A sok apróságára főzni, mosni kell. A konyháról, valamint a fürdetések után a mosdóból kifolyó víz megtölti a derítőt, ám a szivattyúköcski ugyanakkor nem merészkedik le a sáros úton. A múltkor is tengelyig merült a pocsolnyában, alig tudott kievickélni. De ugyanígy vagyunk a mentőautóval is. Itt az orvosi rendelő, ha valakit kórházba kell szállítani, a mentősök hordágyon cipelik ki az útig.

Zuhognak a panaszok. Ha valaki kerékpáron szeretne hazatolni egy zsák darát, alig fér el a keskeny járdán. Ha lép — ottragad a vendégmarasztaló sárban. Szóvá teszik a művelődési otthon ügyét is, ahol már csak mozielőadást tartanak hente kétszer, hol öt, hol meg száz embernek. Az épületben levő presztőt megszüntették, mondván, hogy felújítják az intézményt, de azóta sem történt semmi.

Tikos kontra Gyulaháza?

A szenvedélyes indulatok végül ebben a mondatban buknak ki:

— Tiszagyulaházán mindent lehet, Újtikoson semmit? Ott van két kövesút, modern presszó, népdalest, ott színházi előadásokat is tartanak, s ha beteg az ember, oda kell átgyalognia felülvizsgálatra.

Kérdésekkel, a falubeliektől hallottakkal a tarsolyomban ülök le a tanácsi kirendeltség egyik szobájában. A helyiség házasságkötő teremnek van berendezve, huszonhárom szék a násznépnek, közepén a bársonnyal leterített asztal. A szomszédos irodában ügyfelek intézik dolgaikat, itt, a boldogító igenek elhangzásának színhelyén tudunk nyugodtabban beszélgetni Kovács Istvánnal, a Polgár nagyközségi közös Tanács kirendeltségének vezetőjével.

— Sokan az újtikosiak közül úgy vélik, azért jobb Polgár másik társ-

helyzete, mert ott lakom, mert ott a kirendeltség. Pedig hát mindkét falu sorsa a szívügyem. Kedden és pénteken Újtikoson vagyok, de bármikor más napokon is — mint például ma —, ha szükség van rám. Szolgálati motorral járok, egy telefon, és hat percen belül itt vagyok.

— Hogy vélekedik erről a „Tikos kontra Gyulaháza” kérdésről?

— Nem vitatom, hogy Tiszagyulaháza, noha lélekszámát tekintve nem nagyobb falu, mint Újtikos, sok szempontból jobb helyzetben van. De erre az előnyre évtizedek során tett szert. Jómagam 1953 óta voltam tanácselnök Tiszagyulaházán, sikerült egyet s mást elérnünk. A kövesutat például a termelőszövetkezet építette, üzemi útnak egyik majortól a másikig, de a vonalát úgy vezettük, hogy minél nagyobb szakasza érintse a község belterületét. Amióta közös közigazgatás alá vonták a két községet, Újtikos gondjai is érintenek. De mindazt, amit Tiszagyulaházán egy negyedszázad során teremtettünk meg, nem lehetett egykétőre itt is megvalósítani.

Ha a boldogító igen el is marad tehát, mégsem oly vigasztalan a kép. Mesélik, látogatást tett egyszer a faluban a szomszédos megyéből a Hazafias Népfrent tiszadobi községi bizottságának elnöke. Körülnézett Újtikoson, és azt mondta: „Kérem, hozzánk, Szabolcsnak ehhez az eldugott csücskéhez viszonyítva itt szinte városi nivójú az ellátás.” Hogy mi készíthette az udvarias kijelentésre? Láthatta az öt éve épült bisztrót, a két vegyesboltot és a hentesüzletet. Tapasztalhatta, hogy az utóbbiban szinte naponta lehet a polgári ÁFÉSZ vágóhelyéről szállított friss húst kapni, és a vegyesboltban is csak annyit panaszkodtak, hogy nincs kókuszos kocka...

A bisztró főztjével persze nem sok helybeli él, hiszen az eljárók nem itthon étkeznek. Huszan-harmincan fizetnek elő ebédre a térszélből, ám a százhusz adagos konyha mégsem kihasználatlan: Polgárra három cég is innen hordja dolgozóinak az ebédet.

A kétlakosság nyomaira buknak az ember a művelődési lehetőségek iránt érdeklődve is. A könyvtár csak délután ötkor nyit ki, vezetője ugyancsak Leninvárosban dolgozik, kölcsönzőivel egy időben ér haza.

Társadalmi összefogással

Az újtikosi iskola felújított külsővel fogadta az új tanévet. Annál rosszabb a helyzet az óvodában: az intézmény kihasználtsága 150 százaléknál is nagyobb, egyik termét az általános iskola napközisei foglalják el. Amikor az óvodások pihennek, akkor érkeznek a kisdíjak, zavarják is tehát egymást. Bővíteni kellene valamelyik intézményt.

— Százötvenezer forintunk lett

Juhani Nagy János

P

Ember és munka

Kecskés Margit meglepetése

A meghívó kék színű, díszes borítékban érkezik. Felbontása izgalmas művelet, ki tudja, hová hívják a címzettet, miféle kelleme, netán nem várt kötelesség vár rá? Aranyozott betűk, bizonyosan ünnepi aktusra invitálók, nagy gyülekezetre hívók. Beszéd, tudományos előadás, köszöntő, kitüntetés átadása, állófogadás, közös kirándulás. Gyorsan alkalomhoz illő ruhát szerezni — még mindig talány ez a meghívó —, időben elindulni a megyeszékhelyre, kezdés előtt elhelyezkedni a nagyteremben — és végre fényt deríteni az egész titokzatosság okára...

A titok nem sokáig maradt felfedetlen azon a bizonyos ünnepi összejövetelen: a törekény, halk szavú Kecskés Margitot, a Hortobágyi Állami Gazdaság egyik egészségügyi felelősét hamarosan kitüntetés átvételére szólították fel. A következő pillanattól immár a Vöröskeresztes Munkáért Erem arany fokozatának tulajdonosa lett.

Ettől a perctől kezdve az idő felgyorsult, minden megváltozott: kicsit esellenül érezte magát az állófogadáson — sohasem járt ilyenlen —, sokan gratuláltak, erőlről érdeklődtek. Ő csak — a meglepetéstől, a megilletődöttségtől — néhány szavas mondatokban válaszolt.

Aztán az Arany Bikában elfogyasztott ebéd után hortobágyi kirándulás következett volna, majd vacsora a csárdában.

De Kecskés Margit inkább hazament a délutáni vonattal. Számára sok volt az egész napon át tartó ünneplés. Úgy érezte — úgy érzi most is —, nem érdemelte meg, nem is tudja, hogyan kerülhetett sor ilyen eseményre.

— Még irni is akarnak rólam? — fogad a nagy gazdaság halászati telepének központi irodáépületében a valamikori fekete hajú, most inkább őszes asszony. — Mit mondhatok én magának? Meglátja, rossz riportalány! Leszek, bár ma különösen csendes napom volt. Nem történt baleset egyik halászati telepen sem, csupán egy baccsinak kötöztem be a lábát, valami csúnyán megcsipthette.

Olyan halkán, megnyugtatóan és feltűnően szerényen beszél, hogy elképzelem: ugyanilyen fájdalomcsillító, megint csak megnyugtatóan szólna hozzám, ha netán sérültként ülnek ebben a székben, vagy feküdnék a szoba sarkában levő ágyon. Talán a sebesült gyerek sem sír sokáig a kezei között — érzem, mindenki jó hatással van.

— Egyébként rajtam kívül az állami gazdaságban még ötven dolgoznak hasonló munkakörben. Én a halászat összes telepén teljesítek egészségügyi szolgálatot. Úgy szoktam mondani: ötszáz emberre vigyázok. Ez a központi telep elsősegélynyújtó szobája, de a többi munkahelyen is rendeztünk be ilyen helyiséget, meg amúgy is mindenkinek van egészségügyi ládája. Egyebek között ezek feltöltése is az én dolgom.

— Hogy mi mindent csinálunk még? Jaj, nem is tudnám felsorolni, hiszen egybefolyik az egész nap: ellenőrzöm az üzemi konyhát, figyelnem kell a balesetmegelőző munkára, naponta térek be a munkásszállókba. Így röviden felsorolva ez lenne egy egészségügyi felelős munkája. Mindezeket felül legutóbb elváltam az üzemi konyha raktárossi teendőit is.

Kötetlen a munkaideje Kecskés Margitnak, ami azt jelenti, hogy valójában egész napon át a gazdaság szolgálatában áll. Két éve végleg kiköltözött ide, a központi telepről nem messze található szolgálati lakásba. Lakásba? Mindössze egy szobácska jár ennek a mindig szolgálatkész, segítő szándékkal teli asszonynak. 1961-ben került erre a posztra, előtte — 1949-től kezdődően — volt takarítónő, segédkezett a rizsaratásnál, mindenütt, ahol kellett.

Az asztalon néhány okmányt látok, előre kikészítette, tudván, hogy jön az újságíró. Persze hogy a legutóbbi kitüntetésre a legbüszkébb — nem, nem, ezt nem látni rajta, csak sejtem, hogy ott belül —, de még valami találatot ott az asztalon: az 1961-ben megszerzett segédápolónői oklevél.

— Féltem egy kicsit a tanulástól, amikor megtudtam, hogy milyen tantárgyak lesznek, akkor visszarettentem ettől a feladattól. Anatómia, idegsebészet, és így tovább. Úristen, mi lesz velem itt? Később aztán a kórházi gyakorlaton, a közös foglalkozásokon nagyon megbarátkoztam az ápolónői munkával. A kórházi gyakorlatokat szerettem a legjobban. A vizsgák eljövetelekor újra félni kezdtem, de Csáti Katalin főnövér megnyugtatóan. Az anatómiai vizsga előtt nem bíztam magamban, ő mégis erőt adott nekem, végül is ötöt kaptam. Nézz meg, ide van beírva.

Bizony ennek már tizennyolc éve. Azóta hány és hány került embert ápolhatott, köztözhettek be Kecskés Margit!

— Soha nem bántam, ha északa kopogtatnak be hozzám, a segítséget nem kötelességnek fogtam fel — emberiségnek inkább. A csaknem húsz év során súlyosabb eseteim nem voltak. Kar-, lábtörés, ilyen-olyan sérülés, időnként az itt lakó betegek injekciózása, gyógyszerrel való ellátása. Ilyen feladatokat láttam el és látok el most is. Most már minden a gazdasághoz köt. Sokáig vállaltam a Balmazújvárosról való ki-be járást, de két év óta jobbnak tartom ezt az életformát. Hazalátogatok így is gyakran idős edesanyámhoz, asszonylányom pedig az unokával és a férjével szokott felkeresni. A megyei Vöröskereszt vezetőségi tagja vagyok, úgyhogy a vezetőségi ülésekre is bejárok időnként Debrecenbe. Ilyenkor nagy dolgokról is értesülhetek. Számomra nagyon kedves feladat még, hogy a halászati telepeken dolgozók körében én szervezhetem a véradást. Hall legyek egy kicsit büszke: talán egy tucatnyi nullás vércsoportú donort nyertem meg az ügynek. Ezért a munkámért mindig megdicsérek, pedig semmi különlegesem nem találok bennem. Itt élek az emberek között, és igazán nem esik nehezemre a jóra buzdítani őket.

Mi van még az asztalon? Egy vöröskeresztes emléklap. A dátum: 1970 április. Akkor is a vöröskeresztes munkájáért tüntették ki.

— A nők vagy a férfiak túrik el jobban a fájdalmat?

— Nem is tudnám eldönteni. A fájdalmat senki sem túri el könnyen, de talán a nők jobban bírják a megpróbáltatásokat.

— Kibábil-e valaha valakire? Mikor volt utoljára mérges?

— Soha nem mutatom senkinek, hogy netán mérges vagyok, vagy rossz a kedvem. Ha egyszer-kétszer igazságtalanság történt velem, vagy olyan dolog, hogy nem értették meg, mit akarok — magányomban kisértam magam. Ilyen természetű vagyok.

A gazdaság egyik egészségügyi felelőse, Kecskés Margit sokáig biciklivel, időnként gyalog járta be ezt a nagy területet. Mostanában már terepjáró viszi ide-oda az ápolónőt. Az ilyen utak során nem mulasztja el megnézni a kutyákat, nem szennyezettek-e minduntalan bepillant a gépek egészségügyi ládáiba, hátha hiányzik belőle valami.

Nem tudom, illik-e ilyet kérdezni, de mégis megteszem: mennyi a fizetése?

— Ebben a munkakörben, ahogy mondani szokás, a plafon 2600 forint. Ennél én kétszázal kevesebbet kapok...

Még valami volt azon az asztalon. Egy üveg tokaji aszú várta a vendéget, aki e kedves vendéglátást nem fogadhatta el, hiszen autóval érkezett.

A búcsúzás előtti percekben — amikor a fotós fényképezte — azt mondta Kecskés Margit, hogy ha legközelebb erre járok, még mindig meglesz az a tokaji.

Megismert szerénységéhez illettek utolsó szavai is.

Kiss Dezső Péter (Fotó: Kőszeghy)

Hazai utakon

(JEGYZETEK, GONDOLATOK)

Július végén kisebb körutat tettünk az országban.

Még a télen előkerült a térkép: hová kellene a családnak kimozdulnia nyáron. Nézzük csak: a Bükkben már jártunk, de még nem ismerjük a Bakonyt. A Tisza partját fölfedeztük már, de nem láttuk még a Duna-kanyart. Sok helyen megfordultunk, de még nem voltunk Esztergomban, Visegrádon, Szentendrén, Zircen és Veszprémben, nem láttuk Sopront, Kőszegét, a Pécs környéki hegyeket és Bugacot sem.

Voltaképpen keveset ismerünk hazánk szép tájaiból. Pedig jó évtized óta minden nyáron úton vagyunk. Aztán az ember — Krakkóban, Besztercebányán, vagy Velenében — egyszer csak rádöbben: tágul a világról való ismeretünk, de saját hazánkat még alig-alig ismerjük. S ettől kezdve, a „kalandozások kora” után egyre jobban elfogja az embert a vágy, hogy elinduljon északnak vagy délnek, mindegy, merre, csak lásson minél többet a honi szépségekből.

Úgy terveztük, egészen Sopronig elmegyünk, de hamar kiderült, az egyhetes útból legfeljebb a Bakonyig telik. Legfőként a Duna-kanyart s azon belül is Szentendrét akartuk látni, földéríteni a magunk számára.

Aztán eljött a nap, amikor már pirkadatok kezdődött a lázas készülődés, pakolás, az embert elfogta a mámorító izgalom, megtelt mehetnéssel; láthatókkal, egész lelkével kifelé fordult, s mint ropant érzékeny radarkészülék minden benyomást regisztrált.

És gondolkodott.

Dél tájban értünk Dunakeszire. Itt akartunk átkelni a Dunán. Kerestük a hidat. Hídról azonban szó sincs, mindössze egy táblácska áll az útfélen, rajta nagy betűkkel: Horány. És a nyíl a Dunára mutat.

Nosza, elő a térkép! Magyarország autótérképén azonban egyszerűen nincs rajta Horány. Lemaradt róla.

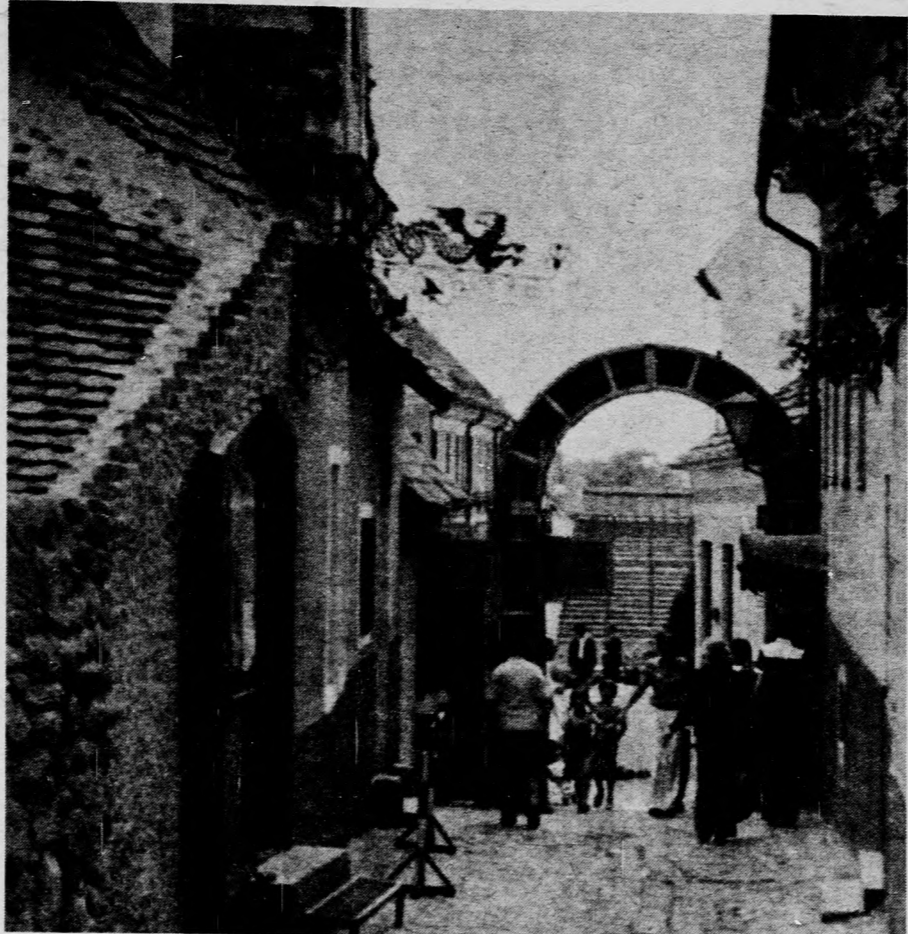
Mindenesetre leereszkedtünk a Duna-partra. Megtudjuk, hogy komp jár. Nemrég indult a túlóralda. Jó félóra múlva jön ismét. Sebaj! Addig iszunk valamit. A közelben azonban nincs semmiféle büfé, étterem, még bolt sem. Úlünk kőkadatán, porosan, éhesen a hajóállomáson. Előveszem újra a térképet. Nem megy a fejembe, hogyan maradhatott le róla Horány. Aztán más érdekességet is fölfedezek. A térkép hátlapján ugyancsak hazánk körvonalai láthatók, föl van tüntetve minden nagyobb helység, s ott, ahol a HUNGARHOTELS vállalatnak szállodái vannak, vastagbetűs szedéssel jelölték a hotel nevét. A Dunántúlon kilenc várost, a Duna-Tisza közén nyolcat számoltam meg, ahol HUNGARHOTELS ellátás van. A Tiszántúlon egyetlen sincsen! Ez az ország rész — Debrecen, Nyíregyháza, Gyulával, Bekéscsabával és a többivel együtt — egyszerűen kimaradt.

Mint Horány a térképről.

Szentendrét látni kell!

A parányi város a Duna-kanyar déli kapuja, tájegységek — hegyek, víz, síkság — találkozóhelye. Számos XVIII. századbeli barokk, rokokó és copf stílusú műemléke, a bevándorolt szerb lakosság városalkotó és -építő érzéke, templomaik szépsége, a múzeumok gazdagsága, a hajdani szőlőtermelő kultúra emlékei, a gyönyörű panoráma — sajátos báj és vonzerőt ad Szentendrének.

Jellegzetes dunántúli házsor

Szentendrei utcárezlet

A háromszög alakú kis központi teret — a mi Tóthfalusi terünknek alig harmada-negyede — már látam korábban. Elbűvölt a szépsége, hangulata! Igaz, akkor nem volt telerakva ormóttan deszkakalkománnyal, amely a Teátrum előadásaihoz szolgál ülőkalkalmatossággal. Betölti a teret majdnem egészen, elfedi a kilátást, megbontja harmóniáját. Hiába bizonygattam családombnak, hogy itt nemcsak minden ház — amott a copf stílusú Ferenczy Károly Múzeum épülete, emitt egy szerb templom, majd a szerb kereskedőház, a tér közepén pedig a rokokó stílusú görögkeleti emlékkéreszt — műemlék, hanem maga a tér szerkezete is az, hitték is, nem is, megmutatni nem volt módomban a faalkotmány miatt. Nem tudom, hogyan lehetne más megoldást találni, egy bizonyos: amikor az egyik művészet szépségeit kínálják, ne tegyék tönkre a másikat!

De ez a kisebb gondom volt.

Nem találkoztunk sehol városnéző sétánk közben (hadd tegyem hozzá: Visegrádon, Esztergomban és másutt sem!) olyan emberekkel — városukat szerető benszülött polgárokkal, öreg tanárokkal, munkásokkal, diákokkal —, akik gyönyörködni tudnak abban, ahogy mások, az idegenek gyönyörködnek városukban. És nem jött senki készségesen elmondani, önként, fizetséget nem várva, csupán lelki jó érzésből, amit csak ők tudnak városuk múltjáról és jelenéről, mint ahogyan jöttek Krakkóban és Pécsen, Újvidéken és Veronában. Mi lehet az oka, hogy kezd elapadni ez a bővíző forrás? Valahogy manapság már nem divat az a fajta lokálpatriotizmus — a hazaszeretnek az a nyíltan vállalt fajtája —, amely örömtől talál abban, ha másokat rá tud hangolni a honi értékek szeretetére, megbecsülésére. Pedig vannak, biztosan vannak még ilyen emberek, talán nem is kevesen, csak — szeméremből, miből? — nem mernek mutatkozni, látván az üzleti szellem gátlástalan terhődését; bolondnak nézik hovatovább azt, aki ellenszolgáltatás nélkül nyújt másnak valamit...

Járjuk a várost, napfényes és árnyékos, girbe-gurba utcáskait. Hűvös kapualjak. Szigorú, négyzetes udvarok. Macskaköves síkúterek. Vasrostélyos ablakok, szép erkélyek.

Igen, ezért érdemes ide eljönni!

És mégis zavar valami. Eleinte nem tudok rájönni, micsoda. Aztán megtalálom. Egy idő múlva az az érzésem, díszletek között járunk.

Velence jut az eszembe. Nem véletlen a képzettársítás. Velencét látom csodálatos palotáival, utcácskáival, kanálisáival, templomaival és varázsos hangulatával, de ott is azt érzem: díszlet. Az idegen semmi áhitatot vagy meghatottságot nem érez, elkattintja a fényképezőgépet, futó pillantást vet a pompás műemlékekre, remekbe készült házakra, aztán már lohol is enni, inni, szórakozni vagy pedig a Rialtóra, a Szent Márk tér környéki bazárba, butikokba olcsó pulóvert és arany fityegőt alkudni, „cuccolni”!

Nézem a megbontott harmónikájú kis teret. S figyelem a szép műemlék díszlet előtt folyó groteszk színjátékot: nyüzsgés, zaj, tolongás, éhes turisták loholása, fantasztikus zsúfoltság minden étteremben, cukrászdában, egymást letaposó tülekedés apró előnyökért, az utcán személt, eldobált fagyalttörlőcsérek, cigarettavégék. A térbe torkolló utcák sarkán árusok kínálják bővli-jaikat toladó mohósággal, a tolongásban még azt is zavarják, aki megpróbál elmélyülten gyönyörködni a látványban. Nincs lehetőség elmélyülésre, megnyugvásra. Zajong, tolakszik, vágat, könyököl az életritmus, hőmpolyog a nép, egymást zavarja, s voltaképpen csak felületesen látja azt, amit néz, amiért ide eljött. A Ferenczy Múzeumban alig lézengünk néhányan, a szentendrei festők tálalán még kevesebben. Na legalább a Kovács Margit Múzeumban tolonganak. Van is miért! Mindenkit rabul ejt a művész sajátos stílusa, látásmódja. Az sem baj, ha sokan sznob „elvársból” — sikkból — tértek be, egyáltalán nem baj, az a jó, hogy itt vannak.

A főtéren, ahol legtöbb ember fordul meg, egyetlen tábla vagy plakát sincsen, hogy felhívna a figyelmet a város határában látható — tizenkettedik — múzeumba, amely egyenrangú társa a többinek. Ez pedig a Szabadtéri Néprajzi Múzeum, más néven a szentendrei skanzen.

(folytatjuk)

A tankönyvekről

beszél ma fiatal és öreg, szülő és gyerek, tanító és tanuló. Legtöbbször és általában a hiányzó tankönyvekről. Mert sajnos hiába ígérték kiadók és nyomdák, oktatási és más szervek: bizonyos könyvek változatlanul hiányzanak a tanév kezdetén.

Furcsa teremtmény is az ember. A tankönyvek túlnyomó többsége ugyanis minden iskolatípusban megvan. Ezeket azonban nemigen emlegetjük. Legfeljebb a szorgalmasabb diákok lapozzák végig őket, esetleg be is kötik két papírba, a szülők azonban csak bele-néznak, természetesen tartják, hogy megvannak, tanulhat belőlük a gyerek. Ezt is csak a leg-szorgalmasabb szülők teszik meg, a legtöbbben a gyerekekre bízzák, az ő ügyük az egész.

Ami viszont hiányzik, az mindenkit bosszant. Szülőt és gyereket, tanítót és tanítványt egyaránt.

Hiányzik például a VIII. osztályos magyar irodalom tankönyv. Nem egészen értem persze, miért hiányzik, mert egyrészt ez még nem az új tantervhez kapcsolódó új tankönyv, másrészt mert tudomásom szerint a benne szereplő írók életrajzi adatai hosszú ideje nem változtak, az általuk megírt művek sem. Sőt a tankönyvben szereplő írók esztétikai értékelése sem igen változott mondjuk jó húsz éve (szerencsére — teszem hozzá menten magamban, emlékezvén túl gyakori értékváltozásokra). Mindegy, tudjuk, hogy új tantervek, új módszerek lépnek életbe. (Más kérdés, hogy nyomdáink a régi tankönyvek újra nyomását sem bírják kapacitással, mi lesz ha minden osztályban életbe lépnek az új reform-tankönyvek?)

A legteljesebb jóakarattal javaslom tehát nyolcadikos fiamnak, hogy kérje kölcsön a barátja tavalyi tankönyvét. Ha a módszer változott is, tanulni abból is lehet, az irodalomtörténet ugyanis stabil, ezen a szinten még bizonyára az. Ő néz rám, furcsa és meglepő tekintettel, és mint végős érvet, megfellebbezhetetlen magyarázatot tárja elem a következőket. Abba a könyvbe belefirkáltak. Na és? — kérdezem naivan. Csodálkozok. Miért nem értem én meg, hogy mások által „illusztrált” könyvből manapság nem szokás tanulni?

És nekem ekkor jutottak eszembe régi polgári iskolai tankönyveim. Ne értsenek félre, nincsenek nosztalgiaim, csak éppen eszembe jutott valahogyan az a kissé lapjaira hullott olvasókönyv, amely első polgárista koromban B. nénitől hozzám került. Ez volt a tankönyvem. Ha jól emlékszem, tíz tojásért vette édesanyám. Rozoga volt, de néhány este végigolvastam a petróleumlámpánál. Aztán még nagyobb becsület is érte. Volt egy osztálytársam, aki gyerekként is nagyon megtanulta a könyvkötés legelemibb szabályait. S miután nekem ebédre két szelet zsíros kenyéret csomagolt minden hajnalban édesanyám, a feléért, a napi egy szelet zsíros kenyérről szépen bekötötte a könyveimet, többek között azt az olvasókönyvet is. Csirizzel ragasztott, az igaz, vaskos volt a kötés, bumfordi, az is igaz, de mégis, kötött könyv volt az, aminek többféle haszna volt. Például kevésbé kopott a használatban, és év végén én is el tudtam adni, s az utánam következő diákok már az én kezem vonásait olvashatták benne a tanulságos olvasmányokon kívül.

K. Sanyi biztosan nem emlékszik már erre, lehet, le is tagadná az egészet, ha olvasná ezt a cikket. Nem divat már arra emlékezni, hogy valamikor szegények is voltunk, s a két szelet zsíros kenyér már rangot jelentett az osztály vagyoni állapotában. Emlékszem azonban helyette én. S eszembe jut sok minden nyomorúságos, de tiszta kisdiakekori idejéből.

S hirtelen felvillan más egyéb is. Nem lóttunk mi túl egy kissé a célon? Igaz, voltak idők, amikor minden esztendőben új tankönyvek jelentek meg, ha akartuk volna, ha szükségünk lett volna rá, akkor sem tudtunk vol-

na áthagyományozni azokat következő diágenerációknak. De hát jó két évtizede stabilak politikai és esztétikai normáink. S közben évente rendkívüli mennyiségű tankönyvet küldtünk zúzdába, pocsékolunk el, mert gavallérok voltunk és nagyvonalúak. Csak nem a mi gyerekünk fog használni, másoktól levetett tankönyvekből tanulni? Hiszen mi megengedhetjük magunknak, hogy évente új tankönyveket nyomjunk, évente újakat fizessünk ki.

Parányi dolog? Lehet. De a mindennapokban szükséges takarékosághoz — amit, úgy tűnik, megint meg kell tanulnunk — az ilyen apróságok is hozzájárulhatnak. Nemcsak miattunk. Amiazt is, hogy kevés a papírunk. szűk a nyomdai kapacitás, és így tovább. Ha egyszer végre sikerülne elérni, hogy a politikához hasonlóan az oktatásügyben is stabilizálódni kezdjen a dolgok, és nem lazítanánk fel örökösen az oktatási rendet, talán azt is elérhetnénk, hogy évenként több tonnányi papírt és nyomdai kapacitást megtakaríthatunk. A tankönyvekkel.

Ehhez persze a szülői szemléletnek is át kellene némileg alakulnia. Abban az értelemben, hogy ne azon mérjük a társadalmi rangot és értéket, hogy melyikünk gyerekeinek van minden esztendőben új tankönyve, függetlenül attól, hogyan is tanul az a gyerek. És persze a gyerekek szemléletét is át kellene formálni, s talán ez a legnehezebb. Őket ugyanis kissé túlságosan is hozzászoktattuk ahhoz, hogy minden igényük — jogos vagy jogtalan — törvénytől válik előttről, és már ott tartunk, hogy természetellenesnek tartják, ha olyan tankönyveket kell a kezükbe venniük, amelyből tavaly más valaki tanult.

Igen, ez a legfontosabb. A gyerekeket kell realisabb, az élet gondjait, nehézségeit is világosan látó, érzékelő szemléletre szoktatnunk. Csak hogy kissé nehéz lesz, miután az utóbbi évek konjunkturális helyzetében minden újat és jót természetesnek, magától értetődőnek tartottunk mi is, és tartattunk gyerekeinkkel is. Ne őket hibáztassuk hát csupán, ha csodálkozva néznek ránk a használt tankönyvnek még az ötleterre is.

A tankönyv persze megint csak egyetlen dolog a sok közül, amelyben szemléletváltozásra lenne szükség. Nem cinizusból, komolyan gondolom, hogy talán még a zsíros kenyér is nagyobb becsületet érdemelne. Nem biztos, hogy akkor adunk legtöbbet gyerekeinknek, ha mindennap friss cukrászűteményt vehetnek az iskolai büfében tízórára. Nemcsak az iskola nevel az életre — ezt ugyan gyakran számon kérjük tőle —, nekünk magunknak is oda kellene figyelni végre arra, hogy korunk gazdasági és más ellentmondásait hogyan tegyük szülői és nevelési szemléletünk szerves részévé. A gondjainkat is.

Végül is persze az az új tankönyv néhány hét múlva bizonyosan megjelenik. Akkor megveszem én is, más szülő is a gyerekeknek. Miért a miénk ne kapja meg? Csakhát biztos, hogy mindig mindenki ki tud elégíteni minden új igényt? Biztos, hogy még mindig elodázhadjuk a lényegét, önmagunk és gyerekeink szembesítését a realitásokkal, a valósággal? Biztos, hogy igyekel és lehetőségek között így kell arányt teremteni?

Kételkedem néha. Mintha az az egykori zsíros kenyér többet is jelentett volna. Szembesítést az élet gondjaival. Úgy hiszem, szükségük lenne erre a mi gyerekeinknek is. Ha nem is a zsíros kenyér szintjén.

Szentendrei házsor

Új évad előtt

a Debreceni MÁV Filharmonikusok Zenekara

Közel három évtizede Debrecen hivatásos szimfonikus együttese a MÁV Filharmonikusok Zenekara. A hetvenegy tagú együttes évről évre sokirányú feladatokat old meg a zenei ismeretterjesztésért és a zenei kultúra ápolásáért.

Az új évad megkezdése előtt a nyári programokról, a jövő terveiről, a fellépési lehetőségekről, a zenekarépítés gondjairól beszélgettünk Márton Gábor igazgatóval.

— Két évad között arra is kíváncsiak a zenebarátok, hogyan telik el a zenekar nyara. Merre jártak, hol szerepeltek júniustól augusztusig?

— Olyan helyeken hangversenyeztünk, amelyek akusztikailag is élményt nyújtottak a zenekarnak és a legjobb teljesítményre inspiráltak. Sikeres szereplésünk július 30–31-én az obudai esték sorozatban a Zichy-kastély udvarán, két koncertet adtunk augusztus 19–20-án a nyírbátori zenei napokon — különösen Haydn *Évszakok* című oratóriumának előadása maradt emlékezetes Hartmut Haenchen NDK-beli karmester vezényletével —, operaelőadásokat kísértünk Diósgyőrött, Gyöngyösön, s még ide sorolhatnánk a szeptember 10-i debreceni televíziós hangversenyt, amire most készülünk. Természetesen hozzákezdünk az *Aida* című opera előkészületeihez is: a bemutató október 5-én lesz a művelődési központban.

— Ez már átvezet bennünket az új évadhoz. A hangversenyek látogatói keveset tudnak arról, hogyan áll össze egy szezon programterve. Milyen szempontokat tartanak elsődlegesnek szem előtt a műsor megválasztásánál?

— Az elmúlt zenei évad október elejétől június közepéig tartott, a teljes év kétharmadát töltötte ki hangversenyekkel és operaelőadásokkal. Sokféle feladatnak tettünk eleget, számos kiemelkedő produkció bizonyította zenekarunk művészi fejlődését. Az elért eredményeket nem tartjuk végállomásnak, de úgy véljük, erőn felül feladatokat kiűzésére sem törekedhetünk a következő évadok tervezésében. Csak ilyen módon lehetséges a műsortervek művészi megvalósításában újabb lépéseket tennünk előre. Az új évad műsortervének kialakításához már januárban hozzákezdünk; bizony hónapokat igényelt, amíg az alaptervekből véglegesnek mondható filharmoniai program lett, amely aztán kiegészült a többi rendező szerv — rádió, televízió, vasutas szervezetek, párt-, tömeg- és szakszervezetek — igényeivel és az operai tennivalókkal. Mondanom sem kell, hogy minden évad más-más igényekkel, követelményekkel megtűzdelve jelentkezik. Emiatt többszörösen nehéz olyan működési tervet kialakítanunk, amely valamennyi rendező szerv teljes elégedettségével találkozhat. Bár a zenekari szolgáltatásokban igyekszünk rugalmasok lenni és különösebb ráhatások nélkül is alkalmazkodni a mindennapi követelményeikhez, olykor-olykor lehetőségeink mégis határt szabnak az elvárásoknak. Zenekarunk — főként 1974 óta — teljes kapacitással dolgozik a zenei köznevelés fejlesztése érdekében, a társadalom minden rétege számára nyújt szolgáltatásokat, és a jövőben is vállalja azokat a kezdeményezéseket, amelyek már eddig is újabb és újabb híveket toboroztak a komolyzenének. Műsortervünk — a helyi közönség izléséhez mérten — elsősorban a zeneirodalom legértékesebb műveinek hűségesebb tolmácsolását tűzi ki célul minél szélesebb spektrumban, de változatlanul feladatunknak tartjuk a kortárs darabok megszólaltatását.

— Igazgatóként milyennek látja a következő évad jellemző vonásait?

— Hangversenyfeladataink zömét az Országos Filharmonia bérleti koncertjei adják. Az 1979/80-as műsortervvel az utóbbi évadok talán legjobb programja készült el, s miután a siker nagyban függ a közreműködő karmesterektől és szólistáktól, e tekintetben is sokat ígérő hónapok várnak ránk. Munkatervünkbe eddig ötvenhat koncert került be. Örömmel mondhatom, hogy megszorítottak az országos ismertség szempontjából mérvadó budapesti „reprezentatív” hangversenyek: novemberben és januárban a Zeneakadémia, áprilisban a Nemzeti Galéria rádiós koncertjén szerepelünk. Több nagyzenekari koncertet adunk a tiszántúli nagyvárosokban, viszont kevesebb lesz az ifjúsági hangversenyek száma, miután ezekre összevontan kerül sor Debrecenben. Ismét részt veszünk a Korunk zenéje bérleti sorozatban, s továbbra is jelentős feladatnak tekintjük a vasutas szocialista brigádok zenei művelését szolgáló koncertjeink megtartását, az ünnepek koncertjének kielégítését. Hangversenyünk színvonalának emelését, zenekarunk kapacitásának jobb kihasználását eredményezi a már korábban is megvalósított gyakorlat: főbb műsoraink ismétlése Debrecenben, Budapestben és más nagyvárosokban, a bérleti sorozatokban. Az új évadban kilenc hangversenyműsort — egy-két változattal — huszonegy alkalommal mutatunk be.

— Megkérem arra, hogy részletesen ismertesse az új évad nagyzenekari hangversenytervét.

— A nyitó koncerten, november 12-én Szabó László vezényletével, Baranyai László (zongora), Perényi Miklós (gordonka), Kiss Vilmos Péter (hegedű) közreműködésével Weber: *Euryante-nyitány*, Schumann: *a-moll zongoraverseny*, Schumann: *Gordonkaverseny*, Mendelssohn: *Hegedűverseny*, Petrovics: *Szimfónia vonózenekarra*, Liszt:

Tasso című műve hangzik el. November 26-án Ovidiu Balan (Románia) vezényel, közreműködik Dévényi Lajos és Dévai Tibor (zongora). A műsor: Silvestri: *Prelúdium és fuga*, Mendelssohn: *E-dúr versenymű két zongorára*, Mendelssohn: *IV. szimfónia*. December 10-én a Kodály Kórus és operacékközreműködésével Gulyás György vezényli Mendelssohn: *Éliás oratóriumát*. Január 8-án Alekszandr Dmitrijev (Sovjetunió) vezényel, zongorán közreműködik Dráfi Kálmán, műsoron Muszorgszkij: *Egy éj a kopár hegyen*, Rahmanyinov: *III. zongoraverseny*, Csajkovszkij: *V. szimfónia*. Január 21-én elhangzik Händel: *Tűzijáték-szvit*, Beethoven: *Hegedűverseny*, Bartók: *A csodálatos mandarin*. Vezényel: Lukács Ervin, hegedűn közreműködik Kovács Dénes. Február 11-én Kiss András közreműködésével, Lehel György dirigálásával adja elő a zenekar Csajkovszkij: *Rómeó és Júlia*, Csajkovszkij: *Hegedűverseny*, Dvorák: *VIII. szimfónia* című műveit. Március 17-én Sosztakovics: *Október*, Richard Strauss: *II. kürtverseny*, Respighi: *Római fényei* című művét Sándor János vezényli, kürtön közreműködik Magyar Imre. Április 21-én Koncez Tamás vezényel, közreműködik hegedűn Kiss Vilmos Péter, fuvólán Matuz István és Csetényi Gyula, zongorán Falvai Sándor. A műsor: Bach: *IV. brandenburgi verseny*, Mozart: *Ész-dúr zongoraverseny*, Beethoven: *VIII. szimfónia*. Május 12-én Bach: *h-moll miséje* hangzik el Szabó László vezényletével és operacékközreműködésével. A Korunk zenéje bérletben Kadosa Pál: *Hegedűverseny*, Decsényi János: *Melódia hominis*, Honegger: *Pacific 231* című művét adjuk elő, vezényel: Szabó László, hegedűn közreműködik: Kovács Dénes.

— Szerepel-e a zenekar külföldön?

— Amennyire elégedettséggel tölthet el bennünket a hazai fellépések számának növekedése, olyannyira fájó pontunk a külföldi szereplések hiánya. Pedig az elismertséghez hozzátartozik a külföldi siker is. Nem mintha mindenáron külföldi babérokra törekednénk, de tudjuk, hogy a zenekar szempontjából szakmailag és művészilag milyen fellendülést hozhat egy-egy külföldi koncertkörút. Sajnos a lublini csere-vendégszerepléshez nem kaptuk meg a szükséges anyagi támogatást, s az Interconcerttől sem érkezett olyan ajánlat, amely megfelelt volna zenekarunknak. Úgy érezzük, nagyobb támogatást érdemelnék saját városunktól, hiszen végtére is itt a székhelyünk, s elsősorban a debreceni zenekultúra szolgálatába szegődünk. Szeretnénk ha — akár a testvérvárosi kapcsolatok keretében, akár más formákban — a város és a megye vezetői több külföldi fellépési lehetőséget teremtenének számunkra. Már csak azért is, mert ez debreceni működésünkre is kedvezően hatna.

— Az új évad terveinek sikeres megvalósításában, az elért művészi színvonal megőrzésében és továbbfejlesztésében döntő szerepe van a zenekar személyi összetételének. Tudjuk, hogy az együttesen belül évek óta generációváltás zajlik: milyen nehézségeik vannak az utánpótlás biztosításában?

— A fluktuáció ma szinte általános jelenség a művészeti intézményekben. A belső mozgások használnak is, veszteséggel is járnak. Mi eddig inkább az előbbi éreztük, noha rengeteg gondot okoz a megújulás, a hiánypótlás (öt év alatt 60 tagunk vált meg a zenekartól). A jó kapcsolat révén számos főiskolás muzsikusz szerződött hozzánk, s szerzett itt tudást, gyakorlatot. Amiközben mi ezt a nehéz küzdelmet „vívtuk” a jobb eredményekért, arra döböntünk rá, hogy ebből mások kezdenek profitálni. Kedvezőbb ajánlatokra a fiatalok egy része elment Szombathelyre vagy más városba, mert ott tanácsai vagy szövetségi lakásokat és olyan anyagi feltételeket biztosítottak számukra, amelyekkel mi itt Debrecenben nem rendelkeztünk. Berezésünk ugyan nem rosszabb más vidéki zenekarokénál, s a MÁV kedvezményei is vonzanak, ám a nagyobb részben fiatalokból álló és fiatalokkal gyarapodó zenekar tagjai lakni is akarnak valahol, családot alapítani, s a lakás mindennél előbbre való szempont. Az előny tehát ott van, ahol e tekintetben többet tudnak adni. Tisztán kell látnunk, hogy ilyen körülmények között nekünk semmi reményünk nem lehet értékes hegedűsök letelepítésére és megtartására, ha nem tudjuk felvenni a versenyt kínálatban. Nem becsljük le azt a támogatást, amit a tanácstól OTP-lakások formájában kaptunk, de a mostani helyzetben ennél több kell. Úgy érzem, mi megtettünk és meg is tesszük, amit lehetőségeink megengednek, de nem szabad magunkra maradnunk gondjainkkal, mert annak a közönség szívened kárát. Hozzáteszem ehhez, hogy még időben vagyunk, meg nem késő segíteni. Ezt azért jegyezzem meg, mert rendszerint akkor szoktak szólni, ha ég a ház. A Debreceni MÁV Filharmonikus Zenekar 56 éve szolgálja Debrecen, a megye, az ország zenekultúrájának fejlődését. Rendeltetésének tudatában és annak felelősségével tervezi, valósítja meg évről évre koncert- és operafeladatait, s nyújt számottevő segítséget a zeneoktatásban. És ami nagyon fontos: jelentős közönségbázist teremtett maga körül, amelyet nemcsak megtartani, de növelni is képes volt. Ezért úgy érzem, nem csupán a zenekar belső ügye, ha megszerzett értékeinket óvni, sőt gyarapítani szeretnénk.

Turi Gábor

TÁRSADALOMTUDOMÁNYI KÖNYVTÁR

Könyvkiadásunknak nagy adósságai vannak, elsősorban a társadalomtudományok — különösen a szociológia és a vele határos tudományágak — területén. Pedig a századforduló táján, majd a Tanácsköztársaság idején is úgy látszott, hogy könyvkiadásunk lépést tarthat a progresszív kultúra élvonalával, hiszen a jelentősebb polgári szerzők munkáin kívül a forradalmi mozgalom és elmélet számos terméke — köztük marxista alkotások is — kiadásra kerültek. Az ellenforradalmi korszak azonban könyvkiadásunkban is véget vetett a progresszív tendenciának, s hosszú időre befagyaszította a szociológiai jellegű művek kiadását. E szünet — különböző egyéb okok miatt — egészen a 60-as évekig tartott, amikor a megújuló marxista társadalomtudományokkal és szociológiával párhuzamosan ismét kiadásra kerültek a marxista és a polgári társadalomtudományok korábban nem publikált termékei.

A több évtizedes kiesést természetesen nem lehet rövid idő alatt pótolni, csak hosszú időre tervezett, szisztematikus kiadói politika eredményezheti, hogy társadalomtudományi könyvkiadásunk korunk legfontosabb termékeit a magyar olvasók, érdeklődők számára is hozzáférhetővé tegye. E folyamatban fontos szerepet játszik a Gondolat Kiadó közel tíz éve indított, népszerű sorozata — a *Társadalomtudományi Könyvtár*.

A sorozat választéka meg lehetőséget nyújt, hiszen a klasszikusnak tekinthető polgári alkotásokon kívül a mai polgári szociológia rangosabb termékeiből és a marxista szociológia legújabb eredményeiből is bemutat néhány fontosabb alkotást. A választék heterogenitásának minden bizonnyal az az oka, hogy a sorozat funkciója meglehetősen összetett, és időben is tág terjedelemből — több mint fél évszázad termékeiből — kénytelen szelektálni a szerkesztő bizottság.

A kiadott könyvek között található W. G. Sumner: *Népszokások (Szokások, erkölcsök, viselkedésmódok szociológiai jelentősége)* című műve, amely ugyan hetven évvel ezelőtt íródott, mégis megőrizte érdekesítő jellegét. A darwini és spenceri evolúcionizmus hatása alatt álló Sumner a viselkedési módok és normák széles skáláját vonultatja fel a munka és gazdaság szférájától a szexuális magatartásokig, és az összehasonlító módszer alkalmazásának iskolapéldáját adja a különböző társadalmi szituációk aprólékos, ám lényegre törő megfigyelésével, leírásával. A szociológia, az etológia és az antropológia jegyeit — közelítési módját, társadalomszemléletét — felhasználva a szerző azt is igazolja, hogy a valóság megragadása nem lehet egy-egy tudományág privilégiuma, azt csakis a komplexitás igényével ismerhetjük meg.

De találhatunk a sorozatban a ma már ugyancsak klasszikusnak tekinthető magyar indíttatású polgári szociológia termékeiből is. Polányi Károly: *Az archaikus társadalom és a gazdasági szemlélet* címmel publikált tanulmányai például igen fontos területtel; a „gazdasági antropológiával” ismertetnek meg bennünket. Polányi, aki a Galilei kör, majd a forradalmi mozgalom tevékeny részese volt, ma is igen nagy hatással van a polgári társadalomtudományokra, munkásságának számos vonatkozása azonban a marxista szociológiában, gazdaságtörténetben is termékenyítő lehet, hiszen kutatási módszereiben, szemléletmódjában — ahogy a gazdasági jelenségeket társadalmi környezetükben, adekvát intézményrendszerben vizsgálja — erősen érvényesül a marxista közelítési mód.

Litván György és Szűcs László válogatásában a *szociológia első magyar műhelye* címmel színvonalas kötetek jelentek meg a sorozatban. A tanulmányok szerzői a *Husadik Század* című progresszív folyóirat és a radikális *Társadalomtudományi Társaság* köré tömörülő szociológusok, publicisták, írók közül kerültek ki. Jászi Oszkár, Varga Jenő, Lukács György neve fémjelzi e rangos társaságot. A köteteket a *Husadik Század* és a *Társadalomtudományi Társaság* vitái és részletes életrajzi adatok egészíti ki. A válogatás nagyon jól illusztrálja a század első évtizedeinek pezsgő szellemi életét, s fontos adalékokkal szolgál ideológiai tradícióink megismeréséhez.

A sorozat rendszeresen bemutatja a modern polgári szociológia egy-egy fontosabb termékeit is. Legutóbb P. Bourdieu *A társadalmi egyenlőtlenségek újratemelésé* című tanulmánya jelent meg, amelyben a szerző — a francia szociológia egyik vezető személyisége — azt vizsgálja, hogy a társadalmi rendszer intézményei mi módon teszik lehetővé a hatalmi hierarchia változatlan fennmaradását, a gazdasági tőke. (és hatalom) hogyan váltható át más tőkefajtákra, például kulturális tőkére (és hatalomra), és milyen eszközökkel képes az uralkodó osztály az antagonisztikus társadalmi viszonyokat legitimálni, azaz a társadalommal elfogadtatni. Bourdieu könyve betekintést nyújt nemcsak a francia, hanem általában a tőkés gazdaság és társadalom működési mechanizmusáiban is.

A *Társadalomtudományi Könyvtárban* természetesen helyet kapnak a marxista szociológia reprezentánsai is. Megjelent például B. A. Grusin *A vélemények világa* című kötete, amelyben a közvélemény-kutatás elméleti és módszertani problémái, eredményei fogalmazódnak meg. Grusin könyvéből nemcsak a Szovjetunióban folyó tömegkommunikációs kutatásokkal ismerkedhetünk meg, hanem a szovjet szociológiai társadalmi funkcióival is. A könyv emellett fontos támpontot nyújt a hazánkban is fellendülő tömegkommunikációs kutatások számára.

A mai magyar szociológia alkotásai közül e sorozatban publikálták Losonczy Ágnes *Az életmód az időben, a tárgyakban és az értékekben* című történet-szociológiai alkotását. A szerző értéktéteket nyújt az elmúlt fél évszázad életmódmodelljeinek változásáról, foglalkozik az életmód anyagi feltételeivel, valamint az értékorientációk kérdéskörével. Losonczy könyve az életmódkutatás kézikönyve lehet, hiszen igen gazdag összegzését adja az életmódkutatás elméleti vonatkozásainak, s egyben néhány empirikus felvétel bemutatásával segítséget nyújt az életmódkutatás módszertanához is.

A *Társadalomtudományi Könyvtár* sorozata rangos helyet foglal el az elmúlt évtizedben fellendült könyvkiadásunkban. Reméljük, hogy e könyvtár szelekciós elveiben, kiadói gyakorlatában hosszú ideig megőrizze eddigi tradícióit és továbbra is hozzájárul társadalomtudományi műveltségünk elmélyítéséhez.

Böhm Antal

PAULINA ÉVA:

Magányom — magányod

— Úgy élünk egymás mellett, mint a csillagrendszerek, távol, idegenül a többi embertől. Mindenki keresi társát, igyekszik magányát szétörni. Én így, Te úgy, s a Harmadik megint a maga módján. És megpróbáljuk kibírni az életem.

Péter fellélt.

— Mennem kell. Kati nem szólt semmit, nem is nézett a férfira. Péter tévovány állt, várta, hogy a lány elengedje. Kati hallgatott, elkerülte tekintetét. „Mennem kell” — ismételte magában a férfi mondatát, s nem értett mást, nem hallott mást, csak ezt a két riksz-krakszokat rajzolt a szőnyegre, mondani akart valami kedveset, de nem talált szavakat, amelyek felvidítanák a lányt. Kati rá nézett, észrevette arcán a tehetetlenséget.

— Sajnál — gondolta. — Sajnál, de mit érek én ezzel? — Menj csak — szólt. Péter arcán fölegedett a zavar, megkönnyebbült mosollyal kérdezte.

— Mit csinálsz délután? — Semmit — akarta mondani a lány. — Arra gondolok, mikor jössz megint, vagy arra, hogy az életem semmit nem ér.

lódése című tanulmánya jelent meg, amelyben a szerző — a francia szociológia egyik vezető személyisége — azt vizsgálja, hogy a társadalmi rendszer intézményei mi módon teszik lehetővé a hatalmi hierarchia változatlan fennmaradását, a gazdasági tőke. (és hatalom) hogyan váltható át más tőkefajtákra, például kulturális tőkére (és hatalomra), és milyen eszközökkel képes az uralkodó osztály az antagonisztikus társadalmi viszonyokat legitimálni, azaz a társadalommal elfogadtatni. Bourdieu könyve betekintést nyújt nemcsak a francia, hanem általában a tőkés gazdaság és társadalom működési mechanizmusáiban is.

A *Társadalomtudományi Könyvtárban* természetesen helyet kapnak a marxista szociológia reprezentánsai is. Megjelent például B. A. Grusin *A vélemények világa* című kötete, amelyben a közvélemény-kutatás elméleti és módszertani problémái, eredményei fogalmazódnak meg. Grusin könyvéből nemcsak a Szovjetunióban folyó tömegkommunikációs kutatásokkal ismerkedhetünk meg, hanem a szovjet szociológiai társadalmi funkcióival is. A könyv emellett fontos támpontot nyújt a hazánkban is fellendülő tömegkommunikációs kutatások számára.

A mai magyar szociológia alkotásai közül e sorozatban publikálták Losonczy Ágnes *Az életmód az időben, a tárgyakban és az értékekben* című történet-szociológiai alkotását. A szerző értéktéteket nyújt az elmúlt fél évszázad életmódmodelljeinek változásáról, foglalkozik az életmód anyagi feltételeivel, valamint az értékorientációk kérdéskörével. Losonczy könyve az életmódkutatás kézikönyve lehet, hiszen igen gazdag összegzését adja az életmódkutatás elméleti vonatkozásainak, s egyben néhány empirikus felvétel bemutatásával segítséget nyújt az életmódkutatás módszertanához is.

A *Társadalomtudományi Könyvtár* sorozata rangos helyet foglal el az elmúlt évtizedben fellendült könyvkiadásunkban. Reméljük, hogy e könyvtár szelekciós elveiben, kiadói gyakorlatában hosszú ideig megőrizze eddigi tradícióit és továbbra is hozzájárul társadalomtudományi műveltségünk elmélyítéséhez.

A *Társadalomtudományi Könyvtár* sorozata rangos helyet foglal el az elmúlt évtizedben fellendült könyvkiadásunkban. Reméljük, hogy e könyvtár szelekciós elveiben, kiadói gyakorlatában hosszú ideig megőrizze eddigi tradícióit és továbbra is hozzájárul társadalomtudományi műveltségünk elmélyítéséhez.

GULYA

BUDA

Cso

nem gon
jobban
Abba ke
hangját
rettem a
igazat m
lád sors
kellene
nem tele
el a titk
nincs ér
húzzák-
napra,
MONDA
csöndes,
kal, a M
már két
magát
Semmi k
mánsál.
Mozdul
tott abla
resnivaló
suttogta
szélbe.
Valahó
kondukt
távolról
le érke
ti színte
rangzúg
jai beús
gigsimít
tán viss
sárnap
Autó
sokáig h
teges kö
ta az ab
küdt a
csöndbő
rálta-
Aludni
jobb. El
lanság
Nem sít

mánya je- en a szerző lógia egyik ge — azt társadalmi yei mi mó- vé a hatal- változatlan gazdasági hogyan kefejűakra, tőkére (és yen eszkö- alkodó osz- ikus társa- legitimál- tommal el- eu könyve nemcsak a talában a társada- echanizmu- tudományi mésztesen marxista ntánsai is. B. A. Gru- világa cí- en a közvé- méleti és emái, ered- ndnak meg- nemcsak a yó tömeg- tatásokkal eg, hanem a társadal- A könyv tőponton is felle- munikációs szociológia sorozatban ezi Ágnes en, a tár- ekekben cí- giai alko- éttekintést évszázad k változá- z életmód , valamint kérdé- könyve az zékönyve z adag ösz- letmódku- atkozásai- any empi- utatásával életmód- ához is. tudományi rangos he- dmúlt év- könyvki- jük, hogy elvei- orlatában rzi eddigi ra is hoz- tudományi yítéséhez.

GULYÁS IMRE KÉT VERSE

Megpróbáltatás

Emitt ni, mármint e lustán levedző almacsutkán foszlo lapon két költemény,

ha nem csal szemem, két Tandori-mű, hóbortos, öreg árnygal érinti meg a lombsár.

Pőre párkányról buzog, benzingöz, bárkázó buszok, uszálya mossa s tolongva pár szó,

habár a csutka ázó leple alatt (s ez itt a lényeg) visszaszájal, az ének

gallyra ment, ázalék csupán — átüt a cellulóz csuhán a rimbe ágyazott tetem.

Dermedten

Öregszik a tűz, elbágyad. Köröskörül sűrű bánat. Milyen nyelven szólítsak árnyat?

Nemjártomnak nyoma nincsen. Nemszólásom csengő csücske. Nem látok többet odakint sem.

BUDAHÁZI ISTVÁN VERSEI:

Már elmentek

Már elmentek innen a tél-madarak. Elmenekültek a sugáros tavasztól. Már nem tépdesi arcrom fagy-madár vijjogva, nem üvölt a tél-farkas bőszi torokkal, s a halott táj sem bámul már rám üveges tekintettel. Tavaszban élek. Rétvirág koszorú fejemen. Menyasszonyruhába öltöztek újra a fák. Szirmok hullanak a fejemre. Édesanyám, nézd, virágban állok.

Csontváry kép: Apám és én

Görbülj sírásra apám, akár az a fa, az a cédrus a szélben, magányosan. Görbüljünk sírásra apám. Földbe harangozták az édesanyám.

nem gondolni Péterre, mert jobban fáj, hogy nincs itt. Abba kellene hagyni. Péter hangját hallotta. „Nem szeretem a feleséget.” Még ha igazat mond is... egy család sorsáról van szó. Abba kellene hagyni. Egyszer nem telefonálni, nem menni el a titkos találkára, hiszen nincs értelme. A szakítást húzzák-halasszák napról napra, hétről hétre. A MONDATOT kerülgetik csöndes, udvarias mosolyokkal, a MONDATOT, amely már kettőjük közé fészkelte magát kérlelhetetlenül: Semmi keresnivalónk egymásnál.

Mozdulatlanul állt a nyitott ablak előtt. Semmi keresnivalónk egymásnál — suttogta az erős, tavaszi szélbe.

Valahol a városban megkondult egy harang, öblös, távolról jövő zengése a széllel érkezett a szobába. Kati szinte látta, ahogy a harangzúgás öreges bimbamjai beúsznak a szobába, végigsimítanak a falakon, aztán visszahúzódnak a városnapra, békés délutánba.

Autó zúgott el az utcán, sokáig hallotta a motor betegtes köhécselesét. Becsukta az ablakot, hanyattfeküdt a heverőre. Az utca csöndből született zajai, a harangzó, autózúgás vibráltak-lüktettek fülében.

Aludni — az lenne a legjobb. Elrejtőzni az öntudatlanság meleg párnái közé. Nem sikerült. Az ébrenlét

kegyetlenül összefogta gondolatait, nem engedte széthullani az álom védekezésébe. Felállt, levette a könyvespolcra kedvenc könyvét, de a sorok csak szeméig hatoltak, képtelen volt bármit is felfogni belőle. Úgy hullott ki kezéből a könyv, mintha magával húzná bánatát.

Holnap bemegy a könyvtárba, pontosan nyolc előtt öt perccel, évek óta így szokta. Rámosolyog a kollégákra, szép jó reggelt kíván mindenkinek, nekilát a rendezkedésnek.

Istenem, miért kell élni, ha az ember már nem tud mit kezdeni magával.

Anyja sajnálja. Nem mondja, de szemében ott bújkál a keserűség: harmincéves a lánya, és még nem ment férjhez.

Néha már teher az élet, jó lenne megszabadulni tőle.

Péter szereti. Szerelem? Nem kétségbeesett kapaszkodás valakibe?

Fél négy múlt öt perccel. Anyáék sokáig elmaradnak. Hirtelen elhatározással fölkapta kabátját, még egy pillantást vetett a szobára, gyors léptekkel szaladt le a lépcsőn. Az utca néptelen volt, az üres járda unatkozva ásírtott. Elindult a főtér felé. Változtatni kellene az életmen. Hogyan? Itthagyni anyáikat? Nem, hiszen akkor végleg egyedül marad-

Számos külföldi városnak van magyar elnevezése is. Így a francia főváros magyar neve Párizs, az osztráké Bécs. A gondolák városa Venecia (Venezia). A híres német egyetemi városok neve a latinos német alakban terjedt el nálunk: Göttinga (Göttingen), Tübinga (Tübingen). A lengyel városok közül Varsó és Krakkó nevét írhatjuk és mondhatjuk magyarul. Az egykor Magyarországhoz tartozó városoknak és falvaknak is van természetesen magyar nevük, mint Pozsony (Bratislava), Újvidék (Novi Sad), Kolozsvár (Cluj-Napoca) vagy Ungvár (oroszul Uzsgorod, ukránul Uzshorod). Egyes városnevek részben vagy egészen lefordított alakjukban terjedtek el, mint például Mexikó-város (Ciudad de Méjico), az egykori Szentpétervár (Szentpeterburg, majd Petrográd, ma Leningrád), Fokváros (afrikaans-holland: Kaapstad, angol: Cape Town).

Ahogy Párizs megőrizte a francia főváros nevének középkori ejtését, úgy Prága is a régi cseh kiejtést tükrözi. Természetesen az olyan városoknak, községeknek, amelyek nem fordultak elő a magyar történelemben vagy művelődéstörténetben, nem

szokott külön magyar elnevezésük lenni. Ha az illető nemzet latin betűs írást használ, akkor betű szerint vesszük át a nevet, és többé-kevésbé igazodunk a kiejtéshez, mint Le Havre (lóávr), Nottingham (notingem), Salisbury (szólszöbri). Gyakran a hivatalos írásmódot követve, de a betűk magyar hangértékét használva ejtjük magyar hangsúllyal (zárójelben a megközelítő kiejtés az illető ország államnyelvében), mint London (landn), Groningen (hroning), Stockholm (sztokholm), Bergen (berjen), Göteborg (jöteborj), Utrecht (ütreht) stb.

A magyar történelemben és művelődéstörténetben ismert külföldi városok neve gyakran csak hangszínből tér el a helyi kiejtéstől. Róma nevét a magyar helyesírás szerint írjuk, mert az olaszok nem jelzik az első magánhangzó félhosszú voltát, de a szövegi a-t is magyarosan ejtjük.

Ha azonban egy városnak nincs magyar neve, vagy azonos kiejtésű, de nem azonos írásu, akkor rendszerint az idegen írásmódot használjuk, és a helyi kiejtés szerint ejtjük. A monarchia idején Ausztria nem számított külföldnek, számos osztrák vá-

rost ismert a magyarság egy részére, egyesek esetleg ott is katonáskodtak, mint például Graz (grác), Linz (linc), Innsbruck (inzbruk—indzbruk), Kufstein (kufstájn). De vagyunk így olasz városokkal is, mert Bologna nevével féléolvaszosan (bolonya) mondjuk, de az első szótagon hangsúlyozzuk, vagy Civitavecchia (csivítaveckija).

Nagyon furcsán hat azonban, ha egy idegen városnevet öszvérhelyesírással látunk írva, mint a címben idézett Grázi esték-et, ahogy nemrég egy rádióműsorban olvastam. Az ékezet azt sugallná, hogy kiejtés szerint írta le az illető az osztrák városnevet. Azon talán nem is lepődünk meg, ha grázi estékről szólna, de az a magyar, a z a német helyesírást tükrözi. Ez olyasféle, mint a félíg latinus, félíg magyaros írásu „ceazár” vagy „declinatio” volna. A tulajdonneveket (hely- és személynéveket) — ha nincs elfogadott magyar írásu alakjuk, mint Róma, Jeruzsálem vagy Kávin, akkor írjuk úgy, hogy grázi és ejtsük úgy, hogy gráci, de ne keverjük össze a kettőt!

Kálmán Béla

Új balett-társulat Győrött

Osztól új magyar balett-társulat kezd meg működését a győri Kisfaludy Színházban. Az együttes vezetését Markó Iván vállalta el, aki hosszú éveken át a Nyugat-Európában működő, világhírű Bejart balett-társulat tancosa volt.

A társulatnak tizenöt táncosa lesz, egy kivételével valamennyien most végeztek. Októberben mutatkoznak be Győrben.

A társulatnak tizenöt táncosa lesz, egy kivételével valamennyien most végeztek. Októberben mutatkoznak be Győrben. A Pesten bemutatott darabban, valamint két újabb, még betanulásra váró tánclehellettel. Augusztus 15-e után Győrben megkezdődnek a próbák. A fiatalok Győrben telepednek le. Kulturált körülmények között kezdték el életüket. Lakásgondjuk nem lesz, mert a város minden (két-két) táncosnak (egy-egy) garzon lakást biztosított.

Az első évben nyolcvan előadást tartanak, ebből 15—20 bemutatót Sopronban, Szombathelyen, Tatabányán és Székesfehérvárott.

TUDNI JÓ

Nem először hallom, hogy nem érdemes tanulni. Legfőbb bizonyítványt szereznél, de azt se mindig. Hányan hívatkoznak arra, hogy senki meg nem kérdezi, úgy kanalazták-e át az érettségén, vagy saját erejével jutott át a túlsó partra. A lényeg, hogy átjutott. Diplomát szereztél? Ki kíváncsi rá, mennyit tanultál érte? A lényeg, az hogy száma legyen, mert a számot egyszerűen fel kell írnod valamely kérdésre, ha egy állás küszöbét akarod lépni. Aki hitelt vallja, hogy nem az iskolának, hanem az életnek tanulunk — az nem tanul, mert az életben semmi szükség sincsen rá. Az életben csak a pecsétes írás számít. Kaparj össze valamilyen bizonyítványt, és boldogulsz! De ennél is jobban megy a sorod, ha papíros után se futsz. Minek törnéd magad? Többet kereshetsz, ha jól hord a szimatod.

Régi tanítványommal találkoztam egyszer. Csöndes volt mindig, jámbor, akármit

kérdeztem, csak mosolygott, de nem felelt. Azóta természetesen felnőtt, és családos ember, komoly dolgokról beszélgettünk tehát. Kérdezem a fizetését, megmondja. Visszakérdez: és a tanár uré? Hajszálra annyi, mint hajdani leggyöngébb tanítványomé. Kellett nekem tizenhat évet átsorozni az életemből az iskolapadban? Tanítványként soha nem voltam a legutolsó, talán többre is vihettém volna, mint Jóska.

Amikor mi tanulni kezdtünk, még ez volt a jelszó: tanulni érdemes! A népi bölcsesség még hozzátette: azt nem vehetik el tőled, amit tudsz, akármerre fordul a világ. Hogyan lett ebből a visszaja?

Azok is sokan vannak, akik állítják, munkaerőgondjainkon akkor tudnánk határozatosan segíteni, ha egy csomó gyereket nem a továbbtanulásra, hanem a fizikai munkára biztatnánk. Ha mindenki professzor akar lenni, honnan vesszünk tehenészt, péket, postást vagy utcaeperőt?

Benne forgunk egy nagy gubancban, próbáljunk meg kibújni belőle. Egy napszámot megkeres kétszáz forintot, és a feje se fáj. A háziasszony reggel megkérdezi, mit ker ebédre: húst hozzon, vagy csirkét vágjon? Az ital pedig ott áll a meggyfa tövében, annyi, amennyi kell. Azelőtt? Ha valaki nem jól dolgozott, megnézhetette magát. Most? Ha valaki nem elég kedves a napszámához, biztosra veheti, többször nem jön el.

Van néhány szakma, amire kevesen vállalkoznak, tehát meg kell fizetni. Azt hiszem, ilyen mindig lesz, sőt egyre jobban kell megfizetni. Aki tehát így akar sok pénzt keresni, megteheti. Szívem szerint mégis arra biztatnék minden fiatal, tanuljon, amennyit csak tud. Sok tanult emberre lenne szüksége az országnak? Nem igaz. Olyan kellene sok, aki tud is,

nemcsak tanult. Minden pályán nyert ügye van annak, aki a legtöbbet tudja.

Sokan kérdezhetik most, ez valóban elhiszi, amit mond? Amit följebb írt, mind igaz, ez viszont szöges ellentéte, tehát nem lehet igaz. Az eke szarvához — csúfondáros ispáni beszéd szerint — annyi is elég volt, hogy beálljon a béres az eresz alá, ha esik az eső. Milliokat ér most egy traktor, teljes fölszereléssel, van gazdaság, ahol érettségi bizonyítvány nélkül nem ülhet senki a nyergébe. Ki tudná megjósolni, a mostani dobantótól mennyire ugrunk húsz-harminc év múlva? Pedig arra most kell fölkészülnünk, ami akkor vár ránk. A sokoldalúan képzett, művelt, és bizonyos dolgokhoz különösen értő emberek árszójára föltehetően óriásira növekszik. Aki most húzódik el az iskolától, vagy csak a tőle telhető tudomány alsó lépcsőjéig jut el, későbbi lehetőségek egész sorát hessenti el magától. Aki nem az iskolának, hanem magának, saját holnapjának tanul — az most igen sokat tanul.

Azok is sokan vannak, akik az iskolapadból csak az íróasztalt látják. Akták asztalára gyöngébb képességű ember is elég, vagy az is fölösleges. Aki a paragrafusokból csak azt hámozza ki, mit miért nem szabad csinálni, mit miért kell viszszaautasítani, és esze kereké ritkán fordul oda, ahol a megoldás útja vezet, föltehetően nem sokáig boldogul. Az előkészítések várhatóan minden területen akkora szerephez jutnak, hogy oda nagyon okos emberek kellene. Különböző összeomlik a ház, leszakad a híd, és görbe lesz a vasút. És a terv megvalósítói? Sok jól képzett ember kell oda is, mert azt sem bírjuk sokáig, hogy most is bütykölünk azon, amit két éve már használnunk kellene. Az akadályok bejelentése, az „objektív” okok jelentésbe foglalása séma szerint mehet

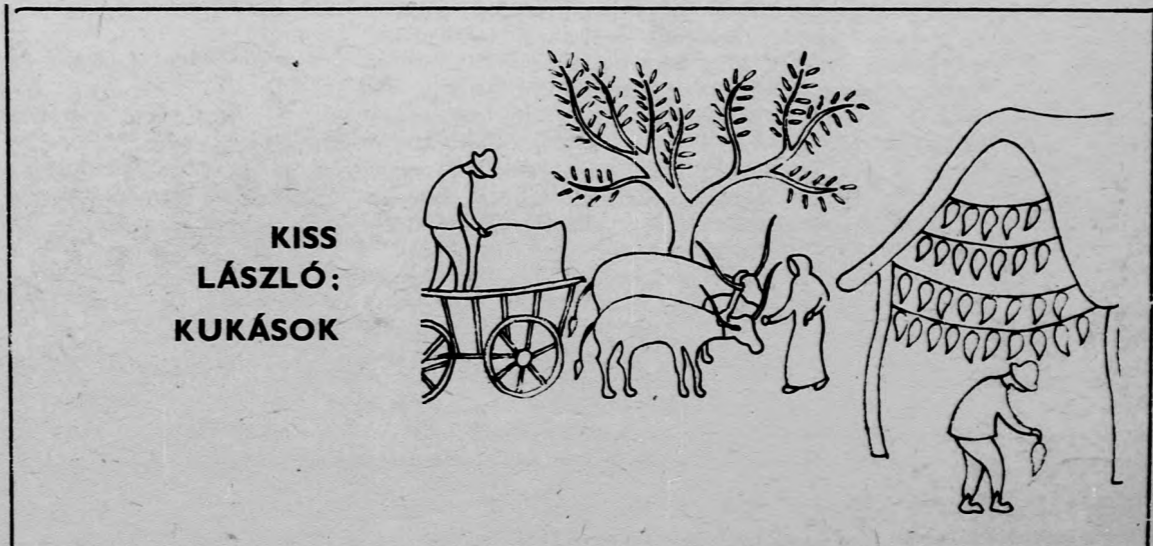
— amíg mehet! —, azok elhárítására, vagy inkább megelőzésére azonban kevés a sablon. A sémához ragaszkodó embert föl kell váltania az alkotni, teremteni tudó emberi észnek.

Ha eddigi utunk lépcsőfokait nézzük, és így következtetünk a holnapra, biztosra vehetjük, a félművelt emberek előbb-utóbb hátrébe szorulnak ott is, ahol még eltengődnek valahogy. Ha most arra utazik valaki, hogy csupán átmenni elég a vizsgán, sokat tudni nem nagyon muszáj, azt hiszem, hamar rájön, ennyit is fölösleges volt tanulnia. Mert ennyivel valóban nem jut messzire. Hamarosan észreveszi, élete legnagyobb lehetőségét szalasztotta el, amikor „dekázott”, pedig tanulhatott volna. Az ilyen ember történeti kezd, könyököl, kapaszkodik, egyszer aztán rájön, hogy lemaradt.

Csak azt ne higgye senki, hogy könnyű dolga lesz annak, aki viszont minden időt kihasználta, és minden elérhető tudományt a fejébe gyűjtötte. Miért éppen neki kellene keveset dolgoznia? Ha ő hűz egy vonalat, aranyat ér, erről mondana le, aki tanulási költségeit fedezte? A tudomány arra való, hogy használják.

Ez a racionális szemlélet azonban hamar elvezet a „kitenyészett” ember fogalmához. Csak azért kellene sokat tanuljunk, hogy praktikus ésszel gondolkodó alkalmazottak legyünk? Ép elmével nem juthatunk ide a gondolator végén. Az okos ember külön, mint a többi, ha igazán okos. Ha valóban emberebb ember akar lenni valaki, olyan, aki sok mindent tisztán értelmezni képes, olyan, aki sokféle hatásra rezdülni tud, akiben a gondolatnak és érzésnek is visszhangja támad — azt hiszem, neki még többet kell tanulnia. Hamar rájön az ember, tanulni azért érdemes, mert tudni jó!

Horváth Dezső

KISS LÁSZLÓ: KUKÁSOK

BESSENYEI-DÍJASOK

A fregoli ember

Szabadságának első napját kezdi dr. Dankó Imre, a Déri Múzeum igazgatója — a múzeumban. Hétfő van, háromnegyed nyolc múlt néhány perccel. Míg felbontja a hét végi postát, beszélni kezd lendületesen, mintha előre megírt szöveget olvasna. Fél kilenckor már a múzeum előtti parkban rendeztem a jegyzeteimet. Amikor Dankó Imre dolgunk végeztével a szabadba tessékelt, azt mondta: „Hatvanszövi véleményem szerint, a többi hajtsd el!”

Hogyan! Ez így kerek és jellemző. Ahogy a Besseneyei-díjas múzeumigazgató egy lendülettel „tollba mondta”:

„Nem új fiú vagyok a pályán, már 35 éve az a feladatomban — néprajzkutató lennék —, hogy a közvetlen környezetemet ismerjem és ismertessem meg. Harmincöt év alatt rengeteg mindent gyűjtöttem össze az ember. Ezeket a tapasztalataimat, ha csak lehet, mindig publikáltam, publikáltam. Tudom, hogy csúfolnak „a nagy publikáló” címmel, ugyanakkor jelzi munkám megbecsülését, hogy már számos kitüntetést kaptam, kétszer a Szocialista Kultúráért elismerést, A Kiváló Tanár és a Kiváló Népművelő kitüntetésnek és hat a muzeológusoknak adható megismerő elismerésnek, a Móra Ferenc-emlékéremnek is birtokosa vagyok. Úgy érzem, a Besseneyei-díjnak a megelőző elismerések sorában különösen örülnöm kell. Böszörményi születésű vagyok, éppen tíz éve hív-

tak haza Debrecenbe. Ez az évtized kétségtelenül munkám legjavát hozta. Várt ránk a múzeum felújítása s a vidék legnagyobb állandó kiállításának megteremtése.

Azt hiszem, nem kell szakembernek lenni ahhoz, hogy valaki belássa, mit jelentett a folyamatos felújítás és a múzeumszervezés együttes munkája. A megyei hálózatot is szívügyemnek tekintettem mindig, s a Balmazújvárosban, Berettyóújfaluban, Hadrádon, Ladányban, illetve a Hortobágyon létrejött múzeumok kiállításai vagy például a Káplár Miklós-ház megnyitása egyaránt dicséreti kollégámat is, akik közül ezúttal csak Varga Gyulát, Módy Györgyöt és Sz. Kürti Katalint említem.

Ha arra gondolok, hogy miért kaptam a Besseneyei-díjat, sohasem jutnak

eszembe nagy elméletek. Ugyanis a tudományos kutatás és a közművelődés kettősségét sohasem érzem. Ha valaki felfedez valamit szepet, jót, igazat, hasznosat a ma vagy a jövő számára, az a felfedezés magával hozza a közlési vágyat is, a megismertető, oktató, nevelő vágyat.

Neveznek Atyának is, a tempóm meg a stílusom miatt. Vagy mert nem tördöttem vele, hogy én is kopok, s mivel a munka terhet nem éreztem, kicsit ráment az egészségem. Egy év alatt 26 kilót fogytam, két éve csak bottal jártam. Most mégis az a véleményem, nem azért fizetnek, hogy tönkremenjek, hanem hogy produktáljak. Büszke lehetnék rá, hogy mindehütt odahívtak múzeumba, ahol rendet kellett csinálni — ez ugye a fregoli ember —, én mégis inkább arra vagyok büszke, hogy az ország összes múzeumát ismerem, a raktáraktól a kiállításokig.

Családszerető ember vagyok. Sok szeretetet kaptam családomtól. Meggyőződéses vagyok, hogy a kultúrélethez, az értékes élethez igen megértő, segítőkész, azonosuló családi háttér szükséges. Három unokám van, egész életemben tőlük kaptam a legtöbb bált és kedvességet. Generációs váltságot gyermekeimmel és vívimmel nem éreztem, tán azért van közöttünk béke, mert mindannyian felismertük, hogy a jelenségek más megközelítéséből adódó véleménykülönbség természetes. Általában ez vízi előre a tudományt...

ÚJ ARCOK A CSOKONAI SZÍNHÁZBAN

P. Izsóf Lilla

Nemcsak a Csokonai Színháznak új tagja, hanem államunknak is új polgára. Csehszlovákiából települt át ugyanis Magyarországra, Debrecenbe. Férje Pazár István, a színház új karigazgatója.

P. Izsóf Lilla életében ezek a magánjellegű válto-

zások egy sikeres operai pályakezdés megszakítását is hozták. A konzervatóriumot Pozsonyban végezte, majd ösztöndíjjal a budapesti Zeneakadémia operatagozatán folytatta tanulmányait. Diplomát 1974-ben szerzett, s visszatért Csehszlovákiába a besztercebányai és a Ceské Budejovice-i operatársulatnak lett tagja.

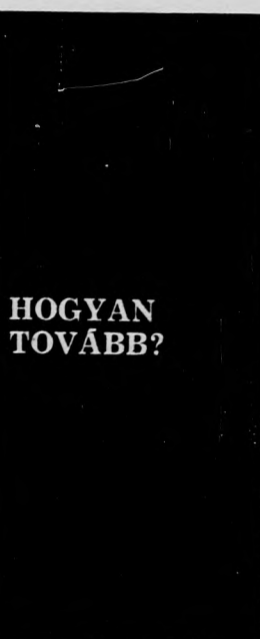
Aktív énekesi működése ígéretesen kezdődött: hét opera főszerepét kapta meg öt év alatt, köztük a Cosi fan tutte, az Anyegin és a Nyugat lánya szopránjait. Gyakran szerepelt filharmoniai hangversenyeken, és tévéfilmet készített vele a

szlovák televízió. Közben egy évig az olaszországi Sienában vett részt továbbképzésen.

Debrecenből semmit és senkit sem ismert korábban, vagyis itt most mindent előlről kell kezdenie, s szerepeiről is csak annyit tud, hogy a Hoffmann műsoraiban Antóniát, az Aida-ban a főpapnőt éneklí majd.

Ilyen előzmények után nem lesz könnyű a beilleszkedés, de remélhetőleg maga mögött érezheti az operatársulat megértő támogatását.

(t. g.)

HOGYAN TOVÁBB?

GRAFIKAI „MŰHELY” KIÁLLÍTÁSOK

A DÉRI MÚZEUM HÁMÁN KATÓ UTCAI KIÁLLÍTÓTERMÉBEN

„Műhely” címmel indított egy kamarakiállítás-sorozatát a Déri Múzeum azzal a céllal, hogy megismertesse a látogatókat a „műhelytitkokkal”. A sorozatban régészeti módszertani, népművészeti, természettudományi gyűjtőkiállítás, képzőművészeti tárlat kap helyet. Igen érdekesnek ígérkezik a három részből álló grafikai tárlat, amelynek első kiállítása az 1926–44 között működő Debreceni Grafikai Műhelyre emlékeztet, második a magányos művészek jelenlegi debreceni művelőit, harmadik része pedig a mély- és síknyomású grafikákat mutatja be, ugyancsak kortárs debreceni alkotóktól.

A Debreceni Grafikai Műhely elnevezés egy művész-kört és egy helyiséget jelöl egyszerre. E művészkör a debreceni grafikai élet fénykorában jött létre, és végigkísérte az egész korszakot, a két világháború közötti intenzív művészeti életet egészen 1944-ig. Debrecenben ebben az időszakban, 1924–27 között működött az országos érdeklődésre számotartó Művészház. 1935-ben alakult a Debreceni Ajtosi Dürer Céh, amely a Magyar Ex libris-gyűjtők és Grafikabarátok

Egyesülete (MEGE) és a szegedi Grafikabarátok Köre mellett az ország legfontosabb grafikai szervezete volt. 1926-ban vált ki a debreceni Művészházból Dobi Oláh István festőművész és grafikus vezetésével az a négytagú művészcsoport, amely 1944-ig együttmaradt, és közös rézkarcoló gépen dolgozott az egykori Fém- és Fapipari Iskolában. A grafikai műhely nagyméretű, tágas, jól felszerelt tanterem volt, amely lehetővé tette a közös munkát, a technikai kivitel magas színvonalát.

Az itt levont alkotások egy példányát Dobi Oláh István összegyűjtötte egy nagyméretű mappában, így maradt meg az 1926–1944 között készült alkotások teljesége: Dobi Oláh, Bánszky Tamás, Nagy Ferenc, Menyhart József rézkarcolásainak egész sorozata, valamint a műhelyhez hosszabb-rövidebb ideig csatlakozó fiatal alkotók pár műve.

A műhelyt 1944. szeptember 1-én bombatalálat érte, csak az album és a rézkarcoló gép maradt meg. A műhely vezetője Dobi Oláh István volt. A sokszorosított grafikai technikákat igen magas szinten művelte, emellett

állandó kísérletekkel gazdagította. Minden mélynyomású technikát ismert és alkalmazott: aquatintát, a vernismou-t (lágylapot), a hidegtű-karcolót, a mezzotintát. Emellett készített egy pár fa- és linómetszetet is. Elete, sorosa összeforrott a grafikai műhellyel. Halála is itt következett be: 1944. szeptember 1-én, a nagy debreceni bombázáskor, a műhelybe menet érte a halál az iskola pincéjében, óvóhelyén.

Legjobb műveit a család és a Déri Múzeum őrzi: maradványok értékűek debreceni vedutái, tiszai, Hernád-parti tájképei, finom tónusokra épített portréi, jelenetei, finom könyvjegyei és alkalmi grafikai.

Barátja, Bánszky Tamás egyaránt készített mély- és magányos művészi grafikákat. 1936-ban a vrsói nemzetközi kiállításon díjat nyert Madonna című lapjával, az 1939-es chicagói kiállításon Aratók című fametszetével. 1937-ben önálló album is jelent meg fametszeteiből. A grafikai műhelyben elsősorban rézkarcolat készített, azokat mezzotintós, aquatintás részletekkel gazdagította.

Nagy Ferenc 1915-ben véggezte el a Képzőművészeti

Főiskola rajztanár szakát. 1924–25-ben, kiegészítve tanulmányait, elvégezte a főiskola ötödik évét, a frissen szerzett grafikai tudását a debreceni grafikai élet fejlesztésében kamatoztatta. Elsősorban rézkarcolat készített a debreceni Nagyerdőről s a híres proletárművelődről, az Olajútóról. A grafikai műhely legfiatalabb tagja volt a nemrég elhunyt Menyhart József. Mint fametsző vált ismertté a harmincas évek végén hazánk határain túl. Részt vett a vrsói, a clevelandi, az oslói nemzetközi kiállításokon, önálló tárlata volt Amszterdamban, az Akos kiállítóhelyen. A grafikai műhelyben gyakran készített rézkarcolat, hidegtű-karcolat is a 30-as évek végén.

A Debreceni Grafikai Műhely emlékkiállítását követő két grafikai kiállítás azt példázta: hogyan élnek a mai debreceni grafikusok e nemes hagyománytal, hogyan fejlesztik tovább eredményeiket. A sorozat első kiállítása szeptember 12-ig látható, ezt követően szeptember 18-án és október 26-án lesznek megnyitók.

Sz. Kürti Katalin

MI, FÉRFIAK (MTI-fotó: KS)

Az ügy nincs elintézve

Olvasom a Napló szeptember 7-i számának Vandálok című képes híradását, melyből megtudom, hogy a Kosuth Egyetem előtti medence egyik bronzszobrát talapzatáról a földre döntötték eddig ismeretlen elemek.

Még aznap délután a helyszínen meggyőződhettem, hogy a szobrot — mely szerencsére nem sérült meg — gondosan visszaállították eredeti helyére az erre illetékesek.

Ezzel azonban ez az ügy szerintem nincs elintézve és lezárva.

Megdöbbentő és elgondolkodtató az a brutalitás, az a garázdaság, melyet ismeretlen hulgánok művelnek rendszeresen városunk megkárosítása és elcsúfítása terén. A társadalom áldozatos munkájával mindnyájunk érdekében létrehozott, köztulajdon képező objektumokat rombolnak le ezek a gazfikok. Ők azok, akik összetörik az utcai telefonfülkék berendezését, a vonatokon botrányosan viselkednek, szétvagdaltják és bemocskolják az üléseket.

Nemrégben Tóth Árpád nagyérdemi emlékművéről törtétek le az urnát. Most pedig szob-

rot döntenek le. Olyanok ezek a sötétben pusztító alvilági elemek, mint Shakespearé: A vihar című színművének már hírhedtté vált figurája, Kaliban, aki abban leli kedvét, ha borzalmas erejét a rombolásra használhatja, aki ellensége mindennek, amiben a szépség, az emberiség megtestesül.

Mit lehet a mi kis helyi Kalibánjainkkal tenni?

Szigorú és példát statuáló leckében kell részesíteni ezeket a minél hamarabb kézre kerítendő debreceni vandálokat. Ha már annyira nem bírnak az erejükkel, talán néhány évi javító-nevelő munkára lehetne fogni őket. Hogy kissé lecsillapodjanak, s megtanulják, megértésük a köztulajdon, a nemzeti vagyon jelentőségét, hogy jobban megbecsüljék a tisztességes állampolgárok munkáját és igyekezetét.

Első felhárborodásomban bizonyos állatfajtához akartam hasonlítani ezeket a szobordöntő bitangokat. De rájöttem: nem sérthetem meg derek és hasznos állatainkat, akik oktanul sohasem rombolnak.

Tóth Endre

Bánszky Tamás: Szt. Annatemplom

Dobi Oláh István: Téli délelőtt (Fotó: Feketéné)

Hog
gyű
csi
a fő

AZ E
CSILL

Sorsun
csillagok
lágunk, a
elemekbe
ket millió
haldokló
va robb
szórtak
Földünke
szében
gok törm
Nap csill
szerveze
sabb szir
pedig mo
ban kuta
teni a cs
git a Na
csillagko
akará er
Csak s
ben kezd
a Napba
ban atom
matok
erőgiam
belsejébe
magas h
rogén
magjai

Közvet
lágabor
Szojvetu
Egyesült
Angliába
kutatók
monukle
sáért. A
a deuter
limumm
mos enel
létrehoz
sok kezd
tartás m
szorosan
hidrogén
sének
Szojvetu
szór a
Igor Vas
a szovje
tatások
angliai u
ta a szo
ményeit.

Egy
8 kg
hasó
rium-
része.
hozza
séhez
len a
ban.
ja,
száma
anyag
mükö
Vas
még
dők
nincs
hatal
készle
de ha

Hogyan gyűjtsünk csillagtüzet a földön?

AZ EMBER ÉS A CSILLAGOK

Sorsunk összefonódik a csillagokéval. Szűkebb világunk, a Naprendszer olyan elemekből épül fel, amelyeket milliárd évekkel ezelőtt haldokló csillagok szupernova robbanásai szültek és szórtak szét a világűrbe. Földünk színterét szinte egészében a hajdanvolt csillagok törmeléké építi fel. A Nap csillagfénye mellette, szervezte elővé. A legmagasabb szinten szervezett anyag pedig most ember formájában kutatja és kezdi megérteni a csillagszülőt. Ósrégi-ek a kérdések: Miért világít a Nap? Mi táplálja a csillagokhoz szűnni nem akaró energiasugárzását?

Csak századunk első felében kezdtük megérteni, hogy a Napban és a többi csillagban atomtűz ég, fúziós folyamatok adják a hatalmas energiát. A Nap belsejében nagy nyomáson és magas hőmérsékleten a hidrogén nehéz izotópjainak magjai — a deutérium és

trícium — egyesülnek nehezebb elem, a hélium magjává. Közben óriási energiámmennyiség szabadul fel.

Az ember ritkán áll meg a tények felismerésénél. A Föld kimerülő energiakészletei, ellenpólusként az egyre növekvő energiaigény ösztönzi is arra, hogy új energiaforrások után kutasson. A minta adott: csillagtüzet kellene gyűjteni itt a Földön is. Ennek nukleáris üzemanyagával szinte korlátlan mennyiségben rendelkezünk: a tengervízben ugyan kis koncentrációban, de nagy mennyiségben van nehévíz, a földfelszín pedig gazdag lítiumtartalmú kőzetben.

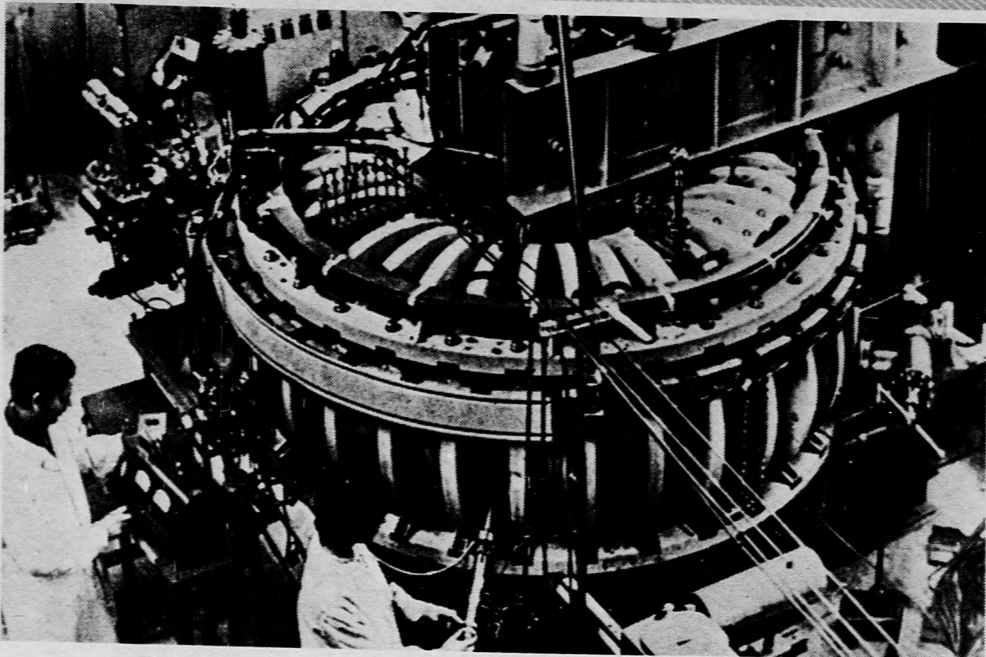
A tüzet persze nemcsak felfolobantani kell, szabályozni is szükséges égesét. A hidrogénbomba csillagtüze már kigyúlt Földünkön, ez azonban sötét perspektívája az emberiségnek. Meg kell szelídíteni a könnyű atommagok egyesülésekor a felszabaduló fúziós energiát.

A szabályozott termonukleáris fúzió

Közvetlenül a második világháború befejeztével a Szovjetunióban, az Amerikai Egyesült Államokban és Angliában is megindult a kutatás a szabályozott termonukleáris fúzió létrehozásáért. A kutatások végcélja a deutérium és trícium héliummá egyesítésével villamos energiát termelő erőmű létrehozása volt. A kutatások kezdetben szigorú titoktartás mellett folytak, hiszen szorosan összekapcsolódtak a hidrogénbomba kifejlesztésének munkálataival. A Szovjetunió törte meg először a hallgatás csendjét. Igor Vasziljevics Kurcsatov, a szovjet atomenergiai kutatások vezetője 1956-ban, angliai útján a világ elé tárta a szovjet kutatások eredményeit. Ezzel megterem-

tette a nemzetközi együttműködés előfeltételeit. Szükség is volt rá, hogy a tudomány országhatárokon átívelő hídakat verjen a nemzetek közé. Letévedésünkké növekvő úgyról volt szó, a megoldandó feladat rendkívül nehézsége összefogásra sürgetett.

Tekintsük át dióhéjban a legfontosabb problémákat. A hidrogén-atommagok héliummá egyesüléséhez (fúzió-nál) nagy energiával kell ütköztetni azokat. Ehhez a hidrogén nehéz izotópjait, a deutériumot és a tríciumot sok millió fokra szükséges felhevíteni. Az anyag ilyen magas hőmérsékleten ún. plazmaállapotba kerül, csupasz atommagokból és szabad elektronokból álló gázkeverékké.

A szabályozott termonukleáris fúzió kísérleti berendezése a moszkvai Kurcsatov Intézetben (MTI Külföldi Képszolgálat — KS)

Bármilyen ritka is legyen a forró plazma, nincs az a berendezés, ami összetartaná, amelynek falát azonnal átne égetné. A több millió fokos plazmát ezért távol kell tartani az öt tároló edény falától. Hogyan lehetséges ez? A szovjet termonukleáris kísérleti berendezés tokamak gyűrű alakú csövében a plazmát szupravezető tekercsek keltette erős mágneses tér ejti csapdába, fog-

ja össze és megakadályozza, hogy a falhoz érjen.

Fontos kérdés még az is, hogyan melegítsék fel a deutérium és trícium keverékét sok millió fokra? Ezt a magas hőmérsékletet a plazmában rövid ideig folyó, több millió amper erősségű áram hűtőhatása hozza létre. Az áramot sok-sok feltöltött óriás kondenzátor kisülése szolgáltatja.

Hazánk részvétele a kutatásokban

Ez év júniusában a Központi Fizikai Kutatóintézetben ünnepélyes keretek között felavatták az első, szovjet segítséggel létesített tokamak berendezést. Jéki László tudományos igazgatóhelyettes és Pócs Lajos főosztályvezető, a hazai termonukleáris célprogram vezetője mutatta be a berendezést és vázolta a magyar kutatási irányokat.

Elmondták, az MT-1 tokamakot a Kurcsatov Atomenergiai Intézet és a leningrádi Jefremov Intézet szállította a KFKI-nak. Az MT-1 a kisebb méretű tokamak berendezések közé tartozik. Gyűrű alakú külső csövének külső átmérője 80 cm. A plazmaáram kb. egy-század másodpercig tartható fenn, a maximális hőmérséklet ekkor néhány millió fok lehet. Az MT-1 energiát ugyan nem termel, de a plazma tulajdonságait igen jól tanulmányozhatják segítségével.

A magyar fizikusok első-sorban azt kutatják, hogyan viselkednek a plazmába került szennyezőanyagok a kisülés kezdeti szakaszában. A szennyeződések elsősorban a kisülési cső faláról kerülnek a plazmába és elrontják annak előnyös tulajdonságait. Kutatóink azt vizsgálják, hogyan mozognak a szennyező-

anyagok a fal és a plazma közötti térben. Céljuk új diagnosztikai módszerek és berendezések kifejlesztése.

A termonukleáris kutatások a jövőben a KGST programjában is szerepelnek. Világmeleget nemzetközi összefogás körvonalai vannak kialakulóban.

A KFKI kutatói előtt a közeljövőben nagy feladat áll. Előreláthatólag ok készítik el a következő öt éves tervben a Kurcsatov Intézetben épülő óriási T-15 tokamak TPA típusú számítógéppel vezérelt mérési adatgyűjtő és vezérlő rendszerét. Mind-ez a magyar és a szovjet tudományos élet közötti jó kapcsolatot jelzi és a hazai kutatók nemzetközi elismerését bizonyítja. Teendő akad hát bőven. Új kutatási eredmények mellett feladat olyan fizikus-mérnök gárda nevelése is, akiket nem ér majd készületlenül az energiát termelő termonukleáris erőművek megjelenése.

Szükség is van erre, hiszen minden jel arra mutat, a XX. század végén a szabályozott csillagtüzek fellobbanás Földünkön az emberiség szolgálatában. Ez nem prometheuszi tűzrobbanás lesz az égből! Most a magunk ereje, leleményessége, tudása és az önzetlen együttműködés teremti meg a siker feltételeit.

Staar Gyula

A könyvkötés története

A könyvkötés egyidős a mai könyv őseivel, a pergamen-kódexszel. A kódex drága volt — elkészítéséhez nyájak bőre kellett —, ezért gondosan védték a szétesés, szakadás, bepiszkolódás ellen. A pergamenleveleket szíjra fűzték és keményfából készült védőtáblák közé helyezték. A táblákat kapcsok szorították egymáshoz, mert a pergamenlapok nem simultak egymáshoz, mint a papírlapok, és könnyen juthatott közéjük por és piszok. A kódexhez annyira hozzátartozott a kötés, hogy még a nevé is innen kapta, a rómaiak ugyanis caudexnek nevezték a fátörzset, fatáblát.

A fatáblákat később részben vagy egészben bőrrrel vagy valami textilféleséggel vonták be. A díszesebb kötetek tábláira elefántcsont lapokat erősítettek, különféle veretekkel, féldrágakövekkel ékesítették.

Szokássá vált, hogy a táblát borító bőrt késsel bemetszették, a bemetszett részt kitágították, s a keletkezett mélyedést pépszerű anyaggal töltötték ki. A felületből az így készített figurák és egyéb díszek domborműszerűen emelkedtek ki. Ez a bőrbévágás nagyon munkaigényes eljárás. Ezért már a VIII—IX. századtól kezdve fémbélyegzőket készítettek, s ezek segítségével nyomták a bőrbe a szenteknek és más kiváló embereknek, valóságos és mesebeli állatoknak, virágoknak, koronáknak a képét. Ismerünk olyan kötetet, amelyet 300 bélyegzőnyomat díszít. Betűbélyegzők is készültek, egy Konrad Forster nevű nürnbergi dominikánus például már 1433-ban, a könyvnyomtatás feltalálása előtt, így nyomtatta a kótesekre a tulajdonos nevét s a munka címét.

A XV. század második felében új díszítőeljárás született meg: préselt lemezekkel készítették a bőrbévágást utánzó táblákat. Díszítésre hengerbélyegzőt is használtak. Ezzel sokkal gyorsabban tudtak dolgozni, mint a közönséges bélyegzővasakkal. Az egyes eljárásokat kombinálták, például a tábla közepét lemezzel préselték, a széleken hengerbélyegzővel csináltak szalagdíszeket.

A díszítőelemek mindig az uralkodó stílust tükrözik vissza, eleinte a románt, később a gót, reneszánszot, barokkot, rokokót...

A könyvművészetnek, így a kötésnek is, sokáig a kolostorokban voltak a központjai. Csak a XIV. századtól, az írásbeliség elterjedésétől kezdve létesültek fejedelmi és polgári könyvkötő műhelyek. A mesterek száma fokozatosan nőtt: 1401-ben Párizsban már cébbe tömörültek. Később másutt is megalakultak a céhek.

A reneszánsz és a humanizmus jelentős stílusváltozást jelentett. A nagy bibliofílek gyakran rendelték fémveterekkel díszített bársony- és selyemkötéseket. A Corvina jól mutatja a kötés fontosságát a humanista könyvtárakban. Köteteit már kívülről is fel lehet ismerni a hollós címerrel díszített sajátos stílusú kötésekkel.

A papírgyártás elterjedése után gyakoribbá váltak az olcsó papírkódexek, 1450 után pedig a még olcsóbb nyomtatott könyvek. Ezeket sokkal egyszerűbben, kevésbé drágán kötötték be. Magát a kötetet azonban nem hagyták el, a XVIII. század végéig ritka a fűzött könyv. A fatáblák helyét sokkal olcsóbb és könnyebb anyag foglalta el: a papírlemez. Ezt többnyire régi, idejétmúlt, el nem adott könyvek lapjainak összeragasztásával készítették. Régi kötések javítása, szétszedése közben gyakran találnak ma is íveket ismeretlen művekből, régi naptárakból...

Az egyes országokban, sőt ezen belül vidékenként sajátos kötéstípusok alakultak ki. Nálunk is megvolt Vácna, Bártfának, Kassának, Kolozsvárnak stb. a maga jellemző kötése. Különösen két stílus vált híressé, a XVII. században a nagyszombati, a XVIII. században pedig a debreceni. Nagyszombaton kétszáz évig működött folyamatosan az egyetemi könyvkötő műhely, s ez a legválogatosabb ornamentális díszítésű, arany- és vaknyomás díszítéseket használta. Debrecen viszont a színpompás virágmintákkal készített festett pergamen- vagy hátyakötéseknek lett a központja.

A XIX. századtól kezdve a modern nyomdatechnikai eljárásokkal párhuzamosan a könyvkötő műhelyek is forradalmi változáson mentek át: egyre nagyobb szerepet kaptak a különféle hajtogatás, vágás, fűzés és egyéb gépek. Megmaradt ugyan mellette a hagyományos, kézi technikával dolgozó kötés is, de — hogy árai versenyképesek legyenek — ritka esetben alkalmazták a táblákon munkaigényes kézi díszítést.

Sajnálatos módon a gépi kötés a művészi ízlés hanyatlásával párosult, és a századforduló idején tobzódtak az ízléstelen, túlaranyozott kötéstáblák. Pedig az olcsó kötés és a művészi ízlés nem ellentmondó fogalmak.

Napjainkban egyre jobban előtérnek a különféle műanyagok. A velük való kísérletek ugyan a kötészetben egyelőre csak kisebb részleteket hoztak, mégis bizonyos, hogy a rohamosan fejlődő műanyaggyártás és -technika egészen újfajta, az eddiginél tartósabb kötések fog előállítani.

Vértessy Miklós

Az éltető só

Egy ember átlagosan évi 8 kg sót fogyaszt. A konyhasó (vagyis a tiszta nátrium-klorid) a vér szerves része, a gyomornedvben hozzájárul a sósav képzéséhez, ami nélkülözhetetlen az emésztési folyamatban. Mindez azt bizonyítja, hogy az emberi test számára életfontosságú anyag, nélküle megszűnne működni a szervezet.

Vajon a föld sókészletei még mennyi ideig elegendőek? A tudósok szerint nincs ok az aggodalomra: hatalmas szárazföldi sókészletekkel rendelkezünk, de ha ezek idővel mégis

kimerülnének, az emberiség a tengerek és óceánok mérhetetlen sóaktárához fordulhat. A gazdag kőszel-keleti országban, Kuwaitban már ma is tenger-vízből nyerik ki a sót, igaz, hogy elsődlegesen azért végzik a bepárlást, hogy a felszálló gőzöket lecsapata-va megfelelő mennyiségű ivóvízhez jussanak, s csak másodlagos termék a só, amit felhasználás előtt még többszöri lépésben tisztítani kell.

A sót az emberek régóta használják ételízestítőnek, de korábban szimbolikus jelentőséget is tulaj-

donítottak neki. Számos afrikai országban a só igen sokáig fizetőeszköz volt. Etiópiában még a múlt században is egyszerű sódarabokat használtak pénzként. És mennyi népfelkelés, lázadás tört ki a történelemben a só miatt. A legújabbkori történelem egyik érdekes epizódja volt az indiai sómenet, a Gandhi által szervezett tömegmozgalom, amelynek során több héten át kezdetleges eszközökkel a tenger mellékre levonult emberek sót pároltak le, bebizonyítván, hogy az angol monopóliumok által méregdrágán forgalmazott só nélkül is meglenének. Így a só egy nép függetlenségi törekvéseinek a jelképe is lett.

Ételízestítésen kívül már régóta használja a sót a festékipar, a szappanipar és a bőripar. Ma már a sót több mint kétszázféle célra használják.

Képünkön: Vietnamban a tenger vízzel elárasztott területeken sót párolnak le a Nap melegével (MTI Külföldi Képszolgálat — KS)

HIDRAULIKÁK EXPORTRA

Hidraulikus tápegységek sorozatgyártását kezdte meg a DANUVIA nagyatádi telepe. Szovjet exportra ebben az évben 1250 berendezést szállítanak, mintegy 30 millió forint értékben (MTI-fotó: Gyertyás László felvétele — KS)

Akiről utcát neveztek el Debrecenben

BALOGH ELEMÉR

A forradalmakban gazdag 1917-es esztendőben született Balogh Elemér. Már egyetemista korában bekapcsolódott a munkásmozgalomba. Alig volt húszéves, s részt vett az illegális kommunista párt harcaiban, Hajdú megye munkásmozgalmának kiemelkedő értelmiségi harcosává lett. Középkorai tanári oklevelet szerzett. A munkásosztálytal való rokonszenvet meggyőződéssé érlelte benne a tapasztalat. A félelem sokszor kimossa az emberből a meggyőződést, de ő nem tartozott ezek közé. A kockázatok tüzeiben politikai hitvallása még megacélozott. A harc és a kockázat vállalása tette számára igazán értékessé az eredményeket.

Az 1937-ben alakult Márciusi Front (tagjai megegyeztek a nagybirtokrendszer megszüntetésében és az ország demokratikus átalakulásának szükségességében) ellentmondásai és szűk társadalmi bázisa és rövid fennállása ellenére komoly tényezőnek bizonyult a fasizmus elleni küzdelemben.

Balogh Elemér a Márciusi Front aktivistájaként dolgozott a munkássággal való kapcsolat felvételén. A második világháború első szakaszában Debrecenben is működtek kommunista sejtek, s számos községben dolgoztak illegális csoportok, személyek. Ezek között volt Balogh Elemér is, aki az ellenállási mozgalom szervezésében tevékenykedett. A sejtek a Nagyerdőn, párt- vagy szakszervezeti helyiségekben, de leginkább magánlakásokban tartották összejöveteleiket. Balogh Elemér abban az illegális csoportban, melynek Tóth Mihály, Ménes János, Harsányi Gábor, Nyikos Sándor is tagja volt, ideológiai előadásokat tartott, és szoros kapcsolatban állott a Bór Sándor vezette „orvosok és írók kommunista csoportjával”-val.

A második világháború idején Baloghék rádióhallgató körököt alakítottak, hogy a tiltott moszkvai adó hallgatásával alaposabban tájékozódhassanak a hadműveletek valódi állásáról. A rádióhallgatók egy-egy kommunista sejt gyülekezőhelyén titokban jöttek össze. Ilyen kör alakult 1942-ben Nyitrai József lakásán is, ahol Balogh Elemér a főleg értelmiségiekből álló sejtnek időnként szemináriumot tartott. Kezdetben a Cegléd utcai műhelyben gyűltek össze, azután tették át összejöveteleik színterét a homokkerti Wekerle sor 10. számú Nyitrai-lakásba.

Ennek a szemináriumi csoportnak Balogh Eleméren kívül még Molnár Zoltán, Molnár Tibor, Molnár Sándor, Onodi Irma, Soós Levente, Rácz Zoltán, Buglyó István, Gombos János és a Nyitrai házaspár voltak a tagjai. A katonaként itt rejtőzködő Balogh Elemér a nemzeti függetlenségről, a háború valódi céljairól, a társadalmi igazságtalanságokról, a dialektikus és történelmi materializmusról, az időszzerű magartásról tartott előadásokat. Az elméletet mindig a gyakorlatl kapcsolta össze, a kommunista sejtek ugyanis tájékoztató, aktivizáló röplapok terjesztésére is vállalkoztak. A röplapok Nyitrai József lakásán s a Cegléd utca 16. szám alatti titkos nyomdában készültek. A röplapot és békefelhívásokat Balogh Elemér írta, azokat először gumilapokból kivágot betűkkel szedték ki, majd a nyomdában készítették el. Balogh Elemér a nyomdához szükséges, titokban összehordott anyagból betűket faragott, s maga is részt vett a röplapok terjesztésében, „esténként 60–70 drb-t is bedobott a házak kapuján”.

Balogh Elemér békefelhívásokat intézett a magyar katonákhoz, hogy ne harcoljanak a hitleri Németország oldalán, mert pusztulásba viszi Magyarországot. A sejt tagjai fáradhatatlanok voltak a „nyalókák” terjesztésében. (Nyalókának az olyan kis alakú röplapokat hívták, amelyek tenyérben elfértek, könnyen nyálazhatók és észrevétlenül felragaszthatók voltak.) Debrecenben a röplapok adtak tudtára a tömegeknek, hogy léteznek és dolgozik a kommunista párt. Amint a rendőri jelentés írta: 1942. március 7-én és 8-án éjjel „ismeretlen tettesek a város egyes szélsőbb utcáin kommunista hangú röpcédulákat szórak szét”.

Balogh Elemér szoros kapcsolatot tartott a Tóth Mihály-féle illegális csoporttal is. A Péterfia utcai laktanyából, ahol katona volt, fegyvereket csempészett ki, s Debrecen ostromakor Nyitraiék házában rejtőzködött. Sokszor hajszálon múlt, hogy fel nem fedezték rejtékhelyét.

1944. október 22-én az MKP helyi szervezetének titkára lett. Politikai és ideológiai kérdésekkel a felszabadulás után kezdett tudományos szinten foglalkozni. Doktori értekezletének címe „Nacionalizmus és antiszemitizmus” volt. A marxizmus népszerűsítő cikkei a Néplapban jelentek meg. 1948-ban előadás-sorozatot tartott a TIT-ben ideológiai s filozófiai kérdésekről, majd a filozófiai tanszék tanára lett a pártfőiskolán. Részt vett a Budapesti Orvostudományi Egyetem hallgatóinak filozófiai képzésében. A marxista filozófiai közélet kialakításában, mint az MDP, majd az MSZMP Filozófiai Elméleti Munkaközösség tagjának, nagy szerepe volt, de dolgozott a Magyar Tudományos Akadémia Filozófiai Bizottságában is. Megszerezte a kandidátusi tudományos fokozatot, de közérthető, világos cikkeinek írását sem hanyagolta el, mert elsősorban népevelőnek tartotta magát, s a marxizmus népszerűsítését érezte legfontosabb feladatának. Cikkei, írásai a politikában, történelemben, filozófiában s irodalomban való jártasságának bizonyítékai.

Előszerttel foglalkozott vallási, vallástörténeti problémák marxista jellegű magyarázatával. Ilyen természetű írásai a Természet és Társadalom című folyóiratban jelentek meg. Elsők között volt, akik a felszabadulás után a kereszténység eredetének marxista magyarázatát nyújtották. „Az osztálytársadalmak vallásai” című írását Marx, Engels, Lenin megállapításaira építette fel. „A teremtésről és a világ végéről” című cikkében a teremtésről szóló vallási tanítások keletkezéséről s a vallás teremtésméleteknek legújabb formájáról írt. Mint a Természet-tudományi Társulat országos elnökségének tagját sokat foglalkoztatta „A lélek halhatatlansága és a halál” problémaköre. Az erre vonatkozó nézeteit is a Természet és Társadalomban fejtette ki.

1965-ben, 48 éves korában halt meg azzal a tudattal, hogy „az egyének halála feltétele az emberiség örök ifjúságának”.

Az egykori Wekerle utca viseli ma Balogh Elemér nevét.

Nyakas László dr.

A statisztikai adatok szerint hazánkban egyre kevesebb a marha, ezért egyre többet csiripelnek a verebek, de mindezzel a kutya sem törődik...

Pedig naponta találkozunk velük a mezőn, a piacon vagy terített asztaloknál a tényeinkon!

Igen, az állatokról van szó. Itt élnek közöttünk. Gyakran halljuk, amint haragosan morognak, keservesen bögnek, a holdat bámulva vonítanak, vagy éppen lehorgasztott fővel bandukolnak, búsulnak, keseregnek... Halljuk, de ügyesem vetünk a panaszkodókra, pedig biztosan mondani akarnak valamit!

Megenni szeretjük őket, de meghallgatni?... Tény, hogy az állatoktól még sohasem kértünk véleményt, sohasem kértük, hogy nyilatkozzanak a sajtónak.

Kedves állatok! A mellőzésért szíves elnézést kérve a mulasztásunkat ezúton pótoljuk. Bekapcsoltuk a rejtett mikrofont, kezdődjék hát a riport. Tessék nyilatkozni arról, hogy milyen is az állatélet? Miért járnak lehorgasztott fővel, miért bögnek, miért keseregnek?

(Katona Bálint összeállítása)

KERESZTREJTVEÉNY

A SZÉL

Weöres Sándor A szél című versének négy sorát idézzük a rejtvényben. A megfejtést szeptember 19-ig kell beküldeni.

VÍZSZINTES: 1. Az idézet első része (zárt betűk: U, O, H, M). 14. Egyformák. 15. Ásványolaj lepárlásából maradó sűrű, sötét folyadék. 16. A mélybe. 17. Fehér-fekete csikószínű féldrágák. 19. Német szociáldemokrata, a II. Internacionálé egyik vezetője. 20. Barázdahasogató. 22. Labdát a másik oldalra rúg. 25. Kis sziget a Duna magyarországi szakaszán. 26. A Gyep-szerző (Hermann, 1870–1926). 30. Csak a hátsó része akad! 31. Idegrendszerével felfog. 33. Anyagot az edényben körbe forgat. 35. Kicsinyítőképző. 36. Különböző római számok, 650 az összegük. 37. Borít. 39. Egy bizonyos színűvé válik. 41. Tenger németül (MEER). 43. Az idézet befejező része (zárt betűk: R). 44. Sportág. 46. Szorosan hozzámul. 48. Nem minden versnek kelléke. 49. Jökedvű. 50. A nitrogén és a kén vegyjele. 52. Tökéletlen égéskor keletkezik. 54. Rézjele. 55. DZS. 57. A Szovjetunió egyik köztársasága. 59. Hajdanában. 60. Község Veszprém megyében. 62. Mennyiségi egységre vonatkozó kérdés. 64. ÖRD. 65. Karinthy Ferenc regénye. 67.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
14								15					
16		17					18		19				
20	21		22				23		24		25		
26		27		28					29		30		
31			32		33				34		35		
36			37		38		39				40		
41		42		43					44		45		
		46		47			48				49		
50	51		52			53					54		
55	56		57			58		59					
60		61		62			63		64				
65			66			67			68		69		
70				71		72					73		

Bélyeggyűjtőknek

EGYÜTT

Az emlékbélyegek számos országban az alkalomhoz illeszkedve jelennek meg, másutt az évfordulókat köszöntő bélyegeket sorozattá formálva bocsátják ki. Az osztrák, a francia vagy a magyar posta ragaszkodik az évforduló napjához. Csehszlovákiában, Svájcban a jubileumi bélyegeket felétekre bontva adják ki. Egyéb helyeken, így az NSZK-ban bizonyos napokra sűritik a bélyegkiadást olyan formában, hogy az évfordulókkal meghatározott bélyegeket kapcsolnak időponthoz nem költött kiadványokat. Monaco teljes termését (mintegy 20 bélyeg) egy tavaszi és egy őszi bélyegkiadási napra koncentrálja. Az egyenként szállingózó újdonságok gondot okoznak a gyűjtőknek. Hazánkban is célszerű lenne a bélyegkiadási napok számát csökkenteni. 1978-ban a sorozatokon kívül 14 alkalommal jelent meg emlékbélyeg. Sokan szívesen látnák, ha a katalógusok összevontan, sorozatként ismertetnék az ilyen jellegű bélyegeket. A szakíróknyev alapelve azonban, a bélyegeket a megjelenés sorrendjében ismertetni.

CSAK A SZOMSZÉDBAN ÉRVÉNYES

A Kókusz-szigetek 1963-ban az al lepte meg a filatelistákat, hogy bélyegét adott ki. Az allg 700 ember által lakott, jórészt korallszigetekből álló területet Keeling kapitány fedezte fel 1609-ben. Azóta gyarmati uralom alatt állott, 1955 óta Ausztrália birtoka. Az első bélyegek többek között a névadó gyümölcs feldekorozását és a szigetek térkép-mutatjait be. A sorozatok ausztráliai dollár névértékre szóltak. Ausztráliában árusították őket, sőt elfogadták bérmentésre is. A Cocos (Keeling) Islands feliratú bélyegeket szeptember 3-a után a szigetek postáigazgatása maga hozza forgalomba. Különböges tengeri halakat ábrázoló négy bélyeg bocsátanak ki állandó használatra. Egy-egy emlékbélyeg hirdeti az önálló postaszervezet megalakulását, illetve az első alkotmányozó gyűlést. Ezeket a bélyegeket márcsak a szigetekon foradják el bérmentésre. Egyidejűleg a korábbi kiadásokat, így a hajókat ábrázoló forgalmi sorozatot a szigetekon érvénytelenítették. Ausztráliában viszont további intézkedésig felhasználhatók.

ROKOKÓ

Svédország és Luxemburg postája egyszerre emlékezik a 18. században virágzó cikornyás és finomkodó stílusra, a rokokóra. Svédország négy bélyeg magában foglaló blokkot bocsát ki. Az első címleten látható vázában vízrajzmotort tartottak a lakások illatosítására. A következő bélyeg 1740-ben festett női arcképet díszít. Különböges megmunkált kávéskanna látható a 130 óras címleten. A negyedik bélyeg C. J. Cronstedt szobrát ábrázolja. Ez az úr szerkesztette meg a cserépkályhát, amit az első állami fatakarékossági (van új a Nap alatt?) bizottság rendelt meg. Luxemburg B. Namour 1770 körül készített szobrait választotta bélyegére. A rokokó anygalak az ótani Szt. Mihály templom főoltárát díszítik.

ÚJDONSÁGOK

— Szomália postája az élelmszerhiány leküzdésére négyértékű sorozaton a halászatot népszerűsíti.

— 1975 óta a bélyegnaplú ünnepekre az NSZK postája emlékbélyeg is kiad. Az idén 60+30 pf névértékű címet jelenik meg, amely Altheim helység postájának 1754-beli cégtábláját ábrázolja.

— Takarékoskodj az energiával — hirdeti az osztrák posta 2,50 Sch névértékű bélyege. Szomszédaink 4 Sch névértékű címmel emlékeznek Richard Zsigmondyra, a magyar származású osztrák tudósra, aki 1925-ben kémiai Nobel-díjat kapott.

— Eltévőd gyerekekkel beszélget a rendőr annak az angol sorozatnak első címleten, amely a városi rendőri szervezet 150. évfordulóját köszönti. A többi címlet a forgalom irányítását mutatja be, valamint a motorcsónakon végzett folyami ellenőrzést. A 13 pennys címleten lovas rendőrnő látható.

N. B.

A csac K

A nemz alkalmából dapesti Kö „Közlekedés és ma” című... A mesék jára kalau ahol a gye ra kél az döcönő p úgy, mint száguldásá nek pedig kedéstörtén lent a gyű nem egy ö szeti hag Látható a paraszkeze vacska és úgy, mint hajdan vol ve”, a gól —Bécs köz lizsánsz, re emlékez és természet hatatlan h A régi, nyok, hajó szomszédás csodálhatj mai, táv kat, repül

Gözös a

Az új ta hány peda úgyi jó ta emberektő társa azok nagyszülőh akiknek g most kezd

Mint elr láztatás n nemcsak hanem fel a családok Az iskolai gyak isme jáftás és gyelem a lól kötött könnyű m só osztályo végzős köz az életkorú elsajátítási szeri, pszil jelent. Iga ben a gye regeneráló napi terhe a mindenn egyensúlyo sával, já

A legelső mekek új r határozása a felkelés pontjait, s éges a kétkesztről. Jenek a ná ró gyerme egész napj nyitva, sza doljanak a közös étke ki kell egé zött fehérj lékkel. A dennap fog tejterméke

Az új él a legfőbb foglalja el iskolai okt új mozzan lók sokszo szen ók m tanultak.

OTTHON - CSALÁD - OTTHON

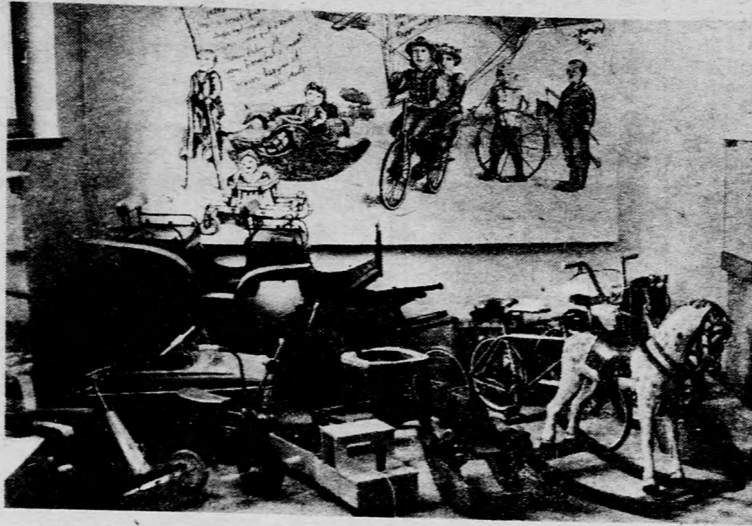
A csacsifogattól az űrhajóig

Közlekedési játékok kiállítása

A nemzetközi gyermekévközpontból nyílt meg a budapesti Közlekedési Múzeum „Közlekedési játékok régen és ma” című kiállítása.

A mesék végtelen országútjára kalauzol ez a kiállítás, ahol a gyermeki fantázia útjára kél az egykoron sárban döccenő postakocsival éppúgy, mint a modern űrhajó száguldásával. A felnőtteknek pedig valóságos közlekedéstörténeti bemutatást jelent a gyűjtemény, amelynek nem egy darabja népművészeti hagyományokat őriz. Látható a kiállításon nehéz parasztkocsi faragta lovascsaka és csacsifogat éppúgy, mint a falusi gyermek hajdan volt kedvenc „járműve”, a gólyaláb, a Budapest-Bécs között közlekedő dekliszáns, az Onedin-filmekre emlékeztető vitorlászajó és természetesen az elmaradhatatlan hintaló.

A régi, óraműves mozdonyok, hajók közvetlen többszomszédságában már megcsodálhatjuk a látogatók a mai, távirányítható autók, repülőket, űrhajókat, a

Játéktárlat (Hauer Lajos felvételei - KS)

rendkívül népszerű Matchboxokat és a többi, élethű modelleket. A játékokat funkcióik szerint csoportosították, s magyarázó szövegek helyett neves költőktől vett idézetek igazítanak el a játékok világában. A parányi mozdonyok és vasúti kocsik felett például Váci Mihály sorait olvashatjuk:

„Gyermekkoromból jönnek mindig ezek a játékvonatok. Karácsonykor ezekért sírtam: ilyen vonatot akarok!”

A kiállítás azonban nem szorítkozik csupán szemléltetésre. Közvetlen, cselekvő élményt is nyújt a gyermekeknek. A játéktérben a vasúti és autós terepasztalon például hat szerelvény robot egyszere a kis látogatók legnagyobb öröme, mivel ezeket a járműveket a gyermekek maguk irányíthatják. A játéktárlaton látható a Balaton kicsinyített mása, ahol a vizen a gyermekek maguk készített papírhajói versengenek. A kiállítás rendezői üresen hagyta egy vitrint, ahol azokat a közlekedési játékokat szeretnék kiállítani, amelyeket a gyerekek saját fantáziájuk alapján fabrikáltak. Közülük a legötletesebbeket jutalmazták. Így lesznek a kis látogatók maguk is kiállítókká a Közlekedési Múzeumban.

A kiállítás október 31-ig tekinthető meg.

Ágh Tihámér

Jó tanácsok az iskolások helyes étrendjéhez

Az új tanév alkalmából néhány pedagógiai és egészségügyi jó tanácsot kért szakemberektől az MTI munkatársak azoknak a szülőknél, nagyszülőknél a részére, akiknek gyermeke, unokája most kezdi az iskoláskorát.

Mint elmondották, az iskoláztatás nem kis gondot és nemcsak kiadásokat jelent, hanem felelősséget is követel a családok felnőtt tagjaitól. Az iskolai tanulás, a tantárgyak ismeretanyagának elsajátítása és az iskolai rend, fegyelmek a gyermeknek egyfelől kötelesség, másfelől nem könnyű munka! Akár kis első osztályos a gyermek, akár végzős középiskolás, számára az életkorához mért tananyag elsajátítása nagy idegrendszeri, pszichés megerhelést jelent. Igaz, a nyári szünetben a gyermekek szervezete regenerálódhat, mégis a napi terhelések megkivánják a mindennapos felüldülést, kiégensúlyozódást, pihenéssel, sétával, játszással.

A legelső tennivaló: a gyermekek új napirendjének meghatározása. Meg kell jelölni a felkelés, a lefekvés időpontjait, s gondoskodni szükséges a rendszeres, tápláló étkezésről. Különösen ügyeljenek a napközi otthonba járó gyermekekre, hiszen az ő egész napjuk fokozottan irányítva, szabályozva van. Gondoljanak arra is, hogy a napközis étkezést az otthonival ki kell egészíteni, többek között fehérjével, gyümölcsféllel. A gyermekek mindennap fogyasztanak tejet, tejterméket.

Az új étrendben naponta a legfontosabb helyet a tanulás foglalja el. Ismeretes, hogy az iskolai oktatásban sok olyan új mozzanat van, amit a szülők sokszor nem értenek, hiszen ők még más módszerrel tanultak. Ilyenkor ne szidják

ezért az iskolát, ne legyenek idegesek, ingerlékenyek, mert ez az érzelmi kettősséghez vezet, gátolja a harmonia kialakulását a gyermek és az iskola kapcsolatában.

Alapvető követelmény: a gyermekek üres gyomorral ne induljanak el reggel az iskolába. Az üres gyomrú vagy csupán egy pohár teát „reggeliző” gyermekeket már az

első-második órán izgatja a felgyülemlett gyomorsav, ez kellemetlen közérzetet okoz, zavarja a tanulást, a figyelmet.

A tanulók egészsége megköveteli, hogy vigyenek magukkal az iskolába olyan személyi higiénés holmikat, amelyekre napközben szükségük lehet: így például zsebkendőt, kéztörölkőt, szappant.

— Nagy utakat járunk, de nem igazi huszár, csak olyan mézeskalács. Szép pejsz, lova volt neki, csákója is és piros mentéje, sárga zsinórral. A kardját még meg is villogtatta.

Ott télenkedett a vásáron a bábszínház polcán, de amikor egy percre elbóbiskolt a gazdája a melegben, kapta magát, és rászólt Villám paripájára:

— Nosza, lovam, ugorj szépen, aztán vágjass erdőn, réten!

Nem kérte magát a lova, leugrott a kalácsos polcra és már vágatott is hátatárba. Az ám, mert a huszár híret vette, hogy rettentő háború tört ki Bodri király és Kandúr király között, és most rendet akart teremteni a marakodó ebek és a karmoló macskák országában.

Amint kiértek a selyemfűves meserétre, így szólt a paripája:

— Alljunk csak meg, nyíhaha, pompás a fű illata. Legelgetnék, ehetnék, aztán máris mehetnék.

Nem bánta a huszár, mert jószívű volt, így aztán legelgetett a lova, ő meg leheveredett egy bokor tövébe. Hát, amint heveredik, jött tizenkét hangyavitéz, és azt mondták:

KEDVES AJÁNDÉK

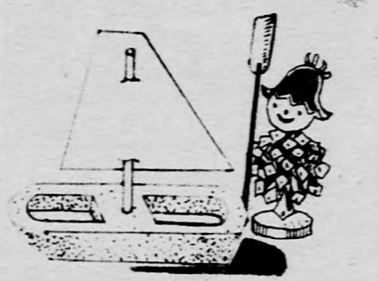
A kerek vagy szögletes szélű szemüvegekhez az elkészítendő nagyságot először papírból kiszabjuk. Ha nincs otthon filc vagy vastagabb szövetmaradék, igen szép tokot készíthetünk vastagabb lenvászonból, kresvászonból is. Sőt ezekre szelben lehet himezni. A mintát puha ceruzával előrajzoljuk (például nyári virágokat) és színes himzőfonallal, szálöltéssel kihimezzük. (A kresvászonból készített szögletes tartón a sárga, fehér kinyílt gyermekláncfű-virág 1-1 fél pompon, amelyeket puha műszálfonalból készítettünk, ezek együttesen szemüvegtörőnek is alkalmasak.) A vászonból készített oldallapokat ki kell bélelni kartonpapírral, vagy a szabók által használt galérkeményítő vatex anyagra vasaljuk. Mindkét oldalrész elkészítjük, majd színes fonallal, 5 mm széles sűrű penlenkaöltéssel a szükséges oldalrészeket körbevarrjuk.

Vízi játékok

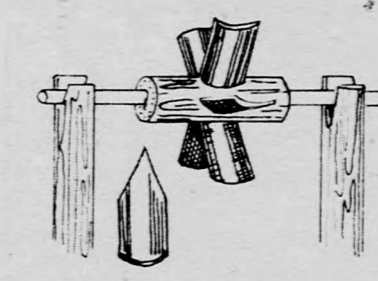
Pompásan lehet szórakozni a patak partján, sekélyebb víz mentén, ha van mivel játszani. Repül a vitorlás, forog a vízikerek, készítesz ki is hasonlót.

A vitorlás készülhet puhafából, de ha akad a háznál öreg, elhasznált parafa talpú szandál, jól felhasználható az is. Hurkapálca lesz a vitorla rúdja, maga a vitorla pedig kis selyemmaradék. A kapitány teste fenyőtoboz. A kapitány teste fenyőtoboz. A kapitány teste fenyőtoboz.

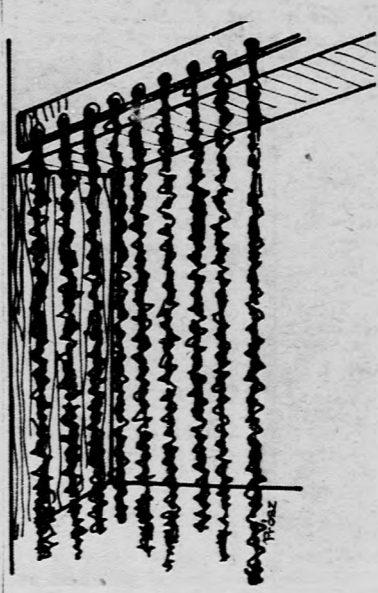

bakja makk, rajta a csáko pedig egy kis harangvirág. Az ábrán bemutatott vízikerek elkészítéséhez vágatok ki vékony és vastagabb bodzafából, kibeletett bodzafagból készíthetők. A két V alakú tartórudat más faággból is kialakíthatjátok.

Persze, aki nem lakik víz közelében, az se búsuljon. A vitorlás, meg a vízikerek jól működik a fürdőház vízében is!

Térelválasztás papíresíkből

A lakótelepi lakásokban a tér bővítése céljából eltávolíthatjuk a szobák közötti ajtókat. Így megoldhatjuk a bútorok és ajtó ütközését, de az ajtó helyére valami kívánkozhat...

Két különböző színű, színösszetételű papíresíkből, harmonika-szerűen összehajtogatott szalagsíkot készítenek. Újságpapírt használva segítségével 1,5-2 cm szélesen elvágunk. A végződéseket folyamatosan összeragasztjuk. Ábra szerint két szalagvégződést egymásra illesztünk, majd egyszer a jobb oldalit, egyszer a bal oldalit áthajlítjuk az ellentétes oldalra. A szükséges hosszúság elérése után a végeket elvágjuk, majd egymásra ragasztjuk. Az ajtónyílás felső részére 3-4 cm távolságban a farészt megjelöljük, majd a harmonika-szerűen szétválasztott szalagokat 1-1 rajzszeffel a nyílászáró falához rögzítjük.

Prósz Veronika

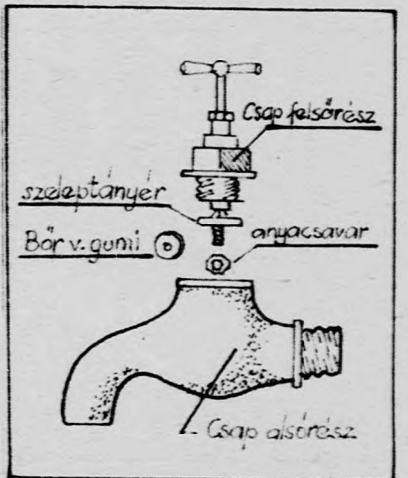
Csináld meg magad!

Szinte mindennapos dolog egy-egy háztartásban, hogy csöpög a vízcsap, eldugul a lefolyó. S kevés a hozzáértő szerelő, de ha van is, az ember szinte restelli hívni ilyen apróságért, hiszen alapjában véve egyszerű munkáról van szó.

Az ilyen hibát könnyű kijavítani. Először a kifolyócsapot víztelepítjük a vízvezeték környékén található zárcsap lezárásával. Mosdónál rendszerint a kagyló alatt van, melynek szárát borítósapka tartja. A borítósapkát franciakuclussal csavarjuk le. Ha ez megvan, négyzetletű réztengely tűnik elő. Ez a vízvezeték zárócsapja. Ezt a fran-

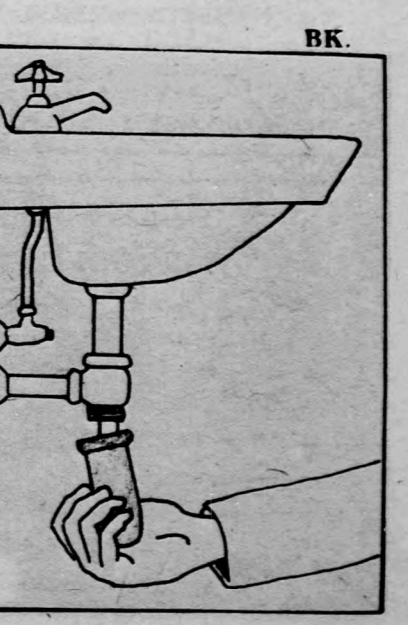
ciakuclussal az óra járásával egy irányban forgatjuk, így zárjuk el a vizet. Ha vízvezetékünkön nincs zárcsap, akkor el kell zárni a ház főcsapját, csak ezután foghatunk hozzá a kifolyócsap szét-szereléséhez.

A franciakuclussal a csap függőleges részén található — szintén nyolcszögletű — ki-képzést fogjuk meg és csavarjuk kifelé mindaddig.

amíg a kifolyócsoról az egész elzáró szerkezetet leemelhetjük. A szerkezet legalján találunk egy — valószínűleg erősen kopott, kirojtosodott — lapos bór- vagy gumikorongot, amelyet egy kis anyacsavart fogóval lecsavarunk, és a kopott borkorongot megfelelő méretű újjal cseréljük ki. Az anyacsavart meghúzzuk, az elzáró szerkezetet visszaerősítjük, majd újra kinyitjuk a zárcsapot.

Gyakran előfordul az is, hogy a vízvezeték lefolyója eldugul és vízvezeték-pumpával sem tudjuk megjavítani. A kagyló alatt — a lefolyócső hajlatánál — kis palack alakú tartályt találunk, amely menettel működik, tehát lecsavarható. Mielőtt ezt lecsavarnánk, tegyünk vödört alá, vagy más, szennyes vízhez használt edényt. Ebben a tartályban sok hulladék, szenny gyűlik össze, amely sokszor a lefolyócső nyíláság emelkedve eldugaszolja. Távolítsuk el a szennyeződést a tartályból, majd gondosan csavarjuk vissza. Rácsavarás előtt a mennet végét kóccal tekerjük át, hogy biztos tömítést kapjunk, s a víz ne szivároгjon ki a menet mellett. Egyébként is, minden vízvezeték-szerelésnél használjunk kócc-tömítést, amelyet fagygyúval célszerű bekenni.

HÁZ

Külföldi kertés ház... Bujdosó u. 13/A.

Eladó Miskolc... 13. alatti kétszoba-összkomfortos ház, fűrdőszoba van.

Elcserélem 2 szobás, összkomfortos családi házat... Debreceni, debreceni másfél vagy kétszobásra.

2 szoba-összkomfortos családi ház kerttel... Téglyakert, Basahalom u. 34.

Kis lakóház a Széchenyi kertben... 100 négyzetméterrel azonnali beköltözhető eladó.

Kétszoba-összkomfortos családi ház több mellékkel... Debrecen, Pósa utca 2.

LAKÁS

Elcserélem debreceni másfél szobás tanácsi második emeleti lakószobát... 006 011 jellegűre a Hirdetőbe.

Összkomfortos lakás... OTP-átvállalással. 300 ezer forint jellegűre a kiadóba.

APRÓHIRDETESEK

Arany Bika környéki kétszoba-hallos, nagy-komfortos, örökzöld és bútorok készpénzért eladó.

Elcserélem tanácsi minigarzon erkélyes, első emeleti lakószobát... Irbolya u. 23. 1. 14.

Háromszobás, összkomfortos, örökzöld és bútorok készpénzért eladó.

Irbolya utcai első emeleti 2 + 2-szobás lakószobát... OTP-átvállalással eladó.

Ingatlan... Diófa u. 14. alatt 250 négyzetméternyi terület eladó.

Bocskalkertben 400 négyzetméternyi kerttel, szőlővel, gyümölcsfákkal... 22-767, délután 5-től.

190 négyzetméternyi gyümölcsös eladó, víz, villany, ház van.

Eladó 375 négyzetméternyi szőlő, gyümölcsösökkel... Béké utca 32. III. 13.

Eladó 375 négyzetméternyi szőlő, gyümölcsösökkel... Béké utca 32. III. 13.

Külön bejárattal bürokráciát, üres konyhával, fürdővel, légkondicionálóval... 31.

Szoba-konyha, mellékhelyiséggel azonnal kiadó... 47. I. em. 5.

Idős személyvel citromos kerttel, fűrdővel, bútorokkal... 47. I. em. 5.

Franczia nyelv korrepetálás vagy tanítás... 006 0277 jellegűre a kiadóba.

Nyugdíjas bejárattal... 2. (Böszörményi úti) 11. sz.

Rovid tantervű eladó... Kossuth u. 3.

Mindenféle szép bútor... 20-019.

1K Irsz. Zsiguli eladó... Erdőküldi Csapó u. 75. IX. 27.

2 szobás, gázfűtéses, kertessel, bútorokkal... 10 óráig, délután 10 óráig, Károlyi útra.

Kétszobás, berendezett, olcsó bérleti díjjal... 10 óráig, délután 10 óráig, Károlyi útra.

Külön bejárattal szobák, két tanulófülkével... Csemete utca 5. VII. 45. Erdőküldi 17 óra után.

Diáknyaknak szoba kiadó, Erdőküldi este 6 óra után.

Tanuló lakást szobáknak... Károlyi u. 9/A. Erdőküldi délután.

Külön bejárattal bürokráciát, üres konyhával, fürdővel, légkondicionálóval... 31.

Szoba-konyha, mellékhelyiséggel azonnal kiadó... 47. I. em. 5.

Idős személyvel citromos kerttel, fűrdővel, bútorokkal... 47. I. em. 5.

Franczia nyelv korrepetálás vagy tanítás... 006 0277 jellegűre a kiadóba.

Nyugdíjas bejárattal... 2. (Böszörményi úti) 11. sz.

Rovid tantervű eladó... Kossuth u. 3.

Mindenféle szép bútor... 20-019.

1K Irsz. Zsiguli eladó... Erdőküldi Csapó u. 75. IX. 27.

Kétféle pótkocsi, billenős, kifogástalan állapotban... Hajdúhadház, Hunyadi u. 15.

UX-es Zsiguli 1200 olajzöld, eladó. Erdőküldi 14 óráig, Keresztes, Csapó u. 94. IX. 12.

Vizsgázott 1300-as Volkswagen eladó. Balla, Kardos u. 7/A.

8 éves Wartburg 353 eladó. Csapó u. 27.

1981-g vizsgázott Zastawa eladó. Erdőküldi Darabos u. 35.

Renault 4 személygépkocsi... Fodor Béla, Korlát, általános iskola.

M 24-es Volga karosszériájú eladó. Erdőküldi délután 17 óráig, Debrecen, Dévai u. 66.

Jó állapotban lévő, öt-éves Skoda 110-es kocsit eladó. Megtekinthető naponta 17 óra után, Györfly u. 1/B alatti.

Trabant 600-as, felújított motorral eladó. Fényes udvar 15. III. 12.

250-es Jawa jó állapotban eladó, 1981-g műszakilag... Józsa, Deák F. utca 18.

Eladó Warsawa Combi bontva Jókai u. 52.

HÁZASSÁG... 25 167 tantervű keresetű házasság... 006 0277 jellegűre a kiadóba.

Nyugdíjas bejárattal... 2. (Böszörményi úti) 11. sz.

Rovid tantervű eladó... Kossuth u. 3.

Mindenféle szép bútor... 20-019.

1K Irsz. Zsiguli eladó... Erdőküldi Csapó u. 75. IX. 27.

Szép hálószobabútor eladó. Varga u. 12. 3. ajtó.

ÁLLAT... Elvezett: szeptember 6-án, délután a Vámos-pécsi út 1/A busz végállomásánál fekete szőrű, barna lábú, nőstény tacskó, piros nyakörvvel és szíjjal.

Elvezett német vizslát... Kisállatkörházban.

2 db hasas koca eladó. Erdőküldi 15 óra után. Kishegyesi út 8/111. Nagy, Kis lakás.

EGYÉB... Pecsénye, langos, kávéház, 47-es főútvonal mentén, Berettyóújfaluban.

Kerítés-dírfonatot... Hatvan u. 34.

Hősök útjához közel... 22-961.

A tipusú garázs eladó... 20-019.

Nagy teljesítményű eladó... 20-019.

Garázs a Csanak u. 14. alatt kiadó. Telefon: 22-961.

A tipusú garázs eladó... 20-019.

Nagy teljesítményű eladó... 20-019.

Garázs a Csanak u. 14. alatt kiadó. Telefon: 22-961.

A tipusú garázs eladó... 20-019.

Nagy teljesítményű eladó... 20-019.

Garázs a Csanak u. 14. alatt kiadó. Telefon: 22-961.

Érettségivel és szakirányú szakmai gyakorlattal rendelkező számítógép műszerész... Jelentkezéseket önéletrajzzal és fizetési igény megjelöléssel, „Perspektíva” jellegűre a kiadóba kérjük.

Debreceni Iparvállalat pályázatot hirdet munkaügyi csoportvezetői állás betöltésére. A munkakör betöltéséhez szakirányú felsőfokú képzettség és 5 éves gyakorlati idő szükséges.

A Tiszántúli Áramszolgáltató Vállalat központ LYUKKÁRTYA ADATRÖGZÍTŐKET keres felvételre. Gyakorlattal rendelkezők előnyben.

Felvezünk autószerelőt, autó-villamosági szerelőt. Jelentkezés: Debreceni Köztisztasági Szolgáltató Vállalat, Debrecen, István út 122. sz.

A Városgazdálkodási Vállalat felvételre keres főmérnöki és főépítészvezetői munkakörbe legalább 5 éves gyakorlattal, építő- vagy építésmérnöki, illetve üzemmérnöki végzettséggel rendelkező személyeket.

A Városgazdálkodási Vállalat felvételre keres főmérnöki és főépítészvezetői munkakörbe legalább 5 éves gyakorlattal, építő- vagy építésmérnöki, illetve üzemmérnöki végzettséggel rendelkező személyeket.

A Városgazdálkodási Vállalat felvételre keres főmérnöki és főépítészvezetői munkakörbe legalább 5 éves gyakorlattal, építő- vagy építésmérnöki, illetve üzemmérnöki végzettséggel rendelkező személyeket.

A Taurus ABRONCSGYÁR FELVESZ 18. életévüket betöltött FÉRFI, NŐI DOLGOZÓKAT. Szakmájukra, továbbtanulásra lehetőség van.

A Taurus ABRONCSGYÁR FELVESZ 18. életévüket betöltött FÉRFI, NŐI DOLGOZÓKAT. Szakmájukra, továbbtanulásra lehetőség van.

Tatabánya T. Bányász Barabás, Cs. DMVSC: S. Somogyi, Cz. Csere: Bl. hárt (46. per. lyett Timár. Sárga lap: Gólok: P. Schmidt (26).

A hazaiak... Az előző lapon ebben szervez v. DMVSC. A sportolni, t. akcióra a 8. lányok jeles klub nemre.

A hazaiak... Az előző lapon ebben szervez v. DMVSC. A sportolni, t. akcióra a 8. lányok jeles klub nemre.

A hazaiak... Az előző lapon ebben szervez v. DMVSC. A sportolni, t. akcióra a 8. lányok jeles klub nemre.

A hazaiak... Az előző lapon ebben szervez v. DMVSC. A sportolni, t. akcióra a 8. lányok jeles klub nemre.

A hazaiak... Az előző lapon ebben szervez v. DMVSC. A sportolni, t. akcióra a 8. lányok jeles klub nemre.

A hazaiak... Az előző lapon ebben szervez v. DMVSC. A sportolni, t. akcióra a 8. lányok jeles klub nemre.

A hazaiak... Az előző lapon ebben szervez v. DMVSC. A sportolni, t. akcióra a 8. lányok jeles klub nemre.

A hazaiak... Az előző lapon ebben szervez v. DMVSC. A sportolni, t. akcióra a 8. lányok jeles klub nemre.

CENTRUMHÉTFŐ fiú alsók. 20% CENTRUM ÁRUHAJ DEBRECEN.

BŐRIPARI SZÖVETKEZET felvételre keres gyakorlattal rendelkező bőr vagy cipőipari technikust, üzemmérnököt üzemvezetői munkakörbe. Jelentkezni lehet: Hatvan utca 55. szám.

Korszerű adatrögzítő gépek üzemeltetéséhez érettségizett dolgozókat alkalmazunk egy műszakos munkakörbe. Gyakorlattal rendelkezők előnyben. KELETTEXTIL VÁLLALAT Debrecen, Rigó u. 1. sz.

VILLANYSZERÉLO-IPARI VÁLLALAT 2. SZ. ÜZEM DEBRECENI KIRENDeltsége FELVESZ Debrecen környéki munkahelyeinkre: villanyszerelőket, betanított és segéd munkásokat, lakatosokat — hegesztővizsgálóval —, kubikosokat. JELENTKEZÉS: Debrecen, Szabadság útja 127. szám alatt. Telefon: 11-274.

Kelet-magyarországi MEH Nyersanyag-hasznosító Vállalat, Debrecen, Külső vásártér 3. FELVÉTELRE KERES: NEHEZGÉPSZERELŐT (HIDRAULIKUS), HÁLÓZATI VILLANYSZERELŐT. Jelentkezés a vállalat főmérnökségén. GÉPIRÓ ADMINISZTRÁTOR, jelentkezés a vállalat személyzeti osztályán.

Gépkocsialkatrész-ismerettel RAKTÁRI KIADÓT FELVESZ az AFIT XIII. SZ. AUTÓJAVÍTÓ VÁLLALAT 4. sz. Karbantartó üzeme, Hajdúszoboszló, Debreceni útfél.

Dolgozókat alkalmaznak Felvezünk festő, lakatos, hegesztő szak- és betanított munkásokat, valamint a fűtési idényre fűtőket. Mezőegér, Hajdúszoboszló, Szovátai út 49. A TIGÁZ debreceni üzemegysége azonnali belépéssel felvezet munkásokat, valamint a fűtési idényre fűtőket. Mezőegér, Hajdúszoboszló, Szovátai út 49.

A hajdúszoboszlói Béké Megyei baromfi-feldolgozó üzembe két karbantartó villanyszerelőt felvezet. Cím: Hajdúvid, Vasút u. 2. sz., 4085. Felvezünk gyakorlattal és képzéssel rendelkező, kontroizni tudó értéktörvényű, valamint játékok összeállításához dolgozókat és textilszabászatban jártas dolgozókat. Jelentkezés: Játékipari Szövetkezet, Telegi u. 36. szám, munkaügyi vezetőnél.

A VASVILL Kereskedelmi Vállalat azonnali belépéssel alkalmaz vas- vagy műszaki szakképzett munkásokat, valamint kereskedelmi szakközépiskolát végzett női munkaerőt raktári adminisztrátor munkakörbe. Jelentkezés a III. emeleten Vágóhid u. 7/B. A II. sz. Szociális Otthon, Debrecen, Kishegyési út 88. sz. felvezet érettségizett, szakképzett nővért egy és két műszakos munkakörbe beosztással, valamint egy fő takarítót két műszakba. A Debreceni Állami Gazdasági Vállalat felvételre keres kőműves, festő, bádógos, szigetelő szakmunkásokat, munkásszállás, főfűtőket biztosítva. Ne jelentkeznek azok, akik az utóbbi két évben háromszor változtattak munkahelyet. Jelentkezés a munkaadó-gazdálkodás, Debrecen, Káivin tér 11. A Debreceni Minőségügyi Szabó Ipari Szövetkezet méréses részlegébe felvezet női angolnyelvi szakmunkást. Jelentkezni lehet: Debrecen, Vörös Hadsereg útja 38. sz. alatt a főmérnökségnél de. 7.45 és 8.30 óra között.

Felvételre keresünk szorgalmas, munkáját szerető műszerész, villanyszerelő, tekereselő, esztergályos, géplakatos, marós, szerszámkészítő és darukarbantartásban jártas lakatos szakmunkásokat, férfi és női betanított munkásokat, segéd munkásokat. Jelentkezni lehet a Hungária Műanyag-feldolgozó Vállalat 2. sz. gyáregységének munkaügyi osztályán, Debrecen, Kishegyési út.

A TISZÁNTÚLI VIZÜGYI IGAZGATÓSÁG GÉPÜZEME felvételre keres vidéki munkahelyekre: földművek létesítésének, földmunkagépek munkájának irányítására középfokú végzettségű MUNKAVEZETŐKET, vízellátóipari kézi munkák végzésére KUBIKOSOKAT, geodéziai munkák felmérésére SEGÉDMUNKÁSOKAT. Jelentkezés: Hajdúszoboszló, Szovátai út 51. Építési Kivitelezési Üzemegység.

A TISZÁNTÚLI VIZÜGYI IGAZGATÓSÁG GÉPÜZEME felvételre keres vidéki munkahelyekre: földművek létesítésének, földmunkagépek munkájának irányítására középfokú végzettségű MUNKAVEZETŐKET, vízellátóipari kézi munkák végzésére KUBIKOSOKAT, geodéziai munkák felmérésére SEGÉDMUNKÁSOKAT. Jelentkezés: Hajdúszoboszló, Szovátai út 51. Építési Kivitelezési Üzemegység.

Tatabánya-DMVSC 2-1 (2-1)

Tatabánya, 6000 néző, vezette Palotai.

T. Bányász: Csepez — Szabó, Emmer, Blatt, Knapik — Barabás, Csapó, Dupai — P. Nagy, Kovács, Schmidt.

DMVSC: Szabó — Kiss, Garamvölgyi, Szigeti, Halla — Somogyi, Czikora, Sallai — Feledi, Dákay, Jankovics.

Csere: Blatt helyett Néder (37. perc), Sallai helyett Menyhart (46. perc), Kovács helyett Arany (66. perc), Szigeti helyett Timár (78. perc).

Sárga lap: Blatt.

Gólok: P. Nagy (16. perc), Halla (11-esből — 21. perc), Schmidt (26. perc).

A hazaiak kezdtek a játékot, de az első veszélyes akciót a DMVSC vezette — Jankovics beadását Csepez jó ütemben húzta le a felugró Dákay fejről. A 7. percben Emmer 20 m-ről küldött lövése került el Szabó kapuját. Nem sokkal később Sallai jó labdával indította a balösszekötő helyén kiugró Feledit, a csatár azonban lövés helyett középre adott, s oda lett a helyzet. A 14. percben ismét Feledi íromodhatott meg, Blatt csak lerántani tudta a DMVSC játékosát — ezért sárga lapot kapott. Az ellenakciónál egy szögletűgást követően közvetett szabadrúgáshoz jutott a debreceni 16-oson belül a Bányász: a sorfaló lepatannó labdát P. Nagy 10 méterről a lábát között vágta a hálóba. 1-0. A túlsó oldalon Dákay dolgozhatta volna le a hátrányt, egyéni akciója végén 10 méterről azonban a bal kapufát találta el lövése. A 21. percben mégis egyenlített a DMVSC: egy jobb oldali debreceni támadás végén Csapó a büntetőterületen belül kézzel ért a labdához. A 11-es Halla a jobbra mezdülő Csepez mellett a bal sarokba rúgta. 1-1. Kiegyenlített volt a játék, mindkét csapat sok hibás átadással szötte támadásait. A 26. percben váratlanul gölt ért el a bányászcsapat: Csapó távoli előrefelvése nyomán a DMVSC védők tévovásását kihasználva Schmidt robbant be a labdára, s a gólvonalon „ragadt” Szabó mellett a hálóba fejt. 2-1. A hátralevő időben elég kevés említésre méltó esemény akadt, mindössze Jankovics előtt nyílt gólszerzési lehetőség (Somogyi bombáját Csepez a bal-szélső elé öklözte), de a csatár hibázott.

Szünet után P. Nagy, a túlsó oldalon pedig Czikora távoli lövése jelentett izgalmat. A 63. percben Feledi-

Jankovics volt a labda útja, a lövésszerű beadást Csepez a jobb felső sarokból öklözte szögletre. A következő percben az előtörő Kiss lövése a felső lércről került el alapvonalon túlra. A 75. percben Szigetit a felezővonal környékén letalálták, a debreceni védő nem tudta folytatni a játékot. Nagy erővel rohamozott az egyenlítésért a DMVSC — s közben Garamvölgyi szinte az utolsó pillanatban mentett a szemféltés Csapó elől, majd Arany fejese került el Szabó kapuját. A találkozó utolsó eseménye Feledi 20 m-ről küldött nagy lövése volt — Csepez a levegőben úszva tornázta szögletre a bal felső sarokba tartó labdát.

Közepes iramú, alacsony színvonalú mérkőzést vívott a hálóba. 1-0. A túlsó oldalon Dákay dolgozhatta volna le a hátrányt, egyéni akciója végén 10 méterről azonban a bal kapufát találta el lövése. A 21. percben mégis egyenlített a DMVSC: egy jobb oldali debreceni támadás végén Csapó a büntetőterületen belül kézzel ért a labdához. A 11-es Halla a jobbra mezdülő Csepez mellett a bal sarokba rúgta. 1-1. Kiegyenlített volt a játék, mindkét csapat sok hibás átadással szötte támadásait. A 26. percben váratlanul gölt ért el a bányászcsapat: Csapó távoli előrefelvése nyomán a DMVSC védők tévovásását kihasználva Schmidt robbant be a labdára, s a gólvonalon „ragadt” Szabó mellett a hálóba fejt. 2-1. A hátralevő időben elég kevés említésre méltó esemény akadt, mindössze Jankovics előtt nyílt gólszerzési lehetőség (Somogyi bombáját Csepez a bal-szélső elé öklözte), de a csatár hibázott.

Szünet után P. Nagy, a túlsó oldalon pedig Czikora távoli lövése jelentett izgalmat. A 63. percben Feledi-

tal. Elöl Feledi sokat változtatta helyzetét, helyzete is akadt. Dákay egyenlítési lehetőségét szalasztott el, Jankovics bátoratlanul küzdött. A Tatabánya együtteséből Szabó, Csepez és Knapik nyújtotta a legjobb teljesítményt. Palotai jól vezette a mérkőzést.

*** F. T.

A tartalékbajnokságban:

Tatabánya-DMVSC 3-0 (1-0). DMVSC: Lukács (Varga) — Takács, Potyók, Újvári, Lipók — Kiss, Tóth E., Györki — Szabó, Tóth F., Nérey. Jobb volt a bányászcsapat.

Az NB I. további eredményei:

MÁV Előre-Volán 3-1 (1-0). Góllövők: Úr, Kikillai, Lechner, illetve Kellner.

Diósgyőr-PVSC 2-0 (0-0). Góllövők: Görgei, Oláh. Kényelmes játékkal is nyertek a hazaiak.

PMSC-Dunaújváros 3-0 (2-0). Góllövők: Dárdai, Kerekes, Dobány (11-esből). Biztos pécsi győzelem.

Vasas-Videoton 5-1 (2-1). Góllövők: Kiss Z., Müller, Izsó, Váradi, illetve Burcsa. Feljavult a fővárosi együttes.

Békéscsaba-Bp. Honvéd 3-3 (2-1). Góllövők: Kóhalmi 2 (mindkettőt 11-esből), Budavári, illetve Dajka, Bodonyi, Nagy. Hat gól, jó első féldő.

MTK-Zalaegerszeg 2-2 (1-2). Góllövők: Péter Z. (egyét 11-esből), illetve Borsó és Csomay. Igazságos pontosztokodás.

Rába ETO-Újpesti Dózsa 2-1 (2-1). Góllövők: Pölöskei, Dunai (öngól), illetve Fazekas. Továbbra is győzelmes a bajnok.

Salgótarján-FTC 0-0. Nagy iram, közepes színvonal.

A BAJNOKSÁG ÁLLÁSA

1. FTC	3 2 0 10-5 8
2. Videoton	5 3 1 11-8 7
3. STC	5 1 4 10-6 6
4. DVTK	5 3 0 7-3 6
5. Bp. Honvéd	5 2 2 11-8 6
6. B.-csaba	5 2 2 1 9-6 6
7. MTK-VM	5 1 4 0 7-5 6
8. MAV Előre	5 2 2 1 9-8 6
9. PMSC	5 2 1 2 8-6 5
10. Debrecen	5 2 1 2 8-7 5
11. ZTE	5 2 1 2 7-7 5
12. Vasas	5 2 1 2 13-5 5
13. Rába	5 2 1 2 7-8 5
14. Újpest	5 2 0 3 11-13 4
15. Tatabánya	5 1 1 3 6-9 3
16. Volán	5 1 1 3 6-12 3
17. PVSK	5 1 1 3 3-9 3
18. D.-újváros	5 0 1 4 6-15 1

Kiemelkedő sportesemények

Atletika

Egyetemi sporttelep, 13 óra: A DMVSC és a DUSE országos I. osztályú versenye.

Kézilabda

MEDICOR-pálya, 8.30: D. MEDICOR-Derecske (férfi megyei), — 10 óra: D. MEDICOR-Sajószentpéteri Uveggyár (női NB II.), — Köztűi pálya, 9 óra: D. Vörös Meteor-Hajdúszoboszló Bocska (női megyei), — 10.30: D. Közútepitők-Nyíregyházi Tanárképző (női NB II.), — 12.20: D. Spartacus-Vámospercs (férfi megyei), — Dózsa kisstadionja, 9 óra: D. Dózsa-Létavértes (női megyei), — DMVSC Vágóhid utcai pályája, 8.45: DMVSC II.-Derecske (női megyei), — Kinizsi pályája, 10 óra: D. Kinizsi-Polgár (női megyei), — Ybl-pálya, 10 óra: D. Universitas-Földes (férfi megyei).

Vidéken: Balmazújváros-Püspökladány (8.30, női megyei), Balmazújváros-Püspökladány (9.30, férfi megyei), Hajdúböszörmény-Berettyóújfalú (8.30, női megyei), Hajdúböszörmény-Berettyóújfalú (9.30, férfi megyei).

Kosárlabda

DMVSC Vágóhid utcai sportcsarnoka, 11 óra: DMVSC-D. Universitas (női NB II.).

Labdarúgás

Egyetemi sporttelep, 15.30: D. Universitas-Lehel SC (NB II.), — Gázvezeték utcai pálya, 10 óra: D. Volán-Hajdu Vasas (megyei).

Vidéken. Megyei bajnokság (15.30 órától): Sárrétudvari-Létavértes, Báránd-Kaba, Berettyóújfalú-Hajdúböszörmény, Derecske-Hajdúszoboszló, Egyek-Hajdúnánás, Körösszegapáti-Hajdúdorog, Balmazújváros-Nyíradony, Püspökladány-Nádudvar.

Tájfutás

Bánki erdő, 9 óra: Debrecen ez évi nappali egyéni bajnokságának második fordulója.

Tenisz

Egyetemi teniszpályák, 8 óra: A szakszervezeti csapatbajnokság mérkőzése.

Úszás, műugrás

Nagyerdői fürdő, 11 óra: Az országos vidéki műugró bajnokság második napja.

Labdarúgás

NB II:

D. Universitas—Jászberényi Lehel SC. Egyetemi sporttelep, 15.30, vezető Szentkúti, DUSE: Szabó — Buglyó, Bózsöny, dr. Csapó, Király — Badi, Szabolcsi (Kertész), Lakatos — Homonnai, Maczkó, Makszin. — Csere: Tardi, Balla, Fidler.

Kazincbarcikai Végvész—D. Kinizsi. Kazincbarcika, 15.30, vezető Eöry. D. Kinizsi: Kiss — Mándi, Németi, Vaczlavik, Szabó — Tózsér, Ács, Andirkó — Sugár, Zákány, Fodor. — Csere: Répánszky, Kacsur, Mártha, Orenstein.

Megyei bajnokság:

Izgalmas összecsapásnak ígérkezik a D. Volán-Hajdu Vasas, a Derecske-Hajdúszoboszló és a Püspökladány-Nádudvar mérkőzés.

ISKOLAI SPORT, TÖMEGSPORT

A magyar sport számára hosszú évtizedek — jóformán sportéletünk kezdeti óta — a középiskolák jelentették azt a „hátszínját”, ahonnan új és új tehetségek áramlottak az egyesületek felé. Így volt ez akkor is, amikor az iskolai rendtartás vagy a szigorú tanári kar tiltotta, illetve féltve óvta a diákokat a versenyszerű sportolástól. Volt olyan időszak is, amikor a gimnazisták csak álnéven, illetve titokban szerepelhettek labdarúgó-mérkőzéseken.

Az utóbbi másfél évtizedben módosult az iskolai sport szerepe a magyar sportéletben. A modern versenysport megkövetelte, hogy már óvodás, illetve általános iskolás korban komoly edzőmunkát végezzenek azok, akik a sportágak legjobbjai lettek. Ezzel párhuzamosan az iskolai sportélet lényegében véve tömegsport-tevékenységgé alakult át.

Mindezek ellenére azt hiszem, helytelen lenne azt gondolni, hogy csak azok juthatnak el a versenysport élvonalába, akik gyermekkoruk óta sportiskolások. Bebizonyosodott, hogy súlyos hiba lemondani az általános és a középiskolák diákjainak rendszeres sportoltatásáról. Nem véletlen, hogy az úttörő-olimpiákon mindig ott vannak a szövetségi vezetők és szakemberek, figyelve arra, kik azok, akikből az elkövetkezendő években jó sportolók válhatnak. Eppen ezért ha az iskolai sport lehetőségeit vizsgáljuk, feltétlenül figyelniük kell az úttörő-olimpiai bajnokokra és középiskolás bajnokok győztesre. Egy város sportéletének fejlődését szinte előre jelzik azok az eredmények, amelyeket iskolai tanulói érnek el a különböző bajnokságokon.

Az elmúlt tanév végén rendezték meg Szegeden az úttörő-olimpiát és több színhelyen a középiskolás bajnokságokat. Az úttörő-olimpián lényegesen jobban szerepeltek a Hajdú-Bihar megyei általános iskolák tanulói, mint a korábbi években. Öröndetes, hogy atletikában, tornában és labdajátékokban születtek szép hajdú-bihari sikerek. A középiskolai bajnokságok eredményei viszont nem megnyugtatóak, egy aranyérem és néhány helyezési mindössze, amit megynk diáksportja elkönnyelhetett. Ez pedig mindenképpen elgondolkodtató, mert a debreceni sportélet utánpótlás gondjaira figyelmeztet. (Ezeket a bajnokságokon részt vesznek a sportiskolások is.)

Sok szakember úgy vélekedett, hogy a városi sportiskolában nem végeztek elég intenzív munkát, és ezért maradtak el a sikerek. En úgy gondolom, hogy ez csak egyik oka lehet a szűre eredményeknek. A másik ok kétségtelenül az, hogy a testnevelés még mindig nem vált iskolánkban az oktató-nevelő munka szerves részévé. Az intézmények lényegesen kevesebb gondot fordítanak arra, hogy diákjaik jól szerepeljenek sportversenyeken, mint szükséges lenne. Mindezek mellett az is gondot jelent, hogy Debrecen iskolai sportlétele meglehetősen „féloldalas”. Azok a sportágak (kézilabda, röplabda stb.) eredményesek évről évre, amelyek NB-s szintet képviselnek Debrecenben. Ugyanakkor több sportág — kosárlabda, asztalitenisz stb. — változatlanul nagyon elhanyagolt. Pedig a kosárlabdázás lehetőségei minden iskolában adottak, és aligha jelenthet gondot pingpongasztalok felállítása oktatási intézményeink számára. Ezzel párhuzamosan említendő hiba, hogy az egyesületek és az iskolák között jóformán alig vannak kapcsolatok.

Az iskolai sport tömegsport.

De valóban az-e?

Vannak tömegsportörök az iskolai tantervekben, mégis hiányoznak az osztálybajnokságok. Az utóbbi években alig-alig volt iskolák közötti villámturna. A tapasztalat az, hogy a tömegsport-foglalkozásokon azok vesznek részt, akik egyébként is, versenyszerűen is sportolnak. A jelentősebb egyesületek a hét egy-egy napján megnyitják kapuikat a sportolni vágyók előtt, de nem látunk diákokat a sportpályákon! Hol van már az az idő, amikor osztálykirándulás labdát vittek magukkal a gyerekek, vagy pedig programba iktattak egy-egy iskola párhuzamos osztályával való mérkőzést?

Minden középiskolának van saját sportköre, minden diák fizet sportkörü díjat. Ebből logikusan következik, ha nem versenyszerűen is, de az év folyamán minden tanuló számára lehetőséget kellene adni, hogy mozogjon, játsszon, sportoljon.

Sokszor hallottam panaszkodni a testnevelőtanárokat arról, hogy meg akarták rendezni az osztályok közötti házibajnokságokat, de a gyerekek egyszerűen nem jöttek vissza délután az iskolába. A diszkó varázsával képtelenség konkurrálni — mondták. Minden bizonynyal igazuk van, én is voltam tanúja ilyen jellegű kudarcot valló kísérleteknek. Mégis úgy érzem, súlyos hiba lenne belenyugodni a jelenlegi helyzetbe, és feltétlenül meg kellene találni annak a módját, hogy a diákok ne szükséges rossznak érezzék az ilyen sportprogramokat. A testnevelési órák követelményrendszerre, olykor rideg légköre sokszor inkább a sport ellenségévé neveli a gyerekeket, mintsem barátává teszi. Eppen ezért lehetne nagy szerepe a játékos sportfoglalkozásoknak, az osztályzás nélküli játékoknak és mozgásoknak.

Kétségtelen, hogy ifjúságunk eléggé elszokott a rendszeres mozgástól. A harmadik testnevelési óra bevezetése nem oldotta meg a problémákat, mivel a tornaterem és a sportudvar hiánya sok iskolában nem tette lehetővé a harmadik óra lehetőségeinek kihasználását. Az iskola keretein belüli szervezett tömegsportnak azért is lenne nagy szerepe, mert az iskolán kívül jóformán mozgás-és játéklehetőség nincs. Évekkel ezelőtt a diákfiúk naponta egy-két órát rúgtak a grundokon a labdát, gyakran lehetett látni a Nagyerdő szabad területein is futballozó, játszódó diákokat. Ma már nincsenek grundok, a gyerekek elszoknak a sportszerű játéktól, nőtt az iskolai elfoglaltság, sok más vonzó program tölti ki délutánjaikat.

Az iskolai sport csak akkor töltheti be valódi szerepét, ha ki tudja alakítani azokat a formákat, amelyek lehetőséget adnak a tanulók számára a rendszeres mozgásra, versenyszerű játékokra. Nevelhet persze egy-egy iskola kiváló versenyzőket, az elsőrendű cél azonban az, hogy az iskolai sport igazi tömegsport legyen, s kialakítsa a testmozgás szükséges és természetes igényét.

Filep Tibor

Hétfő, 17 óra

D. Dózsa-PMSC

Szokatlan időpontban, hétfőn délután öt óráról játssza újabb bajnoki mérkőzését a D. Dózsa NB I-es férfi kézilabda-együttese. A városi sportcsarnokban rendezendő összecsapást a Botcs, Bánáti bírói páros vezeti.

A debreceni együttesben két változás várható az elmúlt héten a bajnok Tatabánya el-

len győzelmet aratót csapathoz viszonyítva: Sárközi és Horváth helyett Hamza és Juhász kap helyet a keretben. A papírforma a hazai környezetben játszó belügyiek győzelmét ígéri — a D. Dózsa jelenleg a hatodik, a PMSC a hetedik helyen áll a bajnoki táblázaton.

VÍVÓTANFOLYAM

Az előző évekhez hasonlóan ebben az esztendőben is szervez vívótanfolyamot a DMVSC. A *Játssza tanuljunk sportolni, vívni* elnevezésű akcióra a 8-20 éves fiúk és lányok jelentkezését várják a klub nemrégiben átadott Vá-

góhid utcai korszerű vívócsarnokában. Jelentkezés hétfőtől péntekig 9 és 20 óra között. A tanfolyamot az iskolai oktatáshoz igazodva, délelőtti és délutáni órákban is megtartják.

Az utóbbi időszakban nagyszerűen szerepeltek a D. Sportiskola serdülő cselgáncsozói. Az együttes tavaly ezüstérmet nyert az országos úttörő-olimpián, néhány hete a magyar bajnokságon szerzett harmadik helyet, legutóbb pedig a Duna-kanyar Kupa megnyerésével igazolta jó formáját. A csapat (állól sor, balról): Poór Imre, Fényi Barna, Oláh István, Oláh Csaba, Kovács Ferenc, Kovács Attila. (Ülő sor) Nagy Antal, Balogh Zoltán, Sági Miklós edző, Szűcs János és Varga József. Hiányzik a felvételről: Nyilas Tibor és Virágh László.

SOROKBAN

A rigai sakkvilágbajnoki zónaközi döntő harmadik fordulójában Adorján legyőzte a jugoszláv Ljubojevicet, Ribli pedig döntetlent ért el az amerikai Tarjan ellen. Az elcsoport: Larnen (dán) 2,5, Tal (szovjet), Ribli és Adorján 2-2 pont.

A pozsonyi nemzetközi atlétikai versenyen a férfi gerelyhajításban: 1. Utraiainen (finn) 85,70, 2. Németh 85,54, 3. Temesi 83,94. A férfi 800 m síkfutásban Paróczay 1:48,3-as teljesítményével harmadik lett két kenyai sportoló mögött.

Az uszonyos és búvárúszó Európa-bajnokságon a 4x200 m-es magyar gyorsváltó ezüstérmes lett, a 200 m férfi gyorsúszásban Kiss a harmadik, Tóth a negyedik helyen végzett.

A jugoszláviai Vrsnaban nemzetközi sakkverseny kezdődött. Szabó László döntetlenül mérkőzött a jugoszláv Matuloviccsal.

Az Universiade férfi törvívó csapatversenyén: 1. Szovjetunió, 2. Olaszország, 3. NDK, 4. Magyarország. Vízilabda-válogatottunk kellemetlen meglepetést szolgáltatva 7:5 arányú vereséget szenvedett az Egyesült Államoktól.

Ismét megdönt egy vételár: az angol Wolverhampton Wanderers 1 millió 469 ezer fontot fizetett az Aston Villa labdarúgó-csapatának a skót válogatott Andy Gray átadásáért. Az angol liga eddigi rekordját Daley klubcsereje tartotta (Wolverhampton — Manchester City) 1 460 500 font).

